

Ondernemingsplan

Vlaamse Milieumaatschappij

2026

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
2	Beleidsdoelstellingen	5
2.1	Opvolgen Europese agenda.....	5
2.2	Blue Deal uitvoeren (ISE Water SD 2 OD 2.1)	6
2.3	Stroomgebiedbeheersplan 3 : laatste versnelling in uitvoering faciliteren	8
2.4	Stroomgebiedbeheersplan 4 finaliseren (ISE Water SD 5)	8
2.5	Luchtbeleid vorm geven	9
2.6	Drinkwater (ISE Water SD 4, OD 4.2)	11
2.7	Afvalwater (ISE Water SD 4 OD 4.1 + SD 1 OD 1.3).....	12
2.8	Grondwater (zie Blue Deal).....	13
2.9	Financiering waterbeleid (ISE Water SD 2 OD 2.3, OD 3.1-3.4)	13
2.10	Beheer waterlopen (ISE Water SD 3 OD 3.2 + 3.4)	13
3	Bijdragen tot initiatieven waarvoor de VMM niet de trekker is.....	15
3.1	Implementatie conceptnota aanpak vergunningen	15
3.2	MAP7, met bijzondere aandacht voor de studie ‘evaluatie van het MAP meetnet’	15
3.3	Natuurherstelplan	15
3.4	PAS.....	15
3.5	Bodemplan	16
3.6	Actieplan ZS.....	16
3.7	Implementatie RIE/IEPR.....	16
3.8	VEKP.....	17
3.9	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen	17
3.10	Vlaamse Adaptatiestrategie	17
4	Operationele activiteiten uitvoeren	18
4.1	Monitoren (meten, stalen analyseren en modelleren)	18
4.2	Inventariseren en ontsluiten van data en kennis	22
4.3	Beheer en investeringen waterlopen	25
4.4	Adviseren vergunningen	27
4.5	Calamiteiten- en alarmwerking.....	28
4.6	Regisseur van de waterketen	29
4.7	Vestigen heffingen	30
4.8	Gebiedsgerichte werking.....	31
4.9	Ondersteunende diensten	31
4.10	CIW secretariaat	37
5	Organisatiebrede beheersdoelstellingen	39
5.1	Absorberen van besparingen	39

5.2	Organisatie voorbereiden op de toekomst	39
5.3	Waarderingskader toepassen in de doelstellingen- en evaluatiecyclus	41
5.4	Werken aan organisatiecultuur: jaarthema ‘openheid’	42
5.5	Informatieveiligheid	43
5.6	Roadmap AI opmaken en implementeren	44
6	Horizontale strategische doelstellingen	45
6.1	Aanbevelingen Audit Vlaanderen	45
6.2	Preventieplan	45
6.3	Diversiteitsplan	45
6.4	Energiebesparing.....	46
7	Bijlagen	46
7.1	Bijlage 1: Overzicht van de internationale projecten	47
7.2	Bijlage 2 : Preventieplan	
7.5	Bijlage 3 – Om te zetten EU-Regelgeving	65
7.4	Bijlage 4 – Overzicht personeelsbestand	67
7.5	Bijlage 5– Jaarrapport 2025.....	69

1 Inleiding

De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is een intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid. Het agentschap werd opgericht bij decreet van 7 mei 2004. De VMM behoort tot het beleidsdomein Omgeving.

Het is de missie van de VMM om voor de huidige en toekomstige generaties in Vlaanderen:

- proper, aantrekkelijk en voldoende water te waarborgen,
- gezonde lucht te bewerkstelligen,
- de klimaatadaptatie mee te ondersteunen.

De VMM heeft als visie om haar missie te realiseren door op te treden als “Uw oplossingsgerichte partner voor een klimaatbestendige leefomgeving”.

Het ondernemingsplan van de Vlaamse Milieumaatschappij bestaat uit drie delen:

1. Beleidscontext

Overzicht van de inspanningen die de VMM in 2026 zal leveren om bij te dragen aan de realisatie van het Regeerakkoord 2024-2029 en de Beleidsnota Omgeving 2024-2029 van minister Jo Brouns. Dit onderdeel bundelt de bijdrage aan beleidsplannen, strategische projecten, en de regelgevingsagenda.

2. Operationele werking

Dit deel bevat het overzicht van de output van de VMM om te voldoen aan haar decretale opdrachten zoals omschreven in het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, in het decreet van 24 mei 2002 betreffende water bestemd voor menselijke aanwending en in de wet van 26 maart 1971 op de bescherming van de oppervlaktewateren tegen verontreiniging.

3. Horizontale ontwikkelingsdoelstellingen

In het ondernemingsplan van de VMM komen de vooropgestelde horizontale strategische doelstellingen aan bod: aanbevelingen Audit Vlaanderen, opvolging personeelsbesparing, preventieplan, diversiteitsplan en energiebesparing.

2 Beleidsdoelstellingen

Het Regeerakkoord 2024-2029 en de Beleidsnota Omgeving 2024-2029 van minister Jo Brouns vormen het kader voor het Ondernemingsplan 2025. Dit onderdeel bundelt de bijdrage van de VMM aan de beleidsplannen en de strategische projecten in 2026.

2.1 Opvolgen Europese agenda

2.1.1 Water (ISE Water SD 1 OD 1.1)

We volgen de Europese beleidsontwikkelingen op het gebied van waterweerbaarheid op en brengen de Vlaamse standpunten en insteken in het debat. We focussen ons hierbij in het bijzonder op deze aspecten met relevantie voor het industrie-, landbouw- en adaptatiebeleid en met aandacht voor vergunningszekerheid, een Europees gelijk speelveld en een vermindering van administratieve lasten voor waterefficiëntie maatregelen. Verder bespoedigen we de Vlaamse deelname aan initiatieven in het kader van het Europese waterweerbaarheidsinitiatief (Water Resilience Initiative) en stimuleren hierbij de dialoog met andere regionale actoren. In het kader van de onderhandelingen richting het nieuwe MFK (Meerjarig Financieel Kader), bepleiten we de mogelijkheid om EU-financiering te voorzien voor (natuurgebaseerde) maatregelen en investering voor waterweerbaarheid en waterinnovatie.

We volgen de Waterconferentie van de VN op door deelname aan het Europese afstemmingsoverleg.

2.1.1.1 Structurele Dialoog met de EC ondersteunen

EU COM heeft de derde generatie stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) geëvalueerd. De vierde generatie SGBP worden voorbereid. Beide zijn uitgangspunten voor de zogenaamde “structured dialogues” met de lidstaten. Na het eerste overleg eind 2025 zijn vervolgesprekken met de EU COM voorzien. Afwijkingen en doelfasering conform de Kaderrichtlijn Water (KRW), vergunningsprocedures, herstelmaatregelen, hulp van en samenwerking met EU COM worden onder andere verder besproken.

2.1.1.2 Finalisering richtlijnen opvolgen en doorvertalen naar Vlaanderen

De herziene Kaderrichtlijn Water (KRW), Grondwaterrichtlijn en Richtlijn Prioritaire Stoffen worden hoogstwaarschijnlijk begin 2026 goedgekeurd. Nieuwe Europees geharmoniseerde milieukwaliteitsnormen voor een aantal zorgwekkende stoffen (waaronder PFAS) en nieuwe bepalingen met betrekking tot mogelijkheden voor vergunningverlening maken daar deel van uit. We bereiden ons voor, zodat we dit tijdig kunnen omzetten in interne wetgeving. Om de rechtszekerheid voor de industrie en de uitvoering van infrastructuurprojecten te verhogen bekijken we welke aspecten versneld omgezet kunnen worden.

2.1.1.3 Opvolging communicatie State of the environment

We communiceren met de beleidspartners en belanghebbenden over de implementatie van het WRI en Europese beleidsinitiatieven gerelateerd aan water (zoals klimaatadaptatie). We consulteren deze partners om een gedragen Vlaamse inbreng naar Europa te garanderen.

2.1.1.4 Omnibus – Milieu (en andere) opvolgen

De Europese Commissie publiceerde in december 2025 het Environmental Omnibus Package (onderdeel van de vereenvoudigingsagenda). Het doel is de vereenvoudiging van milieuwetgeving zonder milieudoelen te ondermijnen. De betrokken sectoren zijn: Industriële emissies, Circulaire economie, Milieueffectbeoordelingen, Geospatiale data.

De Omnibus zal in 2026 verder worden opgevolgd, geïntegreerd en aangevuld (zie ook de algemene vereenvoudigingsagenda in het werkprogramma).

We garanderen een tijdige ambtelijke insteek in de Vlaamse en Belgische positievorming van de Omnibus-Milieu en andere relevante dossiers in de vereenvoudigingsagenda.

2.1.2 Lucht (ISE Lucht SD1 OD 1.1)

Vermindering van grensoverschrijdende luchtverontreiniging zorgt ook in Vlaanderen voor verbetering van de luchtkwaliteit. Vlaanderen zet zich (pro)actief in op het buitenlands en Europees beleid en op multilaterale partnerschappen om mondiale uitdagingen aan te pakken. Multilaterale samenwerking laat ook toe om Vlaamse expertise en technologie te internationaliseren met opportuniteiten voor Vlaamse actoren. We volgen de onderhandelingen over de herziening van het Protocol van Göteborg ter bestrijding van verzuring, eutrofiëring en ozon in de omgevingslucht en de evaluatie van de NEC-richtlijn (National Emission Ceilings) verder op. Verder volgen we de Europese initiatieven omtrent regelgeving binnen de verschillende sectoren op.

2.1.2.1 Opvolgen protocol van Göteborg en NEC richtlijn

We volgen de onderhandelingen over de herziening van het Protocol van Göteborg verder op, in het bijzonder met betrekking tot de voorstellen inzake emissiereductiedoelstellingen, het introduceren van bepalingen voor nieuwe polluenten zoals zwarte koolstof en methaan en het introduceren van nieuwe flexibiliteitsprovisies. We volgen ook het vervolg van de evaluatie van de NEC-richtlijn op.

2.1.2.2 Opvolgen van automobielpakket

We volgen de onderhandelingen op rond het automobielpakket dat de Commissie op 16 december 2025 heeft gepresenteerd. Dit pakket, dat tegemoetkomt aan oproepen van de EU-industrie om de regels te vereenvoudigen, bevat maatregelen die zowel gericht zijn op de vraag- als de aanbodzijde van de transitie van de automobielsector. In bijzonder volgen we volgende maatregelen van het pakket op: (i) het commissievoorstel tot herziening van de CO₂-emissienormen van auto's en bestelwagens (herziening van verordening 2019/631), (ii) herziening en harmonisering van de voorschriften voor de etikettering van auto's via intrekking van de richtlijn 1999/94/EC en uitbreiding van verordening 2019/631, (iii) een gerichte wijziging van de CO₂-emissienormen voor zware bedrijfsvoertuigen (wijziging van verordening 2019/1242) die fabrikanten toelaat extra emissierechten te verzamelen in de periode 2025-2029, (iv) voorstel voor een nieuwe verordening betreffende schone bedrijfsvoertuigen en (v) een reeks maatregelen gericht op vereenvoudiging van de bestaande regelgeving en de verlaging van administratieve lasten (omnibuspakket voor de automobielsector).

2.1.2.3 Ecodesign gebouwenverwarming

We volgen de Europese initiatieven omtrent huishoudelijke houtstook op, inbegrepen de verwachte herziening van de ecodesigneisen voor houtstooktoestellen (kachels en ketels).

2.2 Blue Deal uitvoeren (ISE Water SD 2 OD 2.1)

De Blue Deal-nota vormt het strategisch kader voor het Vlaamse waterbeleid en legt de langetermijndoelstellingen vast voor waterkwaliteit, waterzekerheid en overstromingspreventie. Ze dient als leidraad voor de stroomgebiedbeheerplannen (2028-2033), draagt bij aan het klimaatadaptatiebeleid en schetst de structurele financiering voor waterbeheer.

De inhoud van de Blue Deal-nota vatten we samen in volgende punten:

- Strategische (langetermijn) doelstellingen. Ambitieuze, afgestemde en haalbare doelstellingen die mee de basis vormen voor de operationele doelstellingen in de volgende SGBP.
- Visie en beleidsprioriteiten. We vermelden de beleidslijnen en maatregelen die bijdragen aan het realiseren van de strategische doelstellingen (conform decreet Integraal Waterbeleid (IWB). De beleidsnota Omgeving en andere relevante beleidsplannen vormen ook een leidraad.
- Financiële engagementen. We vermelden de structurele financiering en geven het overzicht van de financiering vorm. De meerjarenbegroting van de Vlaamse regering en de begrotingsdocumenten voor 2025 vormen de basis.

Het opvolgen en coördineren van de Blue Deal-nota sturen we aan via het CIW-overleg (Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid). Binnen de CIW zetten we, samen met de betrokken

entiteiten, jaarlijks een gecoördineerde en transparante ex-postrapportering op over de besteding van de extra Blue Deal-middelen. Daarnaast rapporteren we minstens jaarlijks aan de Vlaamse Regering over de voortgang van de Blue Deal. We leggen in 2026 een governance vast voor de beleidsmatige afstemming en doelbewaking van de lokale gebiedswerking en lokale Blue Deals.

In 2026 leggen we volgende accenten:

- Voorbereiden **eerste voortgangsrapportering aan de Vlaamse Regering**. Hierbij ligt de focus op de initiatieven-in-de-kijker, de concretisering van de waterdoelen via gebiedscoalities en lokale Blue Deals, de voortgang in de prioritaire strategische gebieden voor waterzekerheid en de initiatieven die worden gefinancierd met Blue Deal-middelen.
- Lancering eerste oproep Lokale Blue Deals. De CIW ondersteunt de eerste **projectoproep voor Lokale Blue Deals**, onder meer via communicatie bij de lancering en ondersteuning bij de beoordeling van de ingediende kandidaturen.

2.2.1 Uitrol lokale gebiedscoalities

Er wordt een projectoproep georganiseerd voor de lancering van Lokale Blue Deals. Dit zijn samenwerkingsverbanden die in uitvoering van de Blue Deal nota 2025-2029 via co-creatie acties op het terrein realiseren voor diverse watergebonden doelen.

Het programma is vooral gericht op geïntegreerde gebiedsgerichte inrichting om doelen voor waterzekerheid, waterkwaliteit, sedimentafvoer, nutriënten, natuurherstel, landbouw, bodem en koolstofopslag dichterbij te brengen. Er zijn voor de lokale gebiedscoalities twee instapniveaus voorzien, die elk een traject op maat zullen lopen en hiervoor middelen voor procesregie kunnen bekomen.

De governance van de voorbereiding tot de oproep, het selectieproces en het richten van voorstellen aan de minister wordt geleid door een Stuurgroep Lokale Blue Deals, die is samengesteld uit de leidend ambtenaren van de Vlaamse administraties die vertegenwoordigd zijn in de CIW, en die ondersteund wordt vanuit het CIW secretariaat. In tandem met VLM worden de nodige voorbereidingen getroffen om deze oproep in de lente van 2026 te lanceren. De opstart van de coalities is voorzien eind 2026.

Het Open Ruimte Platform (ORP) zal optreden als leerplatform voor inhoudelijke afstemming en ontwikkeling van toekomstige Blue Deal coalities alsook voor afstemming met andere gebiedsprogramma's.

Een ondersteuningscentrum Lokale Blue Deals, dat bij aanvang door VMM en VLM gezamenlijk wordt opgestart in 2026, zal de coalities van de twee instapniveaus van nabij begeleiden en ondersteunen door het inschakelen van zowel interne als externe expertise.

2.2.2 Oplevering studie 'opstellen lokale sponsdoelen' eind 2026

In 2026 werkt VMM samen met De Vlaamse Waterweg nv, het departement MOW en het departement Omgeving aan de operationalisering van de waterzekerheidsdoelstellingen. We werken een onderbouwde methodiek voor de vertaling van strategische waterzekerheidsdoelen naar gebiedsgerichte sponsdoelen uit. We testen deze methodiek uit in een aantal pilootgebieden. Op basis van de ervaringen maken we per gebied een set van concreet geformuleerde en kwantitatief onderbouwde sponsdoelen (infiltratie, buffering en beperking van afvoer en drainage) op en brengen we de resterende kwetsbaarheden en restrisico's in kaart na realisatie van de sponsdoelen. Als praktische ondersteuning voor lokale gebiedscoalities en regisseurs wordt een integrale handleiding en een 'conversiematrix' voorzien, die de inwisselbaarheid en effectiviteit van verschillende maatregelen per 'sponstype' inzichtelijk maakt.

2.2.3 Strategisch plan waterbevoorrading Landbouw en industrie

In 2026 werkt VMM samen met VLAIO en het Agentschap Landbouw en Zeevisserij aan de opmaak van het Strategisch Plan Waterbevoorrading voor Landbouw en Industrie (SPW L&I), zoals voorzien in de Blue Deal. De VMM draagt bij aan de uitwerking van een gedeelde langetermijnvisie richting 2050 door het aanleveren en integreren van data en analyses over de huidige waterbalans, de toekomstige evolutie van watervraag en -aanbod en de kwetsbaarheden per waterbron en sector. In samenwerking met de andere trekkers,

partners en stakeholders faciliteert de VMM de uitwerking van oplossingsrichtingen en een geprioriteerd actieprogramma met duidelijk eigenaarschap voor de periode na 2026, en zorgt zij voor de afstemming met andere waterbevoorradingsplannen en beleidsprocessen, waaronder het strategisch plan voor drinkwaterbevoorrading.

2.2.4 Uitbouw systeem impactmonitoring Blue Deal

In 2026 stelt VMM een globaal plan van aanpak op waarin staat hoe het Programma Impactmonitoring van de Blue Deal concreet zal worden uitgebouwd. Met dit programma zullen we de effecten van genomen acties systematischer monitoren en evalueren, om een beter inzicht te krijgen in de effectiviteit, werking en kosten-baten van terreinmaatregelen. De verzamelde inzichten moeten toelaten om actieplannen te evalueren en bij te sturen en om de effectiviteit van toekomstige ingrepen te verhogen. Daartoe zal VMM de voortgang opvolgen van acties die uitvoering geven aan de Vlaamse Blue Deal 2025-2029 en via toestandsmonitoring nagaan of vooropgestelde doelen worden gehaald en wat de regio-specifieke uitdagingen hierbij zijn. Tot slot zal VMM, in samenwerking met partners en andere betrokken partijen, een strategische onderzoeksagenda opstellen en uitvoeren om meer kennis te verwerven rond de effectiviteit, werking en kosten-baten van maatregelen. Naast een globaal plan van aanpak komt er een werkprogramma 2026-2027 waarin concreet wordt aangegeven welke stappen op korte termijn zullen genomen worden en welk budget daartoe nodig is.

2.3 Stroomgebiedbeheersplan 3 : laatste versnelling in uitvoering faciliteren

Momenteel is de derde generatie Stroomgebiedbeheersplannen (SGBP) in uitvoering voor de periode van 2022 tot 2027. Eind 2027 wordt het volgende SGBP voor de volgende planperiode van 2028-2033 (SGBP 4) vastgesteld door de Vlaamse regering. Inmiddels is de EU evaluatie van SGBP3 bekend en heeft de Vlaamse Regering de Blue Deal-nota aangenomen waarin niet alleen doelstellingen maar ook de financiering vastgelegd worden. We blijven de maximale uitvoering van het maatregelenprogramma 2022 – 2027 nastreven en dragen in 2026 en 2027 bij aan een maximale impuls voor de waterkwaliteitsdoelen.

2.4 Stroomgebiedbeheersplan 4 finaliseren (ISE Water SD 5)

2.4.1 Ambitieniveau bepalen

Binnen dit luik werken we een plandoelstelling SGBP4 uit voor volgende watersysteemthema's: oppervlaktewaterkwaliteit, overstromingen & droogte, grondwater en sediment.

2.4.2 Robuuste vergunningverlening verzekeren

Bij de planopmaak van het SGBP 4 zal er een luik voorzien worden dat specifiek invulling geeft aan art 11.5 van de KRW, nl het herzien van de vergunningen als de Milieukwaliteitsnormen (MKN) niet gehaald worden. Een traject om de vergunningen van de bedrijven van het impactmeetnet te herzien, wordt in 2026 verdergezet. De focus komt in 2026 te liggen op de bedrijven die jaarlijks bemeten worden en de bedrijven die 2-jaarlijks bemeten worden .

2.4.3 Maatschappelijk debat (gedeelde verantwoordelijkheid) ondersteunen

In 2025 werd een maatschappelijk debat samengesteld, kaderend binnen zowel de voorbereiding van de volgende stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) als binnen het bredere Vlaamse waterbeleid (VR 2025 1306 MED.0227/1). De scope van het debat ligt op een beleidsgerichte en oplossingsgerichte analyse van maatschappelijke dynamieken en processen, met het oog op het formuleren van conclusies en aanbevelingen richting beleid en het verhogen van engagement. In de loop van 2026 wordt het traject verdergezet. De bedoeling is om tegen medio 2026 een rapport aan de Vlaamse Regering te kunnen voorleggen.

2.4.4 Afstemming met andere beleidsplannen (Natuur, MAP, Ruimte) verzekeren

De doelstellingen voor water kunnen niet uitsluitend vanuit het waterbeleid worden gerealiseerd. Daarom voorziet de Blue Deal-nota van 14 juli 2025 in afstemming met andere beleidsplannen. Binnen de CIW werd een processchema opgemaakt dat de inhoudelijke en procesmatige relaties van een aantal planprocessen visualiseert en inzichtelijk maakt op welke momenten doorwerking kan plaatsvinden. Vanaf 2026 wordt gestart om deze doorwerking en afstemming verder te concretiseren en te verankeren in SGBP4.

2.4.5 Afstemming met andere lidstaten vormgeven (coalition of the willing op EU niveau)

Vanaf SGBP4 zijn de mogelijkheden inzake afwijkingen op de doelstellingen 2015 van de KRW sterk beperkt aangezien nog slechts in uitzonderlijke gevallen beroep gedaan kan worden op termijnverlenging. De door Vlaanderen voorgestelde aanpak is geïnspireerd op een aantal buitenlandse voorbeelden. Met het oog op (verdere) afstemming met de buurlanden is contact gelegd met de buurlanden om informatie uit te wisselen en afstemming te onderzoeken. In de loop van 2026 worden opties voor overleg met andere lidstaten onderzocht en wordt verder afgestemd.

2.4.6 Innovatie-agenda vormgeven

In het maatschappelijk debat kwam de vaststelling aan bod dat de invulling van de volgende stroomgebiedbeheerplannen op tal van vlakken innovatie vereist. Te vermelden valt : nieuwe monitorings- en zuiveringstechnieken, nieuwe vormen van publiek-private samenwerking, nieuwe business modellen, enz. Er zal onderzocht worden of een innovatie-agenda, waarvoor reeds een aanzet gebeurd is binnen het CIW platform OOI (Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie Water), verder kan versterkt worden.

2.5 Luchtbeleid vormgeven

2.5.1 Legistiek traject implementatie RL Luchtkwaliteit finaliseren

In 2026 verwerken we het advies van de raad van State op de wijzigingen aan het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (DABM). We bereiden de goedkeuring door de regering in derde lezing voor met het oog op voorlegging aan het Vlaams parlement. Vervolgens leggen we de wijzigingen aan VLAREMII opnieuw voor principiële goedkeuring voor en verwerken we het nieuwe advies van de Raad van State, waarna het besluit voor definitieve goedkeuring wordt voorgelegd.

2.5.2 Finaliseren Luchtbeleidsplan

We verwerken de resultaten van de besprekingen op politiek niveau in het Luchtbeleidsplan en ondersteunen de agendering op de Vlaams regering in eerste lezing. We verwerken de adviesvragen en bereiden de definitieve goedkeuring van het luchtbeleidsplan voor.

We starten ook met de voorbereidingen voor de routekaart die in 2028 aan de Europese Commissie wordt bezorgd. In 2026 actualiseren we hiertoe de emissieprognoses in de verschillende sectoren op basis van de meest recente inzichten en modellen. We gaan in overleg met de steden Antwerpen en Gent en de haven van Antwerpen om de (extra) lokale maatregelen beter in beeld te brengen.

2.5.3 Kosteneffectief industrieel reductiebeleid vormgeven met aandacht voor zorgwekkende stoffen

Om de doelstellingen van de Europese luchtkwaliteitsdoelstellingen en het stikstofdecreet (PAS) te halen zetten we het kosteneffectieve reductiebeleid onverminderd verder via de individuele vergunningstrajecten. We ronden de evaluatie van de noodzaak tot aanpassing van de emissiegrenswaarden voor NOx voor stookinstallaties af.

De conclusies van de BBT-studie voor PFAS-emissies naar de lucht omvatten registratie en minimalisatie van gebruik en uitstoot. We maken verder werk van de verankering ervan in VLAREM, en verankeren ook PFAS-emissienormen die afgestemd zijn op de in 2025 ontwikkelde toetsingswaarden voor luchtkwaliteit

en depositie. Deze conclusies zijn in lijn met de Vlaamse Visie zorgwekkende stoffen (ZS). We verankeren deze in VLAREM samen met de omzetting van de BBT-studie tot herziening van de algemene emissiegrenswaarden voor zorgwekkende stoffen.

Het actieplan rond dioxines voor schrootbedrijven met shredderinstallaties dat uitmondde in vergunningsvoorwaarden met monitoring en emissiereductie-eisen, volgen we via monitoring nauwgezet op. De BBT-studie schrootverwerking en sloperij finaliseren we en we passen het toetsingskader voor de depositie van dioxines/PCB's toe dat aangeeft wanneer er bijkomende inspanningen moeten geleverd worden.

We zetten de aanpak rond zware metalen nabij de grote metaalbedrijven verder. In gezondheidkundige aandachtsgebieden zoals Hoboken, Genk-Zuid en Beerse blijven we de concentratie en depositie van zware metalen opvolgen in overleg met de stakeholders. Een gelijkaardige aanpak rollen we uit in Olen.

2.5.4 Hinder door houtkachels verminderen

We geven uitvoering aan de maatregelen die worden opgenomen in het geactualiseerde luchtbeleidsplan. We schalen samen met de partners van het Netwerkplatform Gezonde Lucht de proefprojecten rond communicatie- en sensibiliseringscampagnes in de winter verder op. We stemmen daarin de communicatiestrategie af op resultaten van sociaalwetenschappelijk onderzoek uitgevoerd in de zaaigeldprojecten van Kom Op Tegen Kanker.

2.5.5 Luchtverontreiniging door transport verminderen

We coördineren in 2026 drie remote-sensingcampagnes en starten met de voorbereiding van de structurele uitrol hiervan in Vlaanderen. We breiden de emissiedatabank voertuigen uit. Na herbekrachtiging van engagementen inzake de aanpak van verhoogde voertuigemissies, voeren we samen met de collega's bevoegd voor mobiliteit de hierin voorziene acties uit.

We ondersteunen de ontwikkeling van fiscale en financiële maatregelen met expertise over voertuigemissies, onder meer voor de optimalisatie van de kilometerheffing voor vrachtwagens, een digitaal systeem voor buitenlandse voertuigen en de herziening van de verkeersfiscaliteit.

We ondersteunen de uitrol van walstroom in Vlaamse havens en werken mee aan oplossingen die de installatie versnellen, zoals aanpassingen aan het havendecreet en subsidies voor AFIR-projecten (Alternative Fuels Infrastructure Regulation). We volgen via de monitoringscommissies van Deurne, Zaventem en Oostende op of de vergunningsvoorwaarden worden nageleefd, met bijzondere aandacht voor zorgwekkende stoffen.

2.5.6 Gebiedsgerichte werking in samenwerking met lokale besturen verder vormgeven

In 2026 voorzien we extra trainingen voor lokale besturen rond de online knelpuntanalyse. De scenariotool voor het inschatten van de impact van maatregelen op luchtkwaliteit wordt afgerond. Ook voor deze scenariotool organiseren we opleidingen voor lokale besturen. De deelnemers vormen nadien een lerend netwerk om praktijkervaring uit te wisselen.

In 2026 starten we met minstens twee gemeenten een traject om een luchtbeleidsplan uit te werken. We gebruiken hiervoor de nieuwe tools en creëren inspirerende voorbeeldprojecten.

We delen goede praktijken met Nederland en plaatsen deze op het inspiratieplatform van Samen Voor Zuivere Lucht. Via LIFE CityTRAQ helpen we lokale besturen met kwalitatieve sensornetwerken. In 2026 realiseren we tien concrete outputs, waaronder een standaardbestek en een eenvoudige procedure voor slimme sensornetwerken.

2.5.7 Gebiedsgericht werking in industriële hotspotgebieden vorm geven

We focussen in de Antwerpse haven op het verminderen van VOS- en NOx-emissies, voeren het CDNI-ontgassingsverbod verder uit via de Taskforce Ontgassing en nemen een algemeen kader voor

ontgassingsinstallaties op in VLAREM. (CDNI staat voor Verdrag inzake de verzameling, afgifte en inname van afval in de Rijn- en binnenvaart)

We ondersteunen de provinciegouverneur in de werkgroep Luchtverontreiniging Gentse Kanaalzone, die via gecoördineerde samenwerking overheden en industrie aanzet om de luchtkwaliteit te verbeteren en oplossingen te vinden voor de fijnstofproblematiek bij infrastructuurwerken.

2.6 Drinkwater (ISE Water SD 4, OD 4.2)

2.6.1 Finaliseren SPW 2.0

Het strategisch plan **Waterbevoorrading via openbare drinkwatervoorziening (SPW)** heeft als doel de drinkwatervoorziening in Vlaanderen te versterken en toekomstgericht te organiseren. Het plan biedt een inhoudelijk kader voor het beheersen van risico's en het prioriteren van maatregelen binnen de openbare drinkwaterdistributie.

Het plan geeft invulling aan een aantal belangrijke bepalingen uit het **Drinkwaterbesluit**. Het SPW omvat de volledige drinkwaterketen van bron tot kraan waarbij het accent zowel gelegd wordt op leveringszekerheid als kwaliteit.

De uitrol van de maatregelen voorzien in het SPW wordt opgevolgd door VMM. Hierbij zal maximaal afgestemd worden op wat reeds voorzien is in het drinkwaterbesluit.

2.6.2 Beschermingskader drinkwatergebieden afwerken

In 2026 implementeren we het door de Vlaamse regering goedgekeurd “Vlaams Actieplan Duurzaam Pesticidengebruik 2023-2027”; Dit actieplan omvat diverse acties om het gebruik van pesticiden en de hieraan verbonden risico's verder te verminderen. Dit moet ten goede komen aan de leefmilieukwaliteit, de biodiversiteit en de gezondheid van de burgers in het algemeen en van de gebruikers van de betrokken stoffen. Het actieplan geeft mee invulling aan de Vlaamse ambities met betrekking tot chemische pesticiden en de risico's van gevaarlijke pesticiden.

De Vlaamse Regering hechtte op 21 februari 2025 haar principiële goedkeuring aan het besluit over de bescherming van actieve winningszones van oppervlaktewater voor de productie van water bestemd voor menselijke consumptie tegen verontreiniging met pesticiden. Met dit besluit wordt een procedureel kader verankerd voor een betere bescherming van oppervlaktewater, bestemd voor de productie van drinkwater.

We ondersteunen de waterbedrijven voor wat betreft de implementatie van maatregelen voor een betere bronbescherming, om ook in de toekomst de beschikbaarheid en kwaliteit van ons drinkwater te blijven garanderen. Na goedkeuring van het nieuw beschermingskader voor oppervlaktewater, bestemd voor de productie van drinkwater, en op basis van het strategisch plan inzake de bescherming van ons drinkwater, zetten we verder in om gerichte maatregelen vast te leggen ter bescherming van de ruwwaterbronnen. De problematiek rond triazolen wordt in 2026 verder opgevolgd. Voor het beschermingskader van grondwaterwinningen voor de openbare watervoorziening werken we een actualisatie uit waarbij zowel gekeken wordt naar nieuwe risico's met bijkomende bepalingen als naar (verbods)bepalingen die niet langer vereist zijn of aangepast moeten worden.

2.6.3 Afstemming met VNR vormgeven via SWO

Sinds 1 januari 2026 is de Vlaamse Nutsregulator (VNR) operationeel voor wat drinkwater en sanering betreft. Ten laatste 30 juni 2026 sluit VMM een samenwerkingsovereenkomst af met de VNR die de principes van samenwerking en gegevensuitwisseling tussen beide organisaties vastlegt. Zo vermijden we dubbel toezicht en overmatige bevraging aan de sector.

2.7 Afvalwater (ISE Water SD 4 OD 4.1 + SD 1 OD 1.3)

2.7.1 Implementatie ERSa voorbereiden en vormgeven

We werken een roadmap uit om de juridisch-technische omzetting van de nieuwe richtlijn stedelijk afvalwater waar te maken.

Noodzakelijke aanpassingen aan de Vlaamse regelgeving in functie van de omzetting van de nieuwe richtlijn stedelijk afvalwater worden voorbereid.

We starten met het juridisch werk voor de omzetting van de nieuwe richtlijn Stedelijk afvalwater. Voor het recupereren van de kosten voor de zuivering van medicijnresten en cosmeticarestanten uit ons afvalwater stemmen we af met de andere gewesten. In het najaar 2026 agenderen we de aanpak Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV) op het Belgisch niveau.

2.7.2 Gemeentelijke opdrachten (opvolging BVR Sanering) opvolgen

We geven verdere invulling aan het besluit van 23 februari 2024 en verzekeren hierbij een resultaatgerichte aansturing. We stellen technische richtlijnen op in samenwerking met de riooloperatoren. Daarnaast zetten we in op het uitwerken van het kader voor de opvolging en rapportering via o.a. het instrument KPI's en van het kader voor het toezicht/handhaving op de rioolbeheerders.

We investeren verder in riolering en waterzuivering om de druk op het watersysteem te verminderen. In 2026 evalueert VMM de ingediende gemeentelijke meerjarenplannen. Via rioleringssubsidies ondersteunen we de gemeentelijke rioolbeheerders vanuit het gewest. Via een nieuw lokaal pact impulsprogramma in de periode 2026-2030 versterken we de gemeentelijke saneringsuitdagingen en zijn de strategische accenten onder meer de verhoging van de zuiveringsgraad, het aanpakken van riooloverstorten, investeringen om de ERSa doelstellingen tijdig te realiseren en innovatieve- en hefboomprojecten. Daarenboven worden lokale en bovenlokale investeringen maximaal op elkaar afgestemd. Met een netwerkregie streven we naar een meer geïntegreerde aanpak van de rioleringsopgaven. In samenwerking met de lokale besturen, Aquafin en rioolbeheerders werken we een concreet voorstel uit.

2.7.3 Bovengemeentelijke opdrachten (Aquafin/lokaal Pact) opvolgen

We houden toezicht op de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst met Aquafin en evalueren de efficiëntie van de besteding van middelen. Concreet gaat dit over toezicht en advies bij het ondernemingsplan, de kwartaalfacturatie aan de drinkwatermaatschappijen, etc.

2.7.4 Afstemming met VNR vormgeven via samenwerkingsovereenkomst

Sinds 1 januari 2026 is de Vlaamse Nutsregulator operationeel voor wat drinkwater en sanering betreft. Ten laatste 30 juni 2026 sluit VMM een samenwerkingsovereenkomst af met de VNR die de principes van samenwerking en gegevensuitwisseling tussen beide organisaties vastlegt. Zo vermijden we dubbel toezicht en overmatige bevraging aan de sector.

2.7.5 Bewegingen in de organisatie sector opvolgen

Met het BVR omtrent de invulling van gemeentelijke saneringsverplichting worden duidelijke doelstellingen opgelegd aan de saneringsplichtige. Dit veroorzaakt een momentum in de sector om stil te staan bij deze verplichtingen en te overwegen om de saneringsplicht over te dragen naar een andere partij. VMM volgt deze evolutie op en brengt de verschuivingen in kaart.

2.8 Grondwater (zie Blue Deal)

2.8.1 Implementatie herziening GW Richtlijn

De implementatie van de herziene GW richtlijn omvat 2 luiken die in samenwerking met de juridische dienst zullen uitgevoerd worden:

- Herziening bijlage 2.4.1 van Vlarem II waarbij de huidige milieukwaliteitsnormen geëvalueerd en zo nodig herzien worden. Ook de nieuwe milieukwaliteitsnormen zoals opgenomen in de herziene GW richtlijn zullen geïmplementeerd worden
- De herziene GW richtlijn wordt omgezet via een aanpassing van het Decreet Integraal Waterbeleid

2.8.2 Uitwerken grondwaterbeleid in SGBP4

Het grondwaterbeleid maakt integraal deel uit van de opmaak van SGBP4.

De resultaten van de meetprogramma's worden ontsloten worden via de grondwaterlichaamdashboards. In 2026 zullen deze dashboards bijgewerkt worden met de resultaten van 2024. De samenvattende resultaten hiervan en de trends voor kwaliteit en kwantiteit zullen de basis vormen voor de evaluatie en bijsturen van het generieke en gebiedspecifieke grondwaterbeleid voor het behoud van de goede toestand, de verbetering van de toestand en de onderbouwing van de afwijkingen.

2.8.3 Opzetten van een monitoringcampagne naar aanwezigheid zorgwekkende stoffen

Sinds 2022 worden PFAS gemonitord in het grondwater in Vlaanderen. Wat oorspronkelijk een verkennend onderzoek was, is daaropvolgend jaarlijks herhaald. Ook in 2026 zal een PFAS-campagne uitgerold worden. De resultaten van 2022-2026 zullen geanalyseerd worden, met een eerste inschatting van mogelijke trends.

In de voorziene jaarlijkse monitoringcampagnes wordt eveneens in een aantal putten een globale kwantitatieve screening van pesticiden en metabolieten uitgevoerd.

2.9 Financiering waterbeleid (ISE Water SD 2 OD 2.3, OD 3.1-3.4)

De in de goedgekeurde Blue Deal-nota opgenomen meerjarenfinanciering legt de financiële basis voor de uitdagingen van het waterbeleid zoals waterzekerheid, -veiligheid en -kwaliteit. De invulling van de middelen volgen we op via een jaarlijkse rapportering. De investeringsmiddelen voor de strategische gebieden stemmen we, waar nodig, af met de collega's mobiliteit.

2.9.1 Korte termijn aanpassingen voorstellen en implementeren via programmadecreet

De suboptimale toepassing van het vervuiler/gebruiker betaalt principe is een aanleiding om waar nodig financieringsinstrumenten aan te passen of uit te werken. Concrete dossiers zijn: onderzoek naar een hervorming van de waterfactuur, optimalisatie van de heffingen voor afvalwater en grondwater, uitwerken van een uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, ... De voortgang van deze actie wordt bepaald door het beleidskader dat hiertoe aan VMM wordt aangereikt.

2.9.2 Lange termijn financiering waterbeleid : beleidsvoorstellen verder uitwerken

Het waterbeleid kampt met een structureel financieringstekort, wat een duurzame aanpak van de waterketen en het watersysteembeheer bemoeilijkt. Meerjarenfinanciering voor deze legislatuur is voorzien in de Blue Deal nota. In aanvulling daarbij wordt ook het initiatief in de kijker over 'Alternatieve Financiering' opgestart.

2.10 Beheer waterlopen (ISE Water SD 3 OD 3.2 + 3.4)

De VMM verzekert het beheer van 1398 km onbevaarbare waterlopen 1e categorie, verspreid over Vlaanderen. De bijhorende infrastructuur bestaat uit een 300 tal kunstwerken (pompstations, stuwen, ...), 54 gecontroleerde overstromingsgebieden en 45 slibvangen. De VMM beschikt over een afstandsbewakingssysteem om de werking van de belangrijkste installaties vanop afstand op te volgen. Bij het beheer wordt onder meer aandacht besteed aan hoogwaterbeheer, droogtemaatregelen, slibverwijdering, exotenbestrijding en zwerfvuil.

2.10.1 Bewaking uitrol opmaak peilbesluiten

Peilbeheer van de onbevaarbare waterlopen in vlakke gebieden (voornamelijk poldergebieden) is zeer belangrijk om de impact van onder meer droogte en de verziltingsdruk te verminderen. We maken peilbesluiten op voor de aangeduide prioritaire gebieden, waarbij we tevens de doelstellingen van het integraal waterbeleid en het natuurbeleid verzekeren en rekening houden met de socio-economische functies in het gebied. Specifieke aandacht zal hierbij ook gaan naar het beter vasthouden en infiltreren van water in de bovenstroomse gedeelten van waterlopen. We zoeken hierbij ook naar koppelkansen met beekherstelprojecten die bijdragen tot het realiseren van de goede ecologische toestand.

2.10.2 Actualiseren van de pluviale overstromingskaarten

De actualisering van de nieuwe pluviale kaarten wordt in 2026 afgerond en de nieuwe kaarten worden ter validatie voorgelegd aan de ministers van Omgeving en Openbare Werken.

We blijven inspanningen doen om over performante voorspellingssystemen te beschikken, onder meer via de verdere uitrol van nieuwe voorspellingsmodellen.

We moderniseren het opgebouwde oppervlaktewaterkwantiteitsmeetnet. Via een PIO-project (Programma Innovatieve Overheidsopdrachten) onderzoeken we om lokaal meettoestellen te ontwikkelen die duurzamer zijn dan de meettoestellen die op heden worden aangekocht in het buitenland.

3 Bijdragen tot initiatieven waarvoor de VMM niet de trekker is

3.1 Implementatie conceptnota aanpak vergunningen

Rechtszekere, robuuste vergunningen zijn een prioriteit. Daarom stelde de Vlaamse Regering een Gemengde Commissie aan met experts en vertegenwoordigers van de overheid, de academische wereld en de juridische sector. Het eindrapport van de Gemengde Commissie bevat 45 adviezen met daarin 140 concrete aanbevelingen. Op basis van dit eindrapport heeft de Vlaamse regering in december 2025 een conceptnota goedgekeurd. Deze conceptnota vormt de beleidsmatige en juridische doorvertaling van de adviezen en aanbevelingen van de Gemengde Commissie naar een door de Vlaamse Regering gevalideerd Actieprogramma houdende gerichte maatregelen om de bestaande vergunningsprocedures en de hierop toepasselijke regelgeving te optimaliseren. In 2026 zal een projectaanpak door het dOMG worden opgezet. De VMM zal hier proactief aan meewerken.

3.2 MAP7, met bijzondere aandacht voor de studie ‘evaluatie van het MAP meetnet’

Vlaanderen voert de afgesproken maatregelen uit om de waterkwaliteit te verbeteren. Indien monitoring in 2025-2026 aantoont dat extra maatregelen nodig zijn, worden die genomen, met auto-executieve maatregelen die uiterlijk in 2027 in werking treden. VLM is trekker van dit project, vanuit VMM bieden we ondersteuning. We verzorgen data-analyse, monitoring en modellering van oppervlakte- en grondwaterkwaliteit. Specifiek draagt VMM bij via het freatisch grondwatermeetnet, het MAP-meetnet en waterkwaliteitsmodellen zoals NEMO (studieopdracht koppeling grondwater). We betrekken landbouw- en natuurorganisaties via OMAP, en het CIW betreft de waterbeheerders. We dragen bij tot het nutriëntenrapport, en voorstellen tot optimalisatie van bufferstroken en beschermingszones. De coördinatie van de bevraging van de waterbeheerders verzorgt het CIW. Bijkomende opdrachten vanuit OMAP zijn altijd mogelijk. Een bijzonder project voor 2026 is de evaluatie van het MAP meetnet, waarvan de modaliteiten worden vastgelegd via het OMAP.

3.3 Natuurherstelplan

De VMM maakt deel uit van de kerngroep en is trekker van werkgroep 3 (vrijstromende rivieren) waar het Natuurherstelplan wordt voorbereid. Concrete maatregelen, zowel voor de korte termijn (om invulling te geven aan de doelen die tegen 2030 moeten worden gehaald) als voor de langere termijn (2040, 2050) werden in kaart gebracht.

3.4 PAS

3.4.1 Beleidsmatige ondersteuning en monitoring

We zetten in op monitoring, actualisatie en verfijning van de stikstofmodellen. We verbeteren het EMAV-emissiemodel, meten opnieuw een jaar ammoniak in natuurgebieden en volgen extra metingen in maatwerkgebieden op. Voor deposities blijven we meten in Turnhout en de Kalmthoutse Heide en breiden we het meetnet voor droge depositie uit. We stemmen dit af met alle betrokken stakeholders, inclusief Nederland, en zetten verder in op essentieel stikstofonderzoek zoals isotopenstudies. Daarnaast

monitoren we de uitvoering van maatregelen en maken we emissieprognoses voor landbouw voor het voortgangsrapport en de routekaart luchtkwaliteit.

3.4.2 Stikstofsanering

Wat betreft de stikstofsanering, bereiden we verschillende projecten voor. Voor de Kalkenvaart is de uitvoering van een nieuwe uitwateringsconstructie op korte termijn gepland en worden de budgetten aangevraagd in 2026. De omgevingsvergunningsaanvraag loopt. Daarnaast zijn en worden ook verschillende studieopdrachten opgestart om nieuwe projecten voor te bereiden.

3.5 Bodemplan

We nemen maatregelen inzake erosie samen op met de betrokken entiteiten tijdens de opmaak van een bodemplan. De evolutie in de onderhandelingen rond de Europese Bodemmonitoringsrichtlijn en relatie met andere beleidsplannen zijn aandachtspunten. Het departement Omgeving is trekker van dit project. De VMM biedt ondersteuning qua kennis. We bewaken ook de koppeling met het Natuurherstelplan, Erosiemaatregelen, MAP en het SGBP. VMM neemt deel aan het kernteam en werkgroep en waakt over de impact op mensen en middelen.

3.6 Actieplan ZS

De VMM speelt een actieve rol in het beleid rond zorgwekkende stoffen (ZS). De VMM neemt actief deel aan het kernteam ZS, de schrijfgroep ZS beleidsplan, de werkgroep ZS Departement Zorg en de werkgroep Onderzoek & Monitoring ZS. VMM zorgt voor een actieve inbreng bij de opmaak transversaal beleidsplan Zorgwekkende Stoffen in afstemming met haar eigen taken (zie Beleidsprogramma Lucht) en werkt samen met diverse actoren om de problematiek in hotspots te beheren en te verbeteren.

We monitoren deze stoffen in oppervlaktewater, grondwater, drinkwater en lucht en leiden normen af om risico's te beperken. Daarnaast dragen we bij aan het KIS-project voor innovatieve PFAS-sanering en werken we mee aan de hervorming van de Richtlijn Industriële Emissies (RIE). VMM speelt hierbij een centrale rol in de aanpassing van digitale toepassingen en dataverzameling om te voldoen aan de nieuwe RIE- en IEPR-verplichtingen. Dit omvat de afstemming van VMM-dataplatformen (VMM-DWH) op de gewijzigde RIE/IEPR noden en de bredere IMJV 2.0-dataverzameling, en de voorbereiding van emissie-inventarissen voor lucht en water. Daarnaast neemt VMM deel aan het kernteam digitaliseringsacties en sluit aan bij besprekingen waar nodig. We bereiden beleidskaders voor rond lozingen van afvalwater, bemalingswater, grondwater, drinkwater en lucht. Ook volgen we de UICL-werkgroep op die een financieringsmechanisme ontwikkelt voor de kosten van wijdverspreide PFAS- en ZS-verontreiniging, evenals de inhoudelijke expertenwerkgroep voor verdere beleidsontwikkelingen. De meeste van deze ontwikkeling lopen verder door in 2026.

3.7 Implementatie RIE/IEPR

De VMM is verantwoordelijk voor de rapportering van de industriële emissies naar lucht en naar water. De richtlijn Industriële Emissies (RIE) en de verordening IEPR (Industrial Emission Portal and repealing Regulation) hebben een grote impact op zowel de overheid als de betrokken bedrijven. Deze gegevens worden aangeleverd door de bedrijven en worden verwerkt, gevalideerd en gerapporteerd door de VMM.

In 2026 zal, in samenwerking met dOMG, de wetgeving over het milieujaarverslag en het IMJV-besluit worden herschreven, in lijn met de nieuwe IMJV-toepassing en de nieuwe Europese regelgeving. De IMJV-toepassing is einde levensduur en zal opnieuw worden ontwikkeld, deze ontwikkeling gebeurt bij dOMG in samenwerking met VMM. In 2026 wordt gestart met deze ontwikkeling. Tegen medio 2027 moet die afgewerkt worden om op 1 januari 2028 operationeel te zijn. Om de nieuwe toepassingen gebruiksvriendelijker te maken, wordt er intensief overlegd met alle betrokken stakeholders. Voor de toepassing IMJV wordt er in 2026 een samenwerkingsovereenkomst gemaakt tussen VMM, dOMG en andere betrokken entiteiten om duidelijke afspraken te maken naar rollen, verantwoordelijkheden, ontwikkeling, toekomstige wijzigingen.

3.8 VEKP

VMM is verantwoordelijk voor de emissie-inventaris van broeikasgassen en stuurt ook de emissieprognoses voor de transportsector en de landbouwsector mee aan. Omgekeerd is VMM afhankelijk van VEKA voor de energieprognoses als input voor de emissieprognoses. Prognoses zijn gebaseerd op maatregelen. De maatregelen werken zowel in op lucht- als klimaat waardoor hier rond zeer nauw wordt samengewerkt met VEKA. In 2026 werken we samen met VEKA aan de voorbereidingen voor het Klimaatplan 2040.

3.9 Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

VMM werkt actief mee aan de uitwerking van sommige beleidskaders ter implementatie van het BRV. VMM neemt deel aan het Vlaams Ambtelijk Overlegplatform (VAO) en zorgt voor afstemming van het BRV met het Luchtbeleidsplan en de Stroomgebiedbeheerplannen. VMM voorziet ook afstemming tussen het programma 'Samen voor zuivere lucht' en het bouwshiftconvenant.

3.10 Vlaamse Adaptatiestrategie

In 2026 verleent de VMM verdere ondersteuning aan het departement Omgeving bij de totstandkoming van een definitieve Vlaamse Adaptatiestrategie. Na goedkeuring ervan zal de VMM de nood aan doorwerking van de strategieën uit het VAS evalueren en vervolgens implementeren in het beleid rond water en lucht waarvoor ze bevoegd is.

4 Operationele activiteiten uitvoeren

De realisatie van de beleidsmatige prioriteiten steunt op een sterke operationele werking. In wat volgt lichten we de verschillende operationele activiteiten binnen VMM toe. We duiden de drijfveer voor de operationele activiteiten, beschrijven de deelactiviteiten en benoemen de prioriteiten voor 2026.

4.1 Monitoren (meten, stalen analyseren en modelleren)

VMM brengt systematisch de emissies (rechtstreeks of onrechtstreeks) in kaart die (potentieel) schadelijke stoffen in water- en lucht systemen brengen. Het doel is om een volledig overzicht te hebben van de verontreinigingsdruk op water- en luchtsystemen. Daarnaast brengt VMM ook de kwantiteit van het watersysteem in kaart om de druk van droogte en wateroverlast op onze omgeving te kwantificeren. Zowel de metingen van de lucht- en waterkwaliteit als de waterkwantiteit zijn essentieel voor beleidsvoorbereiding en rapportering. Dit gebeurt via een geïntegreerde aanpak en omvat het beheren van meetnetten, het analyseren van stalen en peilen en het beheren van rekenmodellen.

4.1.1 Metten

4.1.1.1 Toestandsmeetnet oppervlakte- en afvalwater

De monitoring waterkwaliteit blijft een fundamenteel onderdeel binnen de VMM. Routinematige en projectmatige monitoring voeren we uit voor oppervlaktewater, afvalwater en waterbodembodem, zowel voor interne als externe behoeften. Deze behoeften omvatten onder meer

- De toestandsbeoordeling in uitvoering van de KRW en dochterrichtlijnen
- De onderbouwing van het stroomgebiedbeheerplan
- De monitoring in uitvoering van RL Nutriënten
- De onderbouwing van het MAP
- De ondersteuning van gebiedsgerichte initiatieven
- De monitoring van bacteriologie in het kader van de zwemwater RL
- Impact monitoring waterkwaliteit bij milieu-incidenten
- Monitoring ter ondersteuning van de berekening van de heffing op de waterverontreiniging
- Het impactmeetnet voor bedrijven
- Specifieke monitoringprojecten voor derden

Uitdagingen zoals de screening van het MAP-meetnet en de implementatie van monitoring rond stedelijk afvalwater (ERSA) spelen een belangrijke rol bij het verbeteren van de meetstrategieën. Aanvullend is een performante digitale monitoring cruciaal om real-time inzichten te verkrijgen in de waterkwaliteit. De VMM staat in voor de overkoepelende coördinatie, organisatie en supervisie van het digitale meetnet. We streven ernaar de bestaande opstellingen operationeel te houden.

In 2026 zal extra aandacht gaan naar de evaluatie van de ligging van de MAP meetpunten **oppervlaktewater** alsook de voorbereidingen voor de uitbreiding van de nieuw te monitoren stoffen in kader van de uitbreiding van de KRW-dochterrichtlijn prioritaire stoffen. Verder zal extra aandacht gaan naar de implementatie van de monitoring in kader van de nieuwe Europese Richtlijn Stedelijk afwater en de bijkomende monitoring van vrije zwemzones.

4.1.1.2 Toestandsmeetnet grondwater

De VMM voert ook de meetcampagnes rond grondwater uit en onderhoudt het grondwatermeetnet en dit ter uitvoering van de KRW, GW RL en Nitraatrichtlijn.

Het *grondwaterkwaliteitsmeetnet* heeft als doel de jaarlijkse operationele monitoring van het freatisch meetnet uit te voeren, waarbij elke drie jaar ook een toestand- en trendanalyse wordt gedaan van het

primair meetnet. Oriënterend onderzoek naar gevaarlijke stoffen en het beheren en ontsluiten van data via DOV zijn eveneens onderdeel van deze opdracht.

Het *grondwaterkwantiteitsmeetnet* richt zich op manuele en automatische peilingen om trends te monitoren, toestanden te beoordelen en de maandelijkse freatische grondwaterstandsindicator op te stellen. Het operationeel houden van het grondwatermeetnet is cruciaal. De verzamelde gegevens worden beheerd en ontsloten via DOV. Het *onderhoud van grondwatermeetputten* is gericht op het in stand houden van het patrimonium.

In 2026 wordt specifieke aandacht besteed aan de oplevering van het Blue Deal project betreffende de automatisering van het grondwaterpeilmeetnet. De organisatie van de verdere werking hiervan binnen VMM wordt geïmplementeerd.

4.1.1.3 Hydrometrie

De VMM houdt de hydrologische meetnetten operationeel en ontwikkelt deze verder. Dit zorgt voor een efficiënter beheer van onbevaarbare waterlopen, inclusief real-time data-ontsluiting via de portaalsite waterinfo.vlaanderen.be.

Hydrometrie is immers cruciaal voor het aanleveren van nauwkeurige meetgegevens over debieten en waterstanden. Hydrometrische data vormen de basis voor advies over overstromingsrisico's en randvoorwaarden bij werken in de nabijheid van waterlopen. Door stijgende investeringsbudgetten en de invoering van peilbesluiten is de vraag naar betrouwbare meetgegevens sterk toegenomen. De beperkte capaciteit maakt het noodzakelijk om prioriteiten te stellen bij het verwerken van meetvragen.

In 2026 staat het onderzoek naar het uitwisselen van winddata van de neerslagradar van Helchteren met het KMI in de kijker. Op vraag van het KMI bekijkt de VMM of naast de huidige uitwisseling van neerslagdata in Helchteren ook informatie kan worden ingezameld over windsnelheden.

4.1.1.4 Toestandsmeetnet Lucht

De VMM onderhoudt en breidt het toestandsmeetnet voor luchtvervuiling uit om te voldoen aan de nieuwe richtlijn luchtkwaliteit. We focussen op het monitoren van luchtkwaliteit in gebieden met een verhoogd risico op luchtvervuiling en het uitvoeren van regelmatige screeningsmetingen om meer inzicht te krijgen in specifieke problematieken. We blijven samenwerken met derden, zoals steden, gemeenten, handhavers en NGO's, voor het uitvoeren van metingen. Voor sommige bedrijfssectoren is structurele luchtmonitoring verplicht. De VMM voert onafhankelijke metingen uit in opdracht van bedrijven en ontwikkelt een retributiesysteem om de administratieve lasten te verlagen, terwijl de kwaliteit van de metingen gewaarborgd blijft. Bovendien onderzoeken we waar we synergie-effecten uit bedrijfsmonitoring kunnen creëren, zodat een win-winsituatie ontstaat zonder extra administratieve lasten.

In 2026 vernieuwen we de **stofmonitoren luchtkwaliteit** en zetten we verder in op de vernieuwing van de meetstations van het toestandsmeetnet luchtkwaliteit. We toetsen het toestandsmeetnet aan de nieuwe richtlijn luchtkwaliteit en brengen het in overeenstemming met de meetverplichtingen van de nieuwe richtlijn.

Ook zetten we in op het opvolgen van de uitstoot, de concentraties in de omgeving en depositie van zorgwekkende stoffen nabij potentiële hotspots en verdachte bronnen. We houden de focus op onder andere PFAS, dioxines en zware metalen en zetten daarbij in op screeningsmetingen nabij bedrijven die deze polluenten uitstoten.

4.1.2 Analyseren van stalen

Het VMM labo heeft een meervoudige rol. Vooreerst worden een deel van eigen staalnames geanalyseerd in het VMM labo. Een ander deel wordt uitbesteed aan externe labo's. Maar daarnaast doet VMM ook analyses in opdracht van derden. Gegeven de toenemende aandacht voor nieuwe opkomende (zorgwekkende) stoffen, zoals PFAS, wil het VMM ook koploper zijn in het verwerven van de capaciteit om

deze analysetechnieken onder de knie te krijgen. Vanuit die optiek staat het VMM labo ook in voor de uitvoering analyses in kader van beleidsactieplannen zoals bijv. actieplan PFAS, beleidsplan zorgwekkende stoffen, ...

Het VMM Labo geldt momenteel reeds als een kwaliteitsvol en zeer betrouwbaar milieulabo. Kwaliteitsmanagement en de ISO-normering zitten ingebed in onze dagelijkse werking. Ook in de toekomst blijft ISO 17025 onze norm voor het kwaliteitsvol uitvoeren van milieuanalyses. We bestendigen de erkenning water en waterbodembodem en de ISO 17025 accreditatie en streven naar de uitbreiding ervan in functie van de actuele en toekomstige analysebehoeften en de beleidsmatige context.

In 2026 blijft het VMM-labo instaan voor het kwaliteitsvol analyseren van monsters afvalwater-, oppervlaktewater, waterbodembodem, biota en lucht. De analyses vanuit het VMM-labo kaderen in Europese verplichtingen (zoals bijv. de Kaderrichtlijn Water en dochterrichtlijn prioritair stoffen, de Kaderrichtlijn Lucht, de Nitraatrichtlijn, de zwemwaterrichtlijn, de vernieuwde ERSA, ...). Daarnaast worden analyses uitgevoerd in kader van fijnmazige gebiedsgerichte monitoring, de milieu-incidenten en projectmonitoring, en dit in overleg met de interne opdrachtgevers (planningsverantwoordelijken, heffingen, vergunningen...) en op vraag van externen (vb. waterloopbeheerders, Port of Antwerp-Bruges, OVAM, Aquafin, gebiedscoalities ...). Specifiek voor de kern Lucht worden analyses van stalen uitgevoerd in het kader van "meten voor de industrie".

Specifiek wordt het onderzoek naar nieuwe analysemethoden in kader van de herziening van de KRW-dochterrichtlijn Prioritaire Stoffen verdergezet.

4.1.3 Modelleren

De VMM beheert modellen rond waterkwaliteit, grondwater, hydrologie, klimaatadaptatie en lucht. Rekenkundige modellen laten toe om simulaties te maken van de omgevingstoestand. Deze inzichten helpen om het beleid te onderbouwen, zowel lokaal als bovenlokaal.

4.1.3.1 Oppervlaktewater

We zetten ons in voor het onderhoud en de actualisatie van de modelketen waterkwaliteit. We zorgen ervoor dat alle modellen – BAM-NEMO, Pegase, Polaris, Elmo en Hymo – optimaal blijven functioneren. Daarnaast benutten we de output van deze modellen voor diverse beleidsmatige doeleinden. Voor het SGBP berekenen we drukmatrices en ramen we de impact van de verschillende maatregelenprogramma's. Binnen het MAP ondersteunen we het beleid. We berekenen jaarlijks de landbouwvruchten met behulp van NEMO en leveren die door aan WEISS.

We blijven ook actief betrokken bij het beleid rond overstorten, waar we modellering inzetten om gerichte aanpakken te ontwikkelen. De VMM actualiseert regelmatig de zoneringsplannen (ZPn) door rapportages van gemeentelijke sanering te verwerken. We passen deze plannen aan op basis van uitgevoerde projecten, woningpasgegevens, updates van het Vastgoed Informatieplatform en informatie van keurders en heffingen. Door dit proces te stroomlijnen creëren we een solide basis voor verschillende beleidsaspecten en bereiden we ons voor op de herziening van het ZPn in het kader van SGBP4. Voor ERSA en het BVR over de gemeentelijke saneringsverplichting wordt een impactinschatting gemaakt.

In 2026 zetten we specifiek verder in op de uitvoering van het Twin For Resilience project (Europees project T4R): in het kader van het invullen van de impactinschatting die in Vlaamse (BVR gemeentelijke saneringsverplichting) en Europese wetgeving (ERSA) met betrekking tot overstorten gevraagd worden, onderzoeken in dit project we of digital twins een rol kunnen opnemen. Dit innovatief traject wordt onderzocht via een proefproject waarbij een lokale digitale twin van Dommel-Warmbeek de impact van overstorten op waterkwaliteit in kaart brengt.

4.1.3.2 Grondwater

Het **project grondwatermodellering** richt zich op de ontwikkeling en het operationeel houden van tools en modellen voor grondwater. Deze modellen worden gebruikt ter onderbouwing van de stroomgebiedbeheerplannen, in het bijzonder voor toestand- en trendbepaling van het grondwater en de afbakening van aandachts- en waakgebieden. Waar mogelijk kunnen ze eveneens gebruikt worden bij adviesverlening en bij de voorbereiding van projecten op het terrein.

In 2026 staat de actualisatie, uitbreiding en onderhoud van de grondwatersimulator centraal.

We beheren en onderhouden de verschillende grondwatermodellen en ontsluiten ze via de grondwatersimulator. Via een klantvriendelijke website kunnen interne en externe gebruikers zelf scenario's doorrekenen met deze modellen zonder dat ze kennis moeten hebben over modeleren. Verschillende nieuwe functionaliteiten zullen aan de grondwatersimulator worden toegevoegd. Een raamovereenkomst is in opmaak waarin verschillende opdrachten over meerdere jaren zullen uitgevoerd worden om de functionaliteiten van de grondwatersimulator verder uit te breiden. Het inbouwen van nieuwe modellen en stroombaanberekening staan eerst op de planning waarbij naast conceptueel onderzoek ook de koppeling met NEMO voorzien wordt.

4.1.3.3 Hydromorfologie

Onze expertise zetten we in voor het berekenen van reductiedoelstellingen voor hydromorfologie, zowel binnen het SGBP als bij de implementatie van de natuurherstelwet. Daarnaast ondersteunen we de gebiedsgerichte werking en verkennen we toekomstscenario's over de invloed van klimaatverandering op de waterkwaliteit.

In 2026 zetten we de druk- en impactanalyse hydromorfologie op het behalen van de doelstellingen van de doelstellingen van de KRW en Natuurherstelwet centraal.

In plaats van arbeidsintensieve veldinventarisaties maken we gebruik van een innovatieve datagedreven methode voor het bepalen van de hydromorfologische kwaliteit. Specifiek gekozen veldinventarisaties zullen gebruikt worden voor validatie. De resultaten zullen gebruikt worden ter onderbouwing van zowel het SGBP4 als het natuurherstelplan.

4.1.3.4 Hydrologie

Via de opdracht hydrologie draagt de VMM bij aan beleidsontwikkeling rond overstromingen en droogte, maakt kaarten op om overstromingsrisico's te beheren en voert onderzoek om die risico's terug te dringen. We voeren scenario-analyses uit voor onze interne gebruikers en onderhouden de site waterinfo.vlaanderen.be. De werking rond hydrologie fungeert immers als een interne en externe studiedienst voor het beheer van onbevaarbare waterlopen, waarbij hydrologie centraal staat voor inzicht in overstromingsrisico's, debieten en waterstanden. De hydrologische modellen leveren essentiële informatie voor zowel externe adviezen als interne projectondersteuning, bijvoorbeeld bij het bepalen van veilige peilen en bij het onderbouwen van ontwerpkeuzes. Door grotere investeringsbudgetten en de invoering van peilbesluiten is de vraag naar hydrologische modelleringen sterk gestegen. De beperkte capaciteit maakt het noodzakelijk om keuzes te maken in welke modelanalyses eerst worden uitgevoerd. Verdere procesoptimalisatie en technologische innovatie zijn nodig om de performantie van hydrologische analyses en modelresultaten te behouden of te verbeteren. Een voorbeeld hiervan is de ontwikkeling van nieuwe voorspellingsmodellen met FEWS (Flood Early Warning System) welke zorgt voor de omschakeling naar een moderne technologie, aangezien het huidige voorspellingssysteem end-of-life is.

In 2026 finaliseren we de omzetting van de oude voorspellingsmodellen naar FEWS modellen. Deze nieuwe modellen zijn veel sneller en performanter en vervangen de oude technologie die vanaf 2027 niet langer zal worden ondersteund.

4.1.3.5 Luchtkwaliteit

We zorgen voor de grondige validatie (met metingen) van de luchtkwaliteitsmodellen die gebruikt worden voor beoordelingsdoeleinden. Conform de rapporteringsverplichtingen in de nieuwe Europese luchtkwaliteitsrichtlijn en de aanbevelingen van het Europese Milieuagentschap zorgen we voor de verdere aanpassingen van de rapporteringstools. We zorgen ook voor verdere operationalisering van online tools en rekenharten die aan lokale besturen aangeboden worden en voorzien in opleiding. We dragen bij aan de ontwikkeling van het Vlaamse Digital Twin programma en ondersteunen use-cases die bijdragen aan de ontwikkeling van Weerbare en Leefbare Wijken.

In 2026 berekenen we het “Ruimtelijke Representatief Gebied” (RRG) van meetplaatsen lucht waarvoor het hoge ruimtelijke resolutiemodel ATMO-Street zal worden ingezet. Het bepalen van de RRG is een (nieuwe) verplicht te rapporteren parameter volgens de herziene richtlijn luchtkwaliteit (2024/2881).

4.1.3.6 Klimaatadaptatie

Het klimaatportaal van de VMM heeft zijn plaats verworven. We zorgen dat klimaatprojecties voor 2,5° mondiale opwarming kunnen gebruikt worden in verbeterde modellen en simulaties die hitte-, droogtestress en wateroverlast in Vlaanderen beschrijven en vertalen deze gebiedsgericht naar indicatoren voor lokale afstroomzones en gemeenten en wijken.

In 2026 breiden we de kennisbasis rond klimaatadaptatie verder uit door linken te leggen naar het beleid rond water- en luchtkwaliteit.

We voeren data-analyses uit om inzichten uit de Klimaatadaptatietools te integreren in beleidsprocessen op zowel Vlaams als lokaal niveau. We publiceren de eindrapporten van een volgende reeks van 3 Klimaatadaptatie-scans, die vanuit de uitgangspunten van de Blue Deal een lokale een lokale visie en strategie hebben uitgewerkt voor een weerbare leefomgeving.

We volgen het CORDEX.be II-project om bij te dragen aan de ontwikkeling van nieuwe klimaatscenario's voor België en Vlaanderen. Daarnaast participeren we in projecten met een nauwe link naar klimaatadaptatie zoals het DISCO-, het MUDCAP-, het Blue Transition-project om ook rond sedimentafvoer, grondwater en verzilting, de inzichten vanuit klimaatverandering te bundelen en breed inzetbare kennis en praktijkgerichte toepassingen op het Klimaatportaal-Vlaanderen te delen.

4.2 Inventariseren en ontsluiten van data en kennis

De verzamelde meetgegevens zijn cruciaal voor het ondersteunen van een doeltreffend milieubeleid en om te voldoen aan alle wettelijk verplichte nationale en internationale rapporteringsvereisten binnen de gestelde termijnen. We streven ernaar om tijdige, kwaliteitsvolle en betrouwbare gegevens te leveren om aan al deze doelstellingen te voldoen.

We bouwen moderne databanken die toegankelijk zijn voor de relevante stakeholders en andere overheden, zoals handhavingdiensten, het departement Zorg, enz. Op de website zorgen we voor informatie over cijfers en modellen, actieplannen, normen en maatregelen, met daarbij ook specifieke indicatoren om bronnen van emissies, luchtconcentraties en impact op mens en natuur op te volgen. We bieden ook online tools en dienstverlening aan om gerichte en gebiedspecifieke milieu-informatie op te vragen of voorspellingen en simulaties te maken.

Kortom, we inventariseren en ontsluiten onze data en kennis via impactvolle tools en systemen zodat deze een bijdrage leveren aan een onderbouwd en datagedreven milieubeleid.

4.2.1 Rapporteringen

De door VMM verzamelde meetgegevens zijn cruciaal voor het ondersteunen van een doeltreffend milieubeleid. Ze zijn ook noodzakelijk om te voldoen aan alle wettelijk verplichte nationale en internationale

rapporteringsvereisten binnen de gestelde termijnen. We ontwikkelen hiervoor databanken die voldoen aan de internationale rapporteringsverplichtingen. We streven ernaar om tijdige, kwaliteitsvolle en betrouwbare gegevens te leveren om aan al deze doelstellingen te voldoen.

4.2.1.1 WEISS

WEISS staat voor Water Emission Inventory planning Support System. Het is een model dat emissies naar oppervlaktewater berekent voor tal van bronnen en verontreinigende stoffen. Daarbij worden relevante transportroutes, zoals rioolnetwerk en afstroming, mee in rekening gebracht. WEISS doet dit op een hoge ruimtelijke resolutie (50x50m). De emissiegegevens kunnen beschikbaar gemaakt worden op verschillende niveaus (bv. waterlichamen, gemeenten). De resultaten worden onder meer gebruikt bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen en gerapporteerd onder de vorm van indicatoren op de VMM-website. Daarnaast is er ook een specifiek geoloket dat gebruikers toelaat om zelf aan de slag te gaan met de resultaten van WEISS.

In 2026 zal in de eerste plaats gewerkt worden aan de actualisatie van de emissies voor 2024 en 2025. De data voor 2024 zullen nog meegenomen worden in de opmaak van het ontwerp-SGBP 4. In het kader van de Vito-referentietask Water zal WEISS verder uitgebreid en geoptimaliseerd worden. De concrete invulling van deze opdracht wordt afgesproken tussen VITO en VMM in februari 2026.

4.2.1.2 Emissie-inventaris Lucht

Een bijzondere opdracht is het opstellen van de emissie-inventaris van luchtverontreinigende stoffen en broeikasgassen en de tijdige rapportering ervan. De VMM werkt aan het verbeteren van deze emissie-inventaris, met speciale aandacht voor de transportsector via de modellen FLOMOVIA en FASTER en het EMAV-model voor de landbouwsector. We maken zoveel mogelijk gebruik van regio-specifieke data en rekenfactoren. Samenwerking met wetenschappelijke instellingen en dataleveranciers speelt hierbij een belangrijke rol, evenals overleg met de bevoegde vakministers voor maximale gegevensdeling binnen de Vlaamse overheid.

In 2026 actualiseren en optimaliseren we verder de emissiemodellen (oa opstart optimalisatiestudie ter verbetering van het luchtvaartmodel), vervolledigen de emissie-inventaris lucht (oa implementatie eerdere optimalisatiestudies zee-en binnenvaart) en passen deze aan conform de richtlijnen van de Industrial Emission Portal Regulation (IEPR). We voorzien tevens de implementatie van FASTER voor modellering van de wegverkeeremissies onder meer ter ondersteuning van lokale gemeenten bij monitoring van het burgemeestersconvenant en zetten verder in op de optimalisatie van het FLOMOVIA-model dat de verkeersintensiteiten in kaart brengt. In het kader van het LULUCF-actieplan (Land Use, Land Use Change and Forestry) brengen we de datanoden verder in kaart en starten we een studie op om de methodologie voor berekening van de emissies te verfijnen en in lijn te brengen met de noden uit de verordening.

4.2.2 Digitale ontsluitingen

We zorgen ervoor dat data, informatie en simulaties transparant en toegankelijk wordt aangeboden aan belanghebbenden en andere overheden. We bieden hiervoor verschillende datagedreven oplossingen aan zoals dashboards, portalen en interactieve tools.

4.2.2.1 Waterlichaamdashboards

De VMM neemt haar rol in het vormgeven en ondersteunen van het Vlaamse waterbeleid op door optimaal gebruik te maken van meetcampagnes, modellering en data-analyse. Een bijzondere realisatie is de ontwikkeling van de waterlichaamdashboards die zich baseren op het interne VMM - dataplatform. Deze ontsluiten de data over toestand, drukken en maatregelen per waterlichaam. Dit is essentieel voor de onderbouwing van het SGBP. Daarom actualiseren we de waterlichaamdashboards en rapporteren we de resultaten van onze meetcampagnes Grondwaterdata en instrumenten (zoals freatische grondwaterstandsindicator) worden ontsloten via Databank Ondergrond Vlaanderen (zie hierna).

In 2026 actualiseren we de waterlichaamdashboards met de gegevens van 2024. Per waterlichaam worden de kenmerken, knelpunten, drukken en acties en maatregelen beschreven. De dashboards geven eveneens een evaluatie van de toestand en de vastgelegde doelen weer. De waterlichaamdashboards worden gebruikt als basis voor de opmaak van SGBP4 en de toekomstige rapportering over de KRW.

4.2.2.2 DOV

VMM zet zich in voor een gebruiksvriendelijke, actuele en kwaliteitsvolle ontsluiting van alle grondwatergerelateerde data via het samenwerkingsverband Databank Ondergrond Vlaanderen (DOV). We werken actief mee aan dit samenwerkingsverband. De grondwatergerelateerde data (zoals grondwatervergunningen, grondwatermeetnetten, peilmetingen, loggerdata en kwaliteitsanalyses), kaartlagen en grondwaterstandsindicator blijven up-to-date en worden via services ontsloten vanuit DOV. VMM staat ook in voor de IMJV-campagne van het grondwaterluik. We faciliteren via DOV ook de rapporteringsverplichtingen in het kader van de VLAREL-wetgeving voor erkende boorbedrijven. Via de samenwerkingsovereenkomst DOV is al deze data en informatie met een geïntegreerde kijk op bodem- en ondergronddata beschikbaar voor alle belanghebbenden.

In 2026 staat o.m. het project CSO-register (Chemische Stoffen en Omgevingsregister) op de agenda van DOV. Het betreft de integratie vanuit DOV met de parametertoepassing. De parameter-toepassing werd vorig jaar als in gebruik genomen ivk labo en adviesverlening vergunningen. De toepassing op zich is er al maar de integratie ervan binnen DOV dient bijkomend ontwikkeld te worden.

4.2.2.3 AVOS : Adviesverlening opvolgingssysteem

Voor AVOS zet VMM in op een verdere automatisatie door enerzijds maximaal in te zetten op het overnemen van gestructureerde data uit het omgevingsloket en anderzijds door te streven naar gemeenschappelijke codelijsten (rond parameters, meetpunten, VHA-info) waardoor data uitwisseling verder geautomatiseerd kan worden. Voorwaarde is wel dat de data gestructureerd via het loket wordt aangeboden en, in het ideale geval, gelinkt aan de codelijsten op Vlaams niveau.

In 2026 wordt verder gewerkt aan de impacttool bedrijfsafvalwater. Dit zorgt voor een juridisch robuustere en technisch eenvoudigere onderbouwing van de lozingsvoorwaarden afvalwater. Dit instrument kan gebruikt worden door de bedrijven bij het voorbereiden van hun vergunningsaanvraag en door VMM bij de evaluatie van bestaande vergunningen als actie uit SGBP4.

4.2.2.4 AWIS Afvalwater Informatiesysteem

AWIS staat op een keerpunt: de rioolinventaris vormt een stevige basis, maar er is meer nodig. Gemeenten en rioolbeheerders hebben nood aan afstemming en toegang tot actuele data, onder druk van nieuwe verplichtingen en doelen zoals de uitbouw van de gemeentelijke saneringsverplichting en de integratie van de nieuwe Europese richtlijn rond stedelijk afvalwater (ERSA). Er is een duidelijke consensus tussen de partners: AWIS moet verder uitgroeien tot één slim platform dat samenwerking en besluitvorming versterkt.

In 2026 willen we de samenwerkingsovereenkomst en bijhorende financiering afronden en in werking nemen. Om deze samenwerking op conceptueel en technisch vlak duidelijk te maken starten we daarvoor begin 2026 met alle partners een architectuurstudie.

4.2.2.5 Waterinfo

De ontwikkeling van hydrologische datasystemen garandeert een vlotte en open toegang tot real-time data via de webservices van Waterinfo. De rapportering over deze gegevens verloopt via onder meer Waterinfo en maandelijkse toestandrapporten en adviesverlening aan het Rampenfonds. Het project voor de uitrol van IoT Peilbeheer richt zich op de implementatie van een Vlaanderen-breed meetnet ter ondersteuning

van de opmaak van peilbesluiten, in samenwerking met lokale waterbeheerders en gefinancierd via VAP 2024.

In 2026 streven we naar de vervanging van de maandelijkse rapportering van hydrologische data door een geautomatiseerde (bijv. wekelijkse) update van de toestand via Waterinfo: momenteel worden de hydrologische data maandelijks gepubliceerd via een toestandrapport. Het is de bedoeling om te bekijken of dit maandelijkse rapport niet kan worden vervangen door een geautomatiseerd rapport dat frequenter kan worden aangeboden en sneller kan worden opgesteld.

4.2.2.6 Klimaatadaptatie-dashboards

We zetten sterk in op digitale dienstverlening om klimaatadaptatie naar lokale besturen en hun partners beter te ondersteunen. We lanceren minstens 2 nieuwe versies van klimaatadaptatietools waarbij de IMPACT-, PLAN- en PROJECT-tool verbeterd en uitgebreid wordt met nieuwe data en functionaliteiten. We bieden een nieuwe metadatacatalogus aan, zodat de klimaat-data ook vanuit Datavindplaats zal kunnen gevonden worden. Daarnaast ontsluiten we data uit het Klimaatadaptatieportaal via rapporten op maat op een toegankelijke manier, zodat lokale besturen vanuit een gestandaardiseerde onderbouwing gericht advies ontvangen. Om onze outreach nog verder te vergroten werken we IT-gerelateerde projecten uit die gegevensdeling met andere platformen en (e.v.betalende) datavragen op maat mogelijk gaan maken. We gaan ook in gesprek met gemeenten over onze dienstverlening.

In 2026 starten we een project waarbij het recurrent databeheer voor actualisatie klimaatindicatoren vanuit externe dienstverleners wordt overgedragen naar interne VMM-inzet.

4.2.2.7 Digitale ontsluiting Luchtkwaliteit

Zoals reeds vermeld voeren we modelleringen van luchtkwaliteit uit die bijdragen aan tijdige en correcte waarschuwingen voor de bevolking en het in kaart brengen van de impact van luchtverontreiniging op de gezondheid en onze natuur. Dit resulteert in het opstellen van gebiedsdekkende luchtkwaliteitskaarten en het berekenen van indicatoren om het beleid op te volgen.

In 2026 onderzoeken we de mogelijkheden van Artificiële Intelligentie voor het ontwikkelen van luchtkwaliteitskaarten in real time met een hoge ruimtelijke resolutie om de bevolking nog beter en sneller te informeren over de actuele luchtkwaliteit.

4.2.3 Bijdragen aan Vlaamse Kernstatistieken

Met haar jaarlijks geactualiseerde kennisbasis van indicatoren inzake lucht, water en klimaat, draagt de VMM bij aan de Vlaamse Kernstatistieken van Statistiek Vlaanderen. Dit zorgt ervoor dat een kernset van maatschappelijk relevante indicatoren centraal beschikbaar is voor diverse stakeholders en het brede publiek, zowel binnen als buiten Vlaanderen.

Tevens zorgen we voor een jaarlijkse actualisatie van VMM-indicatoren op onze website met interpretatie en bijhorende datavisualisatie voor thema's water, lucht en klimaatverandering en eventueel uitbreiden met relevante indicatoren.

In 2026 zullen we de figuren en datatabellen uit onze VMM-indicatorfiches omzetten naar een gebruiksvriendelijk dataplatform (PowerBI), van waarop bezoekers aan de VMM-website eenvoudig data kunnen downloaden voor verder gebruik.

4.3 Beheer en investeringen waterlopen

De beleidsnota van de minister is zeer duidelijk dat de komende jaren verder zal moeten gewerkt worden aan de waterlopen om ons watersysteem beter bestand te maken tegen de klimaatwijziging, de kwaliteit te

verhogen en ook de ecologie en biodiversiteit in en langs onze waterlopen te verbeteren. De uitdagingen blijven zeer groot. De voorbije jaren kon het investeringsritme significant worden opgedreven door de beschikbaarheid van bijkomende budgetten. Belangrijke uitdaging is dan ook om er de komende periode te blijven investeren om de EU doelstellingen te halen en nog meer, de waterlopen in Vlaanderen klimaatbestendig te maken en de waterkwaliteit te verbeteren. Een goed beheer van de onbevaarbare waterlopen is cruciaal in een dichtbebouwd gebied als Vlaanderen. Doordat de neerslag de voorbije jaren veel onregelmatiger valt, heeft dit aanleiding gegeven tot zowel frequentere wateroverlast als periodes van waterschaarste. Beiden genereren extra werk (permanentie, herstelwerken, actieve ingrepen in periodes van droogte zoals captatie- en recreatieverboden). Deze extra werklast wordt opgevangen binnen het bestaand personeelskader.

4.3.1 Investerings- en renovaties

Op het vlak van **investerings- en renovaties** bereidt de VMM investeringsprojecten voor via prospectie, grondverwerving, onderzoek en ontwerp. We benutten hierbij zo effectief en efficiënt mogelijk de vastleggings- en vereffeningskredieten. We realiseren diverse investeringsprojecten met als resultaat kwaliteitsvolle waterlopen en infrastructuur volgens de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water en de Overstromingsrichtlijn.

Investeringsprojecten 2026:

- Uitvoering van de projecten zoals voorzien in het programma Blue Deal 2026

4.3.2 Het beheer van onbevaarbare waterlopen

Het beheer van onbevaarbare waterlopen omvat slibuimingen, installatie en onderhoud van slibvangen en advisering over erosieprogramma's binnen het departement Omgeving. We voeren onderhouds- en herstelmaatregelen voor waterlopen van de eerste categorie uit en houden kunstwerken operationeel. We verzekeren hoogwater- en droogtepermanentie. We voeren schouwingen uit, realiseren tijdige interventies, leveren machtigingen af en maken vaststellingsrapporten op volgens de wetgeving rond onbevaarbare waterlopen. Daarnaast zetten we intensief in op de bestrijding van exoten (zie hierna), handhaving en investeringsprogramma's die ecologische projecten, vergunningstrajecten en grondverwervingen omvatten. De VMM stelt peilbesluiten op en optimaliseert de samenwerking met entiteiten zoals VITO, INBO en MOW. Het gericht aankoopbeleid focust op slecht gelegen overstromingsgevoelige woningen. Daarnaast beheert de VMM de digitale atlas en de grachtenkaart.

In 2026 staat de vernieuwde aanpak in het kader van het Kader Vlaamse Handhaving centraal : de VMM neemt alle nodige maatregelen om de overstap naar het nieuwe Vlaamse Handhavingskader op een vlotte manier te verzekeren.

4.3.3 Exotenbestrijding

De voorbije twee decennia is sterk ingezet op het verminderen van de muskusratpopulatie in Vlaanderen en het bestrijden van invasieve waterplanten. De bestrijding van muskus- en beverratten vindt plaats langs Vlaamse waterlopen, in natuurgebieden en gebiedsdekkend in Limburg, Antwerpen en Vlaams-Brabant. Daarnaast bestrijden we actief invasieve soorten en zwerfval langs waterlopen van de eerste categorie.

Vlaanderen is in deze een voorbeeld en kan mooie resultaten voorleggen. Het blijft echter belangrijk om de inspanningen verder te zetten, om te vermijden dat de populaties terug toenemen. Er wordt ingezet op innovatieve technieken (e-DNA, beeldherkenning, kooizenders) om efficiënt te screenen of er nog muskusratten aanwezig zijn en zo de bestrijding heel gericht te kunnen doen. Er wordt ook gekeken om speurhonden te introduceren om de laatste muskusratten makkelijker te kunnen traceren.

In 2026 werken we verder aan de uitvoering van het Europese Clancy project. Dit project focust op een grensoverschrijdende samenwerking door de bestrijding en de indamming van de Chinese wolhandkrab. Het project loopt tot 2028.

4.4 Adviseren vergunningen

De VMM speelt een centrale rol in het behandelen van adviesvragen voor de lozing van **afvalwater, grondwateronttrekking en luchtmissie**. VMM verleent ook **watertoetsadviezen** ter bescherming van het watersysteem. Dit zijn belangrijke instrumenten om de impact van lozingen in water en lucht onder controle te houden, ons watersysteem te beschermen en de doelstellingen van de KRW en luchtsbeleidsplan te bereiken. We verlenen onze medewerking voor het actieplan vergunningen en werken hiervoor samen met het dOMG en andere entiteiten binnen de Vlaamse Overheid.

4.4.1 Afvalwater en grondwater

De VMM speelt een centrale rol in het behandelen van adviesvragen, erkenningen en machtigingen, en we zorgen ervoor dat deze processen efficiënt en tijdig verlopen. We streven naar een snelle en correcte behandeling van adviesaanvragen voor de lozing van afvalwater en grondwater, waarbij we voortdurend beleid ontwikkelen en kennis opbouwen ter ondersteuning van deze advisering. Hierdoor voldoen we niet alleen aan de huidige regelgeving, maar spelen we ook proactief in op toekomstige ontwikkelingen.

Een belangrijk onderdeel van onze aanpak is het adviseren rond lozingen van afvalwater en grondwater, gebaseerd op actuele wetgeving zoals VlareM en Europese richtlijnen. Daarnaast ondersteunen we beleidsmatige aanpassingen van de VlareM-wetgeving en volgen we relevante Europese wetgeving op de voet. Om voortdurend verbeteringen te realiseren, implementeren we de Best Beschikbare Technieken (BBT) en volgen we de ontwikkelingen van BREF-studies nauwgezet op. Deze aanpak waarborgt dat onze adviezen niet alleen juridisch correct zijn, maar ook wetenschappelijk onderbouwd en praktisch uitvoerbaar.

In 2026 zetten we onze schouders onder diverse projecten die bijdragen aan deze doelstellingen. Zo werken we aan de herziening van vergunningen, waarbij artikel 4.5 van de Kaderrichtlijn Water wordt toegepast om verlaagde doelstellingen grondig te onderbouwen. Daarnaast zetten we ons in voor de opvolging van het actieplan PFAS en de werkgroep Zorgwekkende stoffen. We ontwikkelen en implementeren hiervoor een plan van aanpak dat gericht is op het beheersen en verminderen van de risico's die deze stoffen vormen.

4.4.2 Watertoets

De VMM verleent tijdig onderbouwde (pre-)watertoetsadviezen met focus op de prioritaire dossiers met grote impact, en rekening houdend met klimaatadaptatie. We ontwikkelen kaarten en instrumenten om de watertoetsadvisering te faciliteren en zetten conform het regeerakkoord in op de actualisatie van de onderliggende data (pluviale, fluviale, advieskaart, e.d.). De VMM ondersteunt de verdere ontwikkeling van preventie tegen overstromingen door gericht advies te verlenen aan burgers in het kader van de individuele bescherming. We erkennen deskundigen overstromingsattestering en volgen de erkenningen op via extra opleidingen.

In 2026 staat de afwerking en voorlegging ter goedkeuring door de minister van de nieuwe watertoetskaarten centraal: in het watertoetsbesluit is immers de periodieke actualisatie van de watertoetskaarten voorzien.

In 2026 zullen in het kader van de Europese Overstromingsrichtlijn de nieuwste overstromingsrisicokaarten worden gerapporteerd.

4.4.3 Emissies en luchtkwaliteit

De VMM behandelt adviesvragen, erkenningen en machtigingen met betrekking tot emissies en luchtkwaliteit. We streven ernaar om een kosteneffectief industrieel reductiebeleid te implementeren en om toe te werken naar emissievrij verkeer.

We verlenen advies aan de provincies en de Minister voor omgevingsvergunningsaanvragen voor ingedeelde inrichtingen. Voor aanvragen met een significante potentiële impact op de omgeving formuleren we een uitgebreid advies. We evalueren hierbij onder andere of de aanvraag een GPBV-installatie (Geïntegreerde Preventie en Bestrijding van Verontreiniging) betreft, of de locatie in een hotspotzone voor luchtkwaliteit ligt en of het bedrijf een IMJV-indiening (Integraal Milieujaarverslag) vereist. Bij gekoppelde milieueffectrapportages (MER) geeft de VMM al in de ontwerpfase advies.

Voor 2026 ligt de focus op verschillende prioriteiten. We passen onze adviesverlening verder toe op basis van de vernieuwde Europese luchtkwaliteitsnormen en het beleid rond zorgwekkende stoffen. We stellen de vergunningen voor prioritaire metaalbedrijven bij na verder intensief overleg met de bedrijven. Ook in de Gentse Kanaalzone adviseren we gericht om de fijn stof-problematiek aan te pakken. We werken mee aan het actieplan vergunningen, naar aanleiding van de adviezen van de gemengde commissie vergunningen.

Naast adviesverlening voor ingedeelde inrichtingen speelt VMM ook een rol bij stedenbouwkundige handelingen die een impact kunnen hebben op de luchtkwaliteit. We richten ons op grote infrastructuurprojecten die zich bevinden in of nabij kritische zones voor luchtkwaliteit, inclusief een straal van 1500 meter rondom deze zones. Hiermee dekken we niet alleen de locaties waar overschrijdingen plaatsvinden, maar ook de gebieden waar luchtkwaliteitsnormen bijna bereikt worden.

De planning 2026 voorziet een continue adviesverlening voor grote infrastructuurwerken, zoals ECA, R0, R4 en Noord-Zuid. We analyseren de achtergrondkaart 2035, gevolgd door een herziening van de criteriumkaart einde dit jaar. We actualiseren de handleiding IMPACT. Updates van de achtergrondkaarten 2030 CAR Vlaanderen en IMPACT staan gepland voor voorjaar 2026.

4.5 Calamiteiten- en alarmwerking

Door de verbeterende waterkwaliteit vergroot en versterkt de biodiversiteit in het watersysteem, maar vergroot ook de potentiële impact van milieu-incidenten. Ook acute droogte en wateroverlast vragen om tijdige en gepaste maatregelen. Tot slot waarschuwen we de bevolking bij slechte luchtkwaliteit.

Door een performante alarm- en incidentenwerking, kunnen we snel reageren om de impact zo klein mogelijk te houden.

4.5.1 Milieu-incidenten

Voor oppervlaktewater verzorgen we de milieuincidenten- en alarmwerking van VMM in samenspraak met partners op het terrein. We verzekeren de 7-op-7 milieu-incidentenwerking, zodat we te allen tijde adequaat kunnen optreden bij milieu-incidenten.

In 2026 zetten we de focus op de inzet van innovatieve technieken voor digitale continuummonitoring (basisparameters; nitraat, onderzoek naar continuummonitoring van blauwalgen en fosfaat) en het gericht opvolgen/alarmen bij milieu-incidenten en inperken of vermijden van o.a. vissterftes.

4.5.2 Paraatheid bij overstromingen

VMM ondersteunt de toepassing van HydroAlarm, waardoor gebruikers op een vlotte manier toegang krijgen tot een alarmering op die locaties die hen specifiek interesseren. Deze toepassing is bijzonder interessant voor bijvoorbeeld mensen die beschikken over individuele bescherming (en in crisissituaties tijdig schotten moeten kunnen plaatsen en andere maatregelen nemen) of bijvoorbeeld infrastructuur waar specifieke problemen kunnen worden verwacht (parkings die onder water komen, dieren die moeten worden verplaatst, ...). Via waterinfo wordt ook een dashboard ter beschikking gesteld met de meest recente info over locaties waar hevige neerslag optreedt (gekoppeld aan pluviale overstromingen).

VMM werkt samen met de diensten van de gouverneur bij de voorbereiding van crisisoefeningen.

Via realtime beeldvorming met drones (en indien relevant: satellietdata) verlenen we performante ondersteuning tijdens calamiteiten door wateroverlast.

In 2024 nam het Europees gesubsidieerde project Flashfloodbreaker een aanvang. Er wordt tot 2028 gewerkt aan een dashboard waardoor een overzichtelijke weergave bij crisissen van de knelpuntgebieden mogelijk zal worden. Momenteel wordt deze informatie verspreid in groot detail via de portal waterinfo.Vlaanderen.be. De bedoeling van dit initiatief is om een gebalde weergave van deze detailinformatie op maat van de crisisdiensten te kunnen aanbieden. In 2026 zal een concept worden gemaakt dat met de stakeholders wordt besproken om zo een product te kunnen ontwikkelen dat zo goed mogelijk aan ieders verwachtingen voldoet.

4.5.3 Paraatheid bij droogte

Binnen de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid neemt de VMM een actieve rol op in de Droogtecommissie en neemt zij deel aan de Adviesgroep Droogte en de provinciale droogte-overlegmomenten. Samen met De Vlaamse Waterweg werkt de VMM verder aan de optimalisatie en verfijning van het reactief afwegingskader voor prioritair watergebruik tijdens waterschaarste, evenals aan de verdere uitbouw van de droogtewerking in het algemeen.

In 2026 worden daarbij gerichte optimalisaties gerealiseerd, onder meer met betrekking tot het onttrekkingsloket en de communicatie en handhaving rond onttrekkingsverboden en andere droogtemaatregelen.

Als waterloopbeheerder evalueert de VMM de impact van de droogte op de waterlopen en adviseert binnen het opgestelde afwegingskader over de mogelijke maatregelen bij droogte zoals captatieverboden. De VMM staat ook in voor het instellen van tijdelijke vaarverboden op plaatsen waar te lage waterstanden worden vastgesteld.

4.5.4 Paraatheid bij smog

De Europese luchtkwaliteitsrichtlijn bevat bepalingen voor de lidstaten vanaf wanneer ze de bevolking moeten waarschuwen voor verhoogde luchtverontreiniging. Daarnaast is er een protocol afgesloten tussen de drie gewesten met waarschuwings- en alarmdrempels en maatregelen om de bevolking te beschermen tegen de gevolgen van te hoge luchtverontreiniging.

In 2026 herzien we de huidige waarschuwings- en alarmdrempels die opgenomen zijn in het intergewestelijk protocol uit 2018 samen met de andere gewesten.

4.6 Regisseur van de waterketen

We geven verdere invulling aan het besluit van 20 januari 2023 en het besluit van 23 februari 2024 en verzekeren hierbij een resultaatgerichte aansturing van de waterleveranciers, de rioolbeheerders en

Aquafin. We stellen technische richtlijnen op in samenwerking met de operatoren. Daarnaast zetten we in op het uitwerken van het kader voor de opvolging en rapportering via o.a. het instrument KPI's en van het kader voor het toezicht/handhaving. We geven hiermee uitvoering aan onze taken volgens het decreet Integraal Waterbeleid (DIWB), het drinkwaterbesluit, het BVR saneringsplicht en de samenwerkingsovereenkomst tussen het Gewest en Aquafin.

4.6.1 Drinkwater

Voor drinkwater ligt de focus op de uitrol van de risicobeheerstrategie voorzien in het drinkwaterbesluit in het bijzonder de risicobeoordeling en risicobeheer van het watervoorzieningsstelsel zoals bedoeld in artikel 9 van het Drinkwaterbesluit.

Daarnaast zetten we in op de uitvoering van het bronbeschermingskader uitgetekend in het Strategisch plan waterbevoorrading – openbare drinkwatervoorziening - 2026-2032.

In 2026 finaliseren we de opvolging van de audit drinkwaterkwaliteit (2401 007) van Audit Vlaanderen en zetten we in op de ontwikkeling van een digitaal platform voor de ontvangst en opvolging van de verschillende meldingen die door de drinkwaterbedrijven gedaan worden.

4.6.2 Gemeentelijke sanering

We zetten verder in op de aansturing van de gemeentelijke rioolbeheerders gebruik makend van de instrumenten voorzien in het Gemeentelijk saneringsbesluit, het Algemeen Waterverkoopreglement en het subsidiebesluit voor gemeentelijke riolering.

We zetten in op de doorlichting van de meerjarenplannen 2026-2031 van de gemeentelijke rioolbeheerders, zetten in op een bijsturing waar nodig in dialoog met de betrokken rioolbeheerder en rapporteren en communiceren over het rendement van de aangemelde plannen t.a.v. de reductiedoelen vastgelegd in SGPB 3 en de doelstelling inzake assetmanagement. Er wordt afstemming voorzien met de Vlaamse Nutsregulator waar nodig, bijvoorbeeld over de besteding van de gemeentelijke saneringsbijdragen.

4.6.3 Bovengemeentelijke sanering

We houden toezicht op de uitvoering van de samenwerkingsovereenkomst met Aquafin en evalueren de doelmatigheid en de efficiëntie van de besteding van middelen. Concreet gaat dit over toezicht en advies bij het ondernemingsplan, de kwartaalfacturatie aan de drinkwatermaatschappijen, etc.

In 2026 focussen we op het uitwerken van een governance en concrete aanpak voor een nieuw Lokaal Pact programma 2026-2030, om te komen tot een afsprakennota en aangepaste gebruikersovereenkomst tussen Aquafin en de gemeentelijke rioolbeheerders (zie ook Blue Deal).

4.7 Vestigen heffingen

Het inkohieren, innen en invorderen van de heffingen is een decretale verplichting en vormt een essentieel instrument om het waterbeleid structureel te financieren. Ze steunen op het **'de vervuiler betaalt'-principe**, waardoor kosten eerlijk worden verdeeld en wie vervuilt, bijdraagt aan de sanering van afvalwater. Daarnaast stimuleren ze bedrijven en particulieren om **milieubewuster om te gaan met watergebruik**, wat bijdraagt aan een duurzaam watersysteem. De inkomsten uit deze heffingen worden ingezet voor het onderhoud en de uitbouw van riolerings- en zuiveringsinfrastructuur, conform Europese richtlijnen zoals de Kaderrichtlijn Water en de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Ze helpen ook om **grondwaterreserves te beschermen** door een sturend tariefbeleid, en dragen bij aan het realiseren van

klimaatdoelstellingen en het voorkomen van watertekorten. Bovendien zorgen de heffingen voor **rechtszekerheid en transparantie** in het milieubeleid en vermijden ze dat de kosten uitsluitend door de overheid worden gedragen. Ten slotte vormen ze een prikkel voor innovatie, zoals hergebruik van water en efficiëntere zuiveringstechnieken, waardoor de ecologische voetafdruk van bedrijven en burgers verkleint.

In 2026 ligt een bijzondere focus op de overdracht van de facturatie van de kleinverbruikers naar de waterbedrijven en de ontwikkeling van een nieuwe heffingentoepassing.

De nieuwe toepassing voor heffingen vervangt de meer dan 20 jaar oude huidige software. Dit project past binnen het uitfasen van Informix-databanken en Delphi-toepassingen naar moderne technologieën, wat aanzienlijke efficiëntiewinsten oplevert op het vlak van digitalisering. Voor de heffingen zelf betekent dit dat verschillende processen vlotter en gebruiksvriendelijker zullen verlopen, zoals een geïntegreerde koppeling voor drukwerken en verzendingen in bulk. Ook voor de heffingsplichtigen brengt de nieuwe toepassing duidelijke voordelen, zoals het digitaal verzenden van documenten en heffingsbiljetten via eBOX of Peppol. Daarnaast wordt betalen eenvoudiger, dankzij de integratie van QR-codes.

4.8 Gebiedsgerichte werking

De VMM neemt, in uitvoering van SGBP3 en ter voorbereiding van SGBP4, een coördinerende rol op om de maatregelen af te stemmen, in te laten plannen, uit te voeren en de uitvoering ervan op te volgen om de plandoelstellingen van het stroomgebiedbeheerplan te behalen. De VMM coördineert en leidt de opmaak, opvolging en uitvoering van de waterbeleidsplannen conform het opgelegde tijdsplan.

Gebiedsgerichte werking speelt een sleutelrol bij opmaak en opvolging van stroomgebiedbeheerplannen. Momenteel wordt gewerkt aan lokale blue deal coalities (stroomlijning gebiedsgerichte werking). Gebiedsgerichte werking wordt positief onthaald en zelfs als essentieel ervaren bij de betrokken partners. De collega's worden gewaardeerd voor hun participatieve aanpak, inzet, pragmatisme en begrip.

Gebiedsgerichte werking is in transitie door de oprichting van lokale blue deal coalities. Impact van transitie naar waterschappen is nog een onbekende.

Ook voor lucht is er een gebiedsgerichte invulling van de werking. Deze concentreert zich voornamelijk op hotspotgebieden zoals de havengebieden of zones rond specifieke bedrijven (vb. UMICORE) of bedrijventerreinen (vb. Genk-Zuid).

In 2026 is de opstart van de lokale gebiedscoalities een sleutelproject, met in het bijzonder het voorzien van een ondersteuningscentrum. In uitvoering van de Blue Deal wordt de oproep voor de oprichting van Lokale Blue Deal coalities georganiseerd. De governance hiervan wordt gecoördineerd door de CIW. Er wordt eveneens een ondersteuningscentrum Lokale Blue Deals uitgebouwd. In eerste instantie zal dit ingevuld worden door VLM en VMM, maar dit staat ook open voor andere Vlaamse entiteiten. Doel is de lokale Blue Deal partnerschappen te ondersteunen. De VMM zal ook de opstart van een aantal lokale blue dealcoalities begeleiden en voor 1 of meerdere coalities optreden als Vlaams gebiedscoördinator.

4.9 Ondersteunende diensten

4.9.1 Facility

VMM dient als werkgever een veilige en aangename werkplek voor haar personeel te voorzien. Sinds 2024 gebeurt dit in samenwerking met het agentschap Facilitair Bedrijf van de Vlaamse overheid en is de dienst Middelen op het hoofdbestuur overkoepelend aanspreekpunt gebouwd. De andere facilitaire hoofdprocessen zijn het aankopen van kantoorbenodigdheden en meubilair, het beheren van het voertuigenpark, het onthaal en het verwerken van inkomende en uitgaande post.

In 2026 ligt de focus op de herschikking van de werkplekken op de hoofdzetel in Aalst, de verdere digitalisering van het proces uitgaande post en een actualisatie van de risico-analyse brandgevaar in de vestigingen Oostende, Herentals en Hasselt.

4.9.2 Financiën

VMM dient te voldoen aan haar wettelijke verplichtingen inzake begroting, boekhouding en fiscaliteit. Voorbeelden hiervan zijn de opmaak en uitvoering van de begroting, de opmaak van de jaarrekening, de indiening en betaling van de btw-kwartaalaangiften, de correcte en tijdige betalingen aan leveranciers, de opmaak van vorderingen voor debiteuren, de validatie van het subsidieregister, enz. In 2026 ligt de focus o.a. op de verdere actualisering van de inventaris van de historische vaste activa en het opnemen van de overgedragen activa van het Minafonds in de VMM boekhouding.

4.9.3 Juridische Dienst

VMM dient te voldoen aan haar wettelijke verplichtingen. Om de risico's te beperken bij de uitvoering van de decretale opdrachten van de VMM is er een juridisch nazicht van de meest risicovolle activiteiten. Tevens wordt ondersteuning geboden bij de diensten die de VMM verleent zodat de regelgeving correct wordt toegepast bij het realiseren van de vooropgestelde beleidsdoelstellingen mbt water en lucht. Vanuit de dienst wordt de uitvoering van de regelgevingsagenda opgevolgd.

In 2026 zal bijzondere aandacht gaan naar de omzetting van de Europese richtlijn Stedelijk afvalwater en de Richtlijn luchtkwaliteit. Ter ondersteuning van de opmaak van de Stroomgebiedbeheerplannen dienen de nodige legistieke trajecten opgezet worden voor de versnelde omzetting van de herziene Kaderrichtlijn water, Grondwaterrichtlijn en Richtlijn Prioritaire gevaarlijke stoffen.

4.9.4 HR diensten aanbieden

De basisopdracht van de HR-dienst is om ervoor te zorgen dat iedere medewerker op het werk de beste versie van zichzelf kan zijn. Als ondersteunende dienst zorgen we er zo voor dat de medewerkers van VMM de missie van de organisatie mee kunnen verwezenlijken.

Dit gebeurt door:

- het uitbouwen van een aantrekkelijk wervings- en onthaalbeleid en een waarderend eindeloopbaan- en uitstroombeleid op maat van de VMM;
- het faciliteren van de juiste persoon op de juiste plaats en het actief aanmoedigen van medewerkers om bij te leren en verder te ontwikkelen;
- het stimuleren van coachend leiderschap en medewerkers mee in beweging te brengen bij verandertrajecten;
- het zowel zorgend als activerend ondersteunen van medewerkers, ook als het wat minder gaat;
- het bieden van transparantie over de HR-procedures door deze zo transparant en eenvoudig mogelijk te maken.

In 2026 werkt de VMM een meerjarig capaciteits- en personeelsplan uit volgens de overheidsbrede richtlijnen. We kijken hierbij zowel naar het interne en externe menselijke kapitaal en gaan na hoe we de personeelsmiddelen zo efficiënt en effectief mogelijk kunnen richten op onze kernopdrachten. Hierop aansluitend zorgen we voor een performant prestatie management, waarbij het in 2025 opgemaakte waarderingskader van het beleidsdomein Omgeving leidend is. We hebben binnen VMM ook oog voor rechtvaardige verloning waarbij gelijk loon voor gelijk werk een streven is. We werken onbillijkheden stapsgewijs weg. Na het vernieuwen van het onthaalbeleid in 2025, zetten we in 2026 in op het stroomlijnen en optimaliseren van het uitstroombeleid. We hebben hierbij ook oog voor nieuwe federale maatregelen waarbij langer werken wordt aangemoedigd en een leeftijdsbewust HR-beleid belangrijker wordt. Binnen

het jaarthema ‘openheid’ werken we aan de organisatiecultuur. We nemen acties om te komen tot een open feedbackcultuur, waarin elkaar aanspreken evident is en we een lerende houding aannemen.

4.9.5 Communicatie ondersteunen

Communicatie is een strategische pijler om de missie van de VMM te realiseren. Dankzij heldere, consistente en doelgerichte communicatie bereiken we onze stakeholders en creëren we een draagvlak voor beleid en uitvoering.

We doen dit zowel extern als intern:

- **Externe communicatie:** informeert onze doelgroepen en partners over milieu-uitdagingen en oplossingen, maakt beleidsdoelstellingen begrijpelijk en toegankelijk, vergroot zichtbaarheid van projecten en resultaten.
- **Interne communicatie:** versterkt samenwerking, kennisdeling en betrokkenheid.

We streven naar impact door:

- Vertrouwen en geloofwaardigheid: VMM als betrouwbare expert.
- Draagvlak en participatie: Stakeholders voelen zich betrokken en nemen actie.
- Efficiëntie: Interne medewerkers werken goed geïnformeerd samen.
- Beleidsimpact: Onze data en inzichten ondersteunen beslissingen.

Hoe maakt VMM het verschil?

- Wetenschappelijke kennis vertalen naar begrijpelijke boodschappen.
- Proactieve communicatie bij crisissen (bv. droogte, waterkwaliteit).
- Innovatieve campagne en kanalen inzetten om milieubewustzijn te stimuleren (De Week van het Water). Transparantie over resultaten en uitdagingen.

De communicatiedienst bouwt in 2026 verder op de zichtbaarheid en sterke initiatieven van 2025. Communicatie is een strategische hefboom binnen de missie, visie en het strategisch kader van de VMM. Een actualisering van de VMM communicatiestrategie wordt voorzien.

Extern ligt de focus op prioritaire beleidsplannen, met verdiepende communicatie rond Blue Deal, Stroomgebiedbeheerplan 4 en het Luchtbeleidsplan. De Week van het Water blijft het belangrijkste publieksmoment. Daarnaast zetten we planmatig in op reguliere communicatie via website, nieuwsbrieven en sociale media, en een beperkt aantal fysieke events.

Intern staat het jaarthema ‘openheid’ centraal, met ondersteuning van HR-trajecten, veranderprocessen en verbinding tussen medewerkers.

De werking gebeurt via een jaarplan met duidelijke prioriteiten, focus op digitale communicatie en gestandaardiseerde sjablonen. Copilot en digitale tools worden actief ingezet.

4.9.6 Beheren I&T dienstverlening

Deze opdracht zorgt voor de digitale ondersteuning en (samen)werking van de VMM als steunpilair voor alle andere opdrachten van de VMM.

De VMM richt zich op het uitbouwen en versterken van een veilige, stabiele en schaalbare digitale werkomgeving die optimaal aansluit bij de noden van medewerkers en strategische doelen. Alle medewerkers krijgen toegang tot een beveiligde digitale werkplek met de juiste tools en applicaties binnen afgesproken service levels. De kern Digitalisering voorziet de nodige ondersteuning om ervoor te zorgen dat

medewerkers hun taak goed kunnen uitvoeren ; netwerkbeheer, assetbeheer, servicebeheer, Datacenterbeheer, beheer cloudomgeving, enz.

We implementeren en onderhouden efficiënte en veilige digitale bedrijfsoplossingen (cf. 4.2.2 Digitale ontsluitingen) voor het verzamelen, beheren en ontsluiten van data en informatie via het VMM – dataplatform en voorzien samen met de verschillende afdelingen de gepaste dashboards via de “data-analytics” omgeving. De focus ligt op het ondersteunen van interne processen en het ontwikkelen van interne en externe dashboards, API’s en services om gegevens breed toegankelijk te maken. We willen dit efficiënt, kwaliteitsvol en veilig doen. De I&T-architectuur speelt hierin een belangrijke rol.

We beheren onze cloud-infrastructuur door schaalbare, flexibele en betrouwbare cloud-omgevingen op te zetten. We beheren daarnaast ook de faciliteiten van ons datacenter, dat ook gebruikt wordt door andere entiteiten van de Vlaamse overheid via een onderhoudscontract en samenwerkingsovereenkomsten. We garanderen continuïteit voor de VMM via deze veilige en stabiele infrastructuur.

We sturen de IT-strategie en -governance door lopende programma’s en initiatieven af te stemmen op de strategische doelstellingen van de VMM. We faciliteren dit via I&T-portfoliomanagement en contractmanagement waarin we onze producten en diensten beheren.

Innovatie speelt een sleutelrol: jaarlijks wordt minstens één nieuwe technologie onderzocht en, indien relevant, geïmplementeerd om bedrijfsprocessen verder te verbeteren. We denken daarbij in eerste instantie aan AI. Het Investeringscomité Digitalisering ‘ICDIG’ keurt de onderzochte innovatieve projectvoorstellen goed op basis van projectvoorstellen.

In 2026 leggen we de focus op :

- Het onderzoek naar de mogelijke verdere inkanteling van de werkplekdiensten, netwerkdiensten en veiligheidsbouwstenen
- Het capteren en valideren van de IoT data in het dataplatform samen met de verderzetting van de overzetting van alle rapportering naar het product MS PowerBI
- Digitale werkplek: opzet en uitrol governance inzake M365
- Implementatie SIEM/SOC ikv implementatie NIS2
- Verdere uitrol MS Copilot
- Modernisering van het applicatielandschap
- De evaluatie van de werking van het ICDIG, in het bijzonder bij het opzetten en uitvoering prioritering digitaliseringsprojecten

4.9.7 Data-, informatie- en kennisbeheer

We werken aan een systeem voor **kennis-, informatie- en documentbeheer** dat onder meer kennisdeling en kennisbehoud ondersteunt bij instroom en uitstroom van medewerkers. Daarbij voorzien we gestructureerde kennisoverdracht (o.a. via onboarding en een senior-juniorwerking), onderhouden we het **Kennisnet** en de **Wie doet wat**, en stimuleren we kennisdeling via communities, e-learnings en opleidingen. We verruimen kennis ook met nieuwe technologieën zoals **AI** en gaan actief op zoek naar **good practices** binnen de organisatie.

Om informatie toegankelijk en betrouwbaar te houden, ontwikkelen en implementeren we beleid en procedures voor de volledige levenscyclus van informatie: van creatie tot archivering of vernietiging. We beheren het serieregister, zorgen voor correcte classificatie en richtlijnen volgens het **Bestuursdecreet**, coördineren opruimacties en ondersteunen medewerkers in het gebruik van informatiesystemen.

We evalueren, implementeren en beheren technologieën voor document- en contentbeheer zoals DMS, MS Teams, OneDrive, het Serieregister, de documentenkuis, DSpace, het e-depot en CMS Plone. Documentatie wordt aangeboden via het Milieukenniscentrum en via abonnementen op diverse

online platformen. We werken nauw samen met afdelingen om hun informatiebehoeften goed te begrijpen en in praktijk om te zetten.

In 2026 staat volgend project in de kijker: 'Informatiemanagement by design': dit omvat dossiervorming op basis van werkprocessen in het pilootproject Sharepoint en met aansluiting op het e-depot van Digitaal Archief Vlaanderen.

4.9.8 Informatieveiligheid

(Zie ook deel 5.5)

Informatieveiligheid is een wettelijke en zeer noodzakelijke (bescherming) verplichting vanuit EU en België (cf. NIS2 wetgeving). De VMM wordt beschouwd als een belangrijke organisatie waardoor we een behoorlijke lijst aan minimale maatregelen moeten uitbouwen. De VMM beschikt ook over een certificatie van ISO27001 in functie van de faciliteiten van het datacenter. In 2026 ligt de focus op de verdere implementatie van de NIS-wetgeving, de verdere uitrol van het certificeringstraject ISO 27001 van het datacenter en natuurlijk de werking rond informatieclassificatie en informatieveiligheid.

4.9.9 Proces- en projectmanagement

De business analisten (BA) binnen de Dienst Business Ontwikkeling nemen momenteel 2 rollen op:

- het faciliteren van beslissingen rond IT-oplossingen.
Voor het ICDIG bereiden we aan de hand van vaste methoden de projecten voor door contact te leggen met aanvragers en betrokkenen, informatie in te winnen en advies te geven. De informatie wordt daarbij gestructureerd verzameld, gedocumenteerd en gepresenteerd aan het ICDIG en de projectleiders.
- het verbeteren van bedrijfsprocessen
We beschrijven, analyseren en documenteren prioritair te optimaliseren processen. Onder invloed van veranderingen veroorzaakt door bijv. wijzigingen in regelgevingen, interne of externe initiatieven, nieuwe inzichten of technologieën, ... zoeken we op vraag van de business mee naar een zo goed mogelijk proces dat past binnen VMM en haar doelen.

In 2026 streven we naar een verdere integratie van beide rollen, stapsgewijs wel. We stemmen daarbij het proces van de dienst af op de noden van de organisatie. En verder werken we verder aan de ontwikkeling van een geïntegreerd managementsysteem.

Project- en Programma Management (PPM) werkt ondersteunend, bijvoorbeeld naar de projectleiders en portfoliobeheerders. PPM helpt de projectleiders en portfoliobeheerders bij het opstellen van een goed werkbaar governance om hun projecten op te volgen.

In 2026 willen we de programma/projectwerking verder professionaliseren. Het bevorderen van kennisdeling staat centraal in onze dienstverlening. Ook in 2026 willen we een 'Dag van de Projectleider' en 'Projectcafés' organiseren. Mooi meegenomen is dat dankzij deze evenementen ook de dienstverlening van PPM, als centraal aanspreekpunt voor projectbeheer, beter doorstroomt binnen de organisatie.

Ons streven is om in 2026 project- en procesmanagement meer te integreren. Evenzeer zoeken we een betere afstemming met andere managementsystemen.

4.9.10 Internationale samenwerking

De VMM gaat, samen met onze collega's, op zoek naar mogelijkheden om de reguliere middelen van de VMM uit te breiden, zowel voor water, lucht, als klimaatadaptatie. We doen dit niet alleen vanuit een financiële drijfveer. Externe middelen zoals vanuit Europese projectoproepen, drijven op samenwerking

met partners, veelal met buitenlandse partners of partners over de taalgrens heen. Hierdoor ontstaan koppelkansen en leermogelijkheden. Daarom zijn we alert voor mogelijke projectoproepen. En we begeleiden onze collega's bij projectaanvragen. Niet zelden nemen we hierin de lead. We kunnen ons hiervoor ook beroepen op een uitgebreid netwerk, zeker wat de Europese projecten betreft waardoor we ondersteuning bieden in het samenbrengen van een goed consortium.

We begeleiden deze projecten tijdens de uitvoering en oplevering, een dienstverlening t.a.v. onze interne collega's. We ondersteunen door de administratieve aspecten op te nemen, de budgetopmaak en financiële rapportage voor het VMM-luik op te nemen, door evenementen te organiseren,...

In de Europese context werken we samen met andere lidstaten voor wat betreft de initiatieven rond aanpassingen en omzettingen van Europese richtlijnen, zoals de Kaderrichtlijn Water.

Qua grensoverschrijdende samenwerking zetten we in op overleg in de schoot van de ISC en IMC. Een overzicht van de Europese projecten waar VMM aan deelneemt is toegevoegd in bijlage 1 van dit ondernemingsplan.

4.9.11 Belanghebbendenmanagement

Via het belanghebbendenmanagement wil de VMM de samenwerking met zowel interne als externe partners versterken. Dit omvat onder meer het coördineren van de **BHM-community** en het inpassen van dit orgaan in de doorwerking van mogelijke initiatieven volgend uit het Netwerk OMG. Binnen het **Netwerk OMG** verkennen de VO-entiteiten van het Beleidsdomein OMG mogelijke opportuniteiten en noden van lokale besturen inzake een gecoördineerde aanpak of oplossing.

In uitvoering van de Blue deal wordt een **Ondersteuningscentrum** opgericht waarvan VMM en VLM de trekkers zijn. Dit OC zorgt voor de ondersteuning van de lokale Blue Dealcoalities die uitvoering willen geven aan integrale doelstellingen zoals opgenomen in de oproep tot lokale Blue Deal projecten.

Het opmaken of vernieuwen van **samenwerkingsovereenkomsten** met externe partijen, incl. de coördinatie, opvolging en inventarisatie, ondersteunt een structurele samenwerking. We zorgen voor heldere procedures en de nodige sjablonen, en helpen ook bij het uittekenen van de governance structuur en eventueel financieringsmodel voor een formeel samenwerkingsverband.

Tot slot, biedt de VMM haar belanghebbenden een overzichtelijke dienstencatalogus aan met de relevante en actuele dienstverlening en producten van de VMM.

In 2026 zal uitvoering worden gegeven aan het Europees project RESUREXION, waarbij o.m. zal onderzocht worden hoe lokale besturen het thema 'klimaatadaptatie' hebben opgenomen in hun BBC. Verder zal een methodiek uitgewerkt worden om het strategisch BHM binnen VMM verder te professionaliseren. De focus ligt hierbij op de onderzoeksinstellingen als prioritaire doelgroep. In 2026 voeren we eveneens de Green Deal klimaatbestendige Omgeving (looptijd 2024-medio 2027) verder uit.

4.9.12 Kwaliteitszorg

In 2025 werd de themawerking rond kwaliteitszorg opgeheven. Dit houdt in dat de verschillende kernen elk de verantwoordelijkheid dragen voor de nodige processen van kwaliteitszorg. Bijzondere aandacht gaat hierbij naar kwaliteitszorg in het labo en de implementatie van kwaliteitsstandaarden inzake informatieveiligheid in uitvoering van de NIS-richtlijn.

Het blijft natuurlijk van belang om een overkoepelende visie omtrent kwaliteitszorg te behouden.

In 2026 zullen we de interne governance inzake kwaliteitszorg verder op punt stellen. Dit houdt in dat we de relatie tussen de taken van het staflid organisatiebeheersing mbt kwaliteitszorg en de decentrale verantwoordelijken kwaliteitszorg in kaart worden gebracht en een passende governance voor wederzijdse afstemming wordt ontwikkeld.

4.9.13 Organisatiebeheersing

We zorgen voor een efficiënte opvolging en voorbereiding van het directieorgaan door nota's voor te bereiden, verslagen op te maken en acties op te volgen. Wekelijks organiseren we een kennisdelingsmoment om informatie breed te delen. Strategische programma's en projecten binnen het meerjarenondernemingsplan (MJOP) volgen we nauwgezet op via periodieke rapportering aan de directieraad en gerichte besprekingen met betrokkenen.

De interactie met het kabinet verloopt gestructureerd. We bereiden de maandelijkse overlegmomenten mbt Lucht en Water voor en volgen alle acties op. Ook de managementraden organiseren en modereren we, met nadien een duidelijke communicatie over de gemaakte afspraken. Risicomanagement krijgt een centrale plaats. We identificeren en beheersen strategische risico's en koppelen die aan operationele risico's. Via het ankerpunt voor Audit Vlaanderen zorgen we voor een vlotte opvolging van audits en beleidsrapporten.

We ondersteunen verandertrajecten en informeren medewerkers hierover. We brengen betrokkenen samen rond strategische thema's om tot gedragen standpunten te komen. Bottom-up innovatie stimuleren we initiatieven waar we medewerkers-innovatie ondersteunen.

We actualiseren het plan rond bedrijfscontinuïteit (BCM-plan) om voorbereid te blijven op incidenten en crisissen. Communicatie over de VMM-strategie krijgt extra aandacht tijdens de Wintertoer, Zomertoer en de personeelsevents. Daarnaast onderhouden we een gestructureerde interactie met het managementcomité.

In 2026 maken we een doorstart met het thema organisatiebeheersing. We inventariseren de verschillende uitdagingen, prioriteren de nodige acties en bundelen dit in een helder en overzichtelijk jaarplan, ter validatie door de Directieraad.

4.10 CIW secretariaat

De VMM neemt het voorzitterschap en secretariaat van de CIW op zich en zorgt voor de ondersteuning van overleg binnen de CIW-commissie, de strategische stuurgroep water, de projectwerking, de waterplatformen, de klankbordgroep met strategische adviesraden en de Droogtecommissie. De ambitie is om de CIW verder uit te bouwen tot een brede kennis- en netwerkorganisatie op het gebied van water. Dit gebeurt onder andere via platformwerking, waar alle betrokken partijen binnen het waterlandschap samenwerken rond zes waterthema's. Door deze samenwerkingen te versterken, een innovatieve omgeving te creëren waarin leren en experimenteren centraal staan en de communicatie over voortgang en resultaten te intensiveren, zetten we verdere stappen in deze evolutie.

Een van de belangrijkste dossiers in 2026 is de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033. Dit omvat de uitwerking van waterdoelen, de samenstelling van gedragen en impactvolle actieprogramma's, diverse informatica- en digitaliseringsprojecten, communicatie en participatie. Tegelijk volgen we de voortgang van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 op via een gestructureerd programmamanagement. De bekkenwerking en de gebiedsgerichte werking spelen een sleutelrol in de uitvoering van deze plannen op het terrein. Ook hier neemt het CIW-secretariaat een ondersteunende en coördinerende rol op om de realisatie te versnellen en te versterken.

Daarnaast voorziet het CIW-werkprogramma in diverse initiatieven om het beleidsinstrumentarium voor water verder te optimaliseren. Het CIW-secretariaat bewaakt de samenhang tussen deze initiatieven en biedt inhoudelijke en procesmatige ondersteuning. De uitvoering wordt opgevolgd via het beschikbaar stellen van het CIW-werkprogramma, het tijdig organiseren van de bijeenkomsten van de CIW-commissie en de beschikbaarheid van het Wateruitvoeringsprogramma.

Om de samenwerking binnen de CIW te versterken, ondersteunen en faciliteren we het overleg binnen de commissie, de SSW-vergaderingen en de Droogtecommissie. Ook de integratie van waterdoelen in andere beleidsprocessen krijgt hierbij aandacht. De verdere uitrol van de CIW als toonaangevende kennis- en netwerkorganisatie loopt door tot 2029. De uitvoering van het CIW-werkprogramma 2026 wordt gecoördineerd en gemonitord. Binnen het programmamanagement van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 zorgen we jaarlijks voor een voortgangsrapport en bewaken we de relatie met andere processen binnen de VMM en andere betrokken diensten.

We coördineren en ondersteunen de bekkenwerking en gebiedsgerichte werking voor water via het overleg bestuurlijke samenwerking (OBS) en de overlegmomenten met provinciegouverneurs.

In de CIW vergadering van december 2025 werd het werkprogramma 2026 voor de CIW goedgekeurd. Prioritair is de voorbereiding van het Stroomgebiedbeheerplan⁴. Naar goede gewoonte voorziet de CIW een nieuwjaarsevent en een seminarie waar specifieke topics hetzij gedeeld worden met een ruimer publiek, hetzij verdiept worden besproken.

5 Organisatiebrede beheersdoelstellingen

5.1 Absorberen van besparingen

Bij de opmaak van de begroting 2026 werd een belangrijke besparingsoperatie doorgevoerd, zowel op beleids- als op werkingskredieten. Wat de beleidskredieten betreft dient vastgesteld te worden dat de kredieten ISE Water en ISE Lucht, alsook de kredieten op het MINA-fonds grotendeels gevrijwaard zijn gebleven van besparingen. Meer nog, er is een enveloppe van 20 mio euro per jaar toegevoegd voor de uitvoering van de Blue Deal.

De verdeling van de 120 mio besparingen op werkingskrediet betekende voor de VMM een besparing van 975 keuro. De VMM zal die besparing imputeren, deels op werkingskrediet (ca 500 keuro) en deels op investeringskrediet (ca 475 keuro).

Ook voor 2027 en verder worden besparingen in het vooruitzicht gesteld. De VMM bereidt zich hierop voor door een traject te ontwikkelen in het kader van het MJOP (zie 3.2.3). Specifiek voor de korte termijn, begroting 2027, worden nog een aantal scenario's voorbereid waarbij ook het rationeel omgaan met personeelskrediet in scope worden genomen. In concreto wordt hierbij o.a. gedacht aan het insourcen van specifieke profielen.

5.2 Organisatie voorbereiden op de toekomst

Het management van de VMM heeft de uitdagingen voor de VMM voor de periode 2024-2029 in kaart gebracht en geprioriteerd in een meerjarig ondernemingsplan (MJOP). Op basis van de prioritaire uitdagingen, zijn er vijf oplossingsrichtingen uitgewerkt. Deze oplossingsrichtingen bevatten organisatiebrede activiteiten om de organisatie verder voor te bereiden op de toekomst. De oplossingsrichtingen houden rekening met de specifieke context van de VMM, de interne en externe randvoorwaarden en de waarde die de VMM ook in de toekomst wil blijven realiseren.

Hieronder geven we inzicht in de scope en doelstelling van de oplossingsrichtingen.

5.2.1 Digitale en datagedreven strategie optimaliseren en implementeren

De VMM ziet digitalisering en technologie als sleutel tot efficiënter en effectiever beleid. De belangrijkste ambities zijn:

- **Datagedreven werken:** centrale ontsluiting van water/lucht-informatie via o.a. het Dataplatform en OSLO-standaarden.
- **Slimme sturing:** automatisering van infrastructuur en metingen (bv. stuwen, pompen, IoT apparatuur op terrein) via sensoren en real-time data.
- **Innovatie:** experimenten met eDNA, remote sensing, drones, automatisering monitoring, AI en tools zoals Microsoft 365 Copilot.
- **Samenwerking:** streven naar een Vlaamse “waterdataspace” voor betere gegevensdeling tussen wateractoren.

Zonder verdere digitale en datagedreven ontwikkeling dreigt de VMM achterop te raken. De VMM trekt ook mee aan de kar voor het co-creëren van een roadmap rond de digitale samenwerking binnen het beleidsdomein.

5.2.1.1 Digitale strategie

We optimaliseren onze digitale strategie die focust op het inzetten van digitale technologieën, een mensgerichte aanpak en digitale vaardigheden om de werking van de VMM te verbeteren. Denk aan:

- het moderniseren van IT-systemen,
- het ontwikkelen van digitale toepassingen,
- het verbeteren van interne processen via automatisering en begeleiding,
- het versterken van digitale vaardigheden en cultuur binnen de organisatie.

Hierdoor kan digitalisering uitgroeien tot motor voor de efficiëntere uitvoering van onze kerntaken en het ontwikkelen van innovatieve dienstverlening.

5.2.1.2 Datagedreven strategie

We optimaliseren onze datagedreven strategie die vertrekt vanuit data als fundament voor besluitvorming, dienstverlening en innovatie. De nadruk ligt op:

- het verzamelen, beheren en analyseren van data,
- het ontwikkelen van partnergerichte datagedreven diensten en producten,
- het creëren van waardeketens rond data-uitwisseling,
- het stimuleren van een cultuur waarin data centraal staat in het denken, samenwerken en handelen, zowel intern als met onze partners.

Door het implementeren van deze strategie kan VMM verder uitgroeien tot een datagedreven overheidsorganisatie.

5.2.2 Heldere rollen en efficiënte inzet middelen in processen

Tijdelijke of nieuwe taken en opdrachten, leiden sluipend tot nieuwe processen en zorgen voor druk op de beschikbare middelen. Het beperkt ook de ruimte om weloverwogen nieuwe opdrachten op te nemen die wel een rechtstreekse impact hebben op ons werkdomein.

Daarom zullen we scherper afbakenen waar VMM kernspeler wil blijven en waar we optreden als partner, zowel wanneer het gaat over beleidsondersteuning, alsook wanneer het gaat om publieke taken of dienstverlening. We werken aan een onderbouwde prioritering bij het opzetten van en/of deelnemen aan nieuwe projecten of initiatieven en welke rol we opnemen.

Dit zorgt ervoor dat we onze kernopdrachten effectief kunnen blijven uitvoeren en kunnen inspelen op de relevante maatschappelijke evoluties.

5.2.3 Financiering van de operationele werking op termijn verzekeren

De VMM staat onder druk om steeds meer taken uit te voeren met variabele, gelijke of dalende middelen. Dat leidt tot spanningen, risico op onvolledige uitvoering, budgetoverschrijding of onzekerheid. Er is nood aan een duidelijke strategie voor prioritering, alternatieve financiering en transparante keuzes. Zo slagen we er samen in om onze basisopdrachten te blijven waarmaken.

VMM ervaart over alle diensten heen de gevolgen van budgettaire krapte

We onderzoeken de mogelijkheden van **stabiele en structurele financieringsbronnen zoals** nieuwe of alternatieve bronnen .

Dit laat ons ook in de toekomst toe om organisatiebreed in te spelen op onvoorspelbare omstandigheden.

5.2.4 Meerjarig capaciteits- en personeelsplan opmaken

We maken in 2026 werk van een **meerjarig capaciteits- en personeelsplan** voor de VMM, dit volgens de overheidsbrede richtlijnen in opmaak. De capaciteits- en personeelsplanning zal een belangrijk instrument vormen in het dagelijks beheer van personeelsmiddelen en de operationele werking. De VMM kent immers complexe uitdagingen, waaraan we het hoofd moeten bieden met het menselijk kapitaal en de beschikbare middelen die voorhanden zijn. **Een gedegen en vooruitziende** capaciteits- en personeelsplanning geeft een goed overzicht van wat er beschikbaar is in de organisatie en hoe het personeelsbestand de komende

jaren het best evolueert om de kerntaken te kunnen uitvoeren. Belangrijk hierbij is dat zowel de interne als de externe capaciteit in kaart wordt gebracht en er weloverwogen wordt bekeken op welke manier de personeelsmiddelen het efficiëntst en effectiefst worden ingezet. In een snel veranderende samenleving, evolueren de noden ook aan hoog tempo. Daarom is het belangrijk dat er proactief wordt nagedacht over welke noden er zullen zijn op middellange termijn, maar dat er tegelijk ook ruimte is voor nodige aanpassingen door middel van **een dynamische** capaciteits- en personeelsplanning. Ook op vlak van welzijn en personeelstevredenheid is een capaciteits- en personeelsplan een goed instrument om medewerkers meer duidelijkheid en perspectief te geven op vlak van loopbaanontwikkeling.

We beschikken over een capaciteits- en personeelsplan in de **zomer van 2026**, waarbij dit in het najaar van 2026 wordt geoperationaliseerd.

5.2.5 Transities gepast ondersteunen

Binnen de VMM leeft het besef dat de organisatie in transitie is. Twee grote veranderingen staan centraal:

- Oprichting van waterschappen/VNR/andere herstructureringen binnen de Vlaamse overheid: beleidsbeslissing uit het regeerakkoord, met impact op waterbeheer en andere opdrachten van de VMM.
- Organisatiestructuur van de VMM op de middellange termijn: met focus op coördinatie en expertise.

Deze transitie raken alle diensten, van operationele teams tot ondersteunende afdelingen. Ze gaan gepaard met veranderingen in:

- Bevoegdheden (bv. overdracht van waterlopen, opvolging zorgwekkende stoffen)
- Samenwerkingsmodellen (bv. holdingstructuren)
- Interne processen (bv. digitalisering, efficiëntie)

De mogelijke organisatietransitie leidt tot onzekerheid: in het uitrollen van plannen, het stellen van prioriteiten en het maken van keuzes, wat leidt tot onduidelijke prioriteiten en onduidelijkheid bij de medewerkers. We werken daarom aan adaptieve scenario's die inspelen op de vertragingen en wijzigingen in de context. Zo geven we als organisatie richting en zorgen we voor een helder interne communicatie naar onze medewerkers.

5.3 Waarderingskader toepassen in de doelstellingen- en evaluatiecyclus

In 2025 werkten de **entiteiten van het beleidsdomein Omgeving een waarderingskader** uit in het kader van prestatie management. Dit kader wordt door de VMM toegepast op de evaluatie van het werkjaar 2026. De gevolgen op vlak van salarisevolutie, zullen dus pas uitwerking hebben vanaf 1 juli 2027.

Hoewel het kader als uitgangspunt het onderbouwen van salarisbeslissingen had (geven van 0, +1, +2 binnen de salarisevolutie), is het een veel breder instrument geworden. Verloning is immers niet het enige instrument om medewerkers te waarderen en hen te laten groeien in de organisatie. Er werd daarom een kader uitgewerkt dat aandacht geeft aan verschillende aspecten van prestatie management (PLOEG) en waarderingsinstrumenten. In 2026 ligt eerst de nadruk op het **formuleren van duidelijke doelstellingen**, gelinkt aan de organisatienoden. Zowel leidinggevenden als medewerkers worden hierin opgeleid. Op vlak van doelstellingenmanagement wordt evenveel waarde gehecht aan de resultaatsgerichte doelstellingen als aan de cultuurdoelstellingen, die over gedrag en ontwikkeling gaan.

Prestaties zijn immers sterk afhankelijk van een goed verwachtingenmanagement, waarbij een regelmatige dialoog tussen leidinggevende en medewerker cruciaal is. Gedurende het werkjaar 2026 wordt daarom aandacht gegeven aan het stimuleren van een **kwalitatieve gespreksvoering**. In het najaar krijgen

evaluatoren extra handvatten om medewerkers op een eerlijke en transparante manier te evalueren, onafhankelijk of deze medewerker in het salarissysteem volgens anciënniteit (oude systeem) of volgens evaluatie (nieuwe systeem) zit. Naast de verloningscomponent blijven andere vormen van waardering en ontwikkeling zeer zinvol, waarbij het opnemen van andere rollen of het volgen van leertrajecten voorbeelden zijn. Het **gedegen evalueren van doelstellingen**, valt of staat met goed leiderschap. Leidinggevend worden daarom ondersteund en begeleid, maar tegelijk ook aangemoedigd om van elkaar te leren en feedback van elkaar te ontvangen. In dit kader worden er dan ook intervisies georganiseerd tussen evaluatoren om bij elkaar in vertrouwen ten rade te gaan.

We passen in 2026 dus voor het eerst het waarderingskader toe opgemaakt binnen het beleidsdomein Omgeving. Dit houdt in dat we in het **voorjaar van 2026** werken aan het formuleren van duidelijke doelstellingen, **gedurende het jaar** inzetten op kwalitatieve gespreksvoering en op het **einde van het jaar** aan de slag gaan met het billijk evalueren van doelstellingen.

5.4 Werken aan organisatiecultuur: jaarthema ‘openheid’

Elk jaar wordt er organisatiebreed gewerkt rond een jaarthema. Dit jaarthema is telkens een waarde van de VMM: wendbaarheid, openheid, daadkracht, vertrouwen en respect voor de leefomgeving. Vorig jaar zetten we in op wendbaarheid. In **2026 werken we aan het thema openheid**. Deze waarden worden voor iedereen als doelstelling in PLOEG opgenomen. Vanaf het evaluatiejaar 2026 passen we ook de wijze van evalueren toe zoals opgenomen in het waarderingskader van het beleidsdomein Omgeving. Dit houdt in dat er naast resultaatgerichte doelstellingen, meer aandacht zal gaan naar cultuuroelstellingen. Openheid betekent volgens de **definitie van de Vlaamse overheid** dat:

- we oog hebben voor wat er leeft in de samenleving;
- we samenwerken met alle betrokken actoren binnen en buiten de overheid en onze gegevens, informatie, kennis en vaardigheden ten dienste stellen van de maatschappij;
- we zeggen wat we doen.

De beschrijving van deze waarde op niveau Vlaamse overheid is eerder extern gericht: we verwachten openheid naar de maatschappij en de individuele burger. In de acties voor VMM voor 2026 focussen we ons in eerste instantie op **openheid in de organisatie**, vanuit de wetenschap dat hoe we ons intern gedragen, ook uitstraalt naar buiten toe. Gedrag gesteld binnen de organisatie wordt meegenomen naar de buitenwereld. Daarom focussen we ons in eerste instantie op:

- het duidelijk communiceren van doelstellingen en verwachtingen;
- het organiseren van en participeren aan goed en constructief overleg;
- het geven en ontvangen van feedback/feedforward;
- het bespreken van dilemma's aan de hand van intervisie;
- het leren delen van fouten in een veilige omgeving (zonder oordeel);
- het organiseren van inspraak in de werkorganisatie (waar nodig en gepast);
- het authentiek waarderen van medewerkers.

Openheid is een waarde waar interactie met de ander/anderen steeds een rol speelt. Daarom leggen we in 2026 ook de nadruk op **verbeteren van de teamwerking**.

Vanaf **1 januari 2026** is het aangepaste **kader hybride werken** ook van toepassing. Dit kader werd aangepast omdat uit bevragingen (bv. Personeelspeiling 2024) en een benchmark bleek dat een grotere aanwezigheid op kantoor wenselijk was, zowel vanuit het perspectief van de organisatie als vanuit het perspectief van de medewerker. Het aangepaste kader houdt een goed evenwicht tussen het blijven

onderhouden van de organisatieverbondenheid en het behouden van een goede werk-privébalans en focustijd. Gedurende 2026 volgen we de toepassing van het kader verder op.

5.5 Informatieveiligheid

Met behulp van een team Informatieveiligheid zal de VMM de uitdaging om een adequaat en efficiënt veiligheidsbeleid op te stellen en uit te voeren, aangaan. De dienstverlening van het team Informatieveiligheid is opgebouwd rond 6 pijlers: Informeren, Adviseren, Controleren, Sturen, Rapporteren en Samenwerken. De dienstverlening zal gradueel worden uitgebouwd om een oplossing te bieden aan de diverse uitdagingen. De uitdagingen zullen net als de dreigingen de komende jaren alleen maar groter worden. Voldoende aandacht, mensen en middelen zijn een noodzaak om hier adequaat te kunnen op inspelen. We maken gebruik van centraal beschikbare tools en ondersteuning waar mogelijk en vullen dit aan met eigen tools en producten waar nodig.

5.5.1 NIS2 + maatregelen

De VMM kiest hier voor een haalbare en graduele aanpak die de basis legt voor een brede en gedragen cultuur binnen de organisatie ondersteund door een echte verzekerde veiligheid van onze systemen.

We zetten stappen om de vereiste maatregelen in het kader van NIS2, GDPR, AI act, Interoperable Europe act en Data act binnen het domein van informatieveiligheid en de verwerking van persoonsgegevens verder in kaart te brengen en te implementeren. De informatieassets zullen stelselmatig in kaart gebracht worden en na classificatie gekoppeld worden aan de noodzakelijke maatregelen. We voorzien de nodige tijd om iedereen mee te nemen in deze grote “change” zodat ook het eigenaarschap van deze assets goed wordt opgenomen.

Een goede kennis van de processen vormt de basis en waar nodig worden deze eerst in kaart gebracht. Een standaardisatie van metadata zal ons helpen om ook bij wijzigingen in de wetgeving de compliance te kunnen blijven opvolgen.

Alle toepassingen, omgevingen en infrastructuur zullen verder onderzocht moeten worden en voorzien van de nodige metadata die aangeeft tot welke informatieklass(e)n ze behoren.

Er wordt een project uitgewerkt om dit op een gestandaardiseerde manier aan te pakken en te vereenvoudigen met behulp van AI.

Naast de reeds bestaande risicoanalyses in het kader van de verwerking van persoonsgegevens en informatieveiligheid worden deze nu ook uitgebreid voor projecten met een AI-component. Het beleid bepaalt ook dat het team Informatieveiligheid moet betrokken worden bij elk gebruik van AI dat afwijkt van de geldende gebruiksregels die zijn goedgekeurd.

5.5.2 Voorkomen en sensibiliseren

De VMM voorziet haar medewerkers van de nodige trainingen en opleidingen om op de hoogte te zijn van de geldende procedures. De VMM zet in op awareness campagnes om haar medewerkers voldoende bewust te maken van de vele gevaren zoals daar zijn tailgating, social engineering, phishing, identiteit diefstallen, hacking en ransomware aanvallen.

We verzamelen de nodige cijfers op een deskundige manier door frequente metingen uit te voeren. De cijfers dienen als basis om gerichte bijsturing mogelijk te maken die rekening houdt met de specifieke noden van de organisatie en haar medewerkers.

De VMM neemt maatregelen om ook haar leveranciers op hun verantwoordelijkheden te wijzen en de risico's te beperken. Het team Informatieveiligheid zal alle medewerkers hierbij ondersteunen door het beschikbaar stellen van de nodige tools en advies. Een lijst van minimale maatregelen wordt opgenomen

in elk bestek waarop zowel bij de gunning als bij het verdere verloop gecontroleerd zal worden. Bij elke samenwerking worden de nodige vertrouwelijkheidsverklaringen, verwerkingsovereenkomsten of protocollen opgesteld waar deze noodzakelijk zijn.

5.6 Roadmap AI opmaken en implementeren

Artificiële intelligentie (AI) is de VMM als “datagedreven” organisatie niet vreemd, zo wordt er al lange tijd ingezet op bijvoorbeeld machine learning-achtige aspecten in o.m. modellering en datavalidatie. De VMM zette in de voorbije drie jaren al verschillende stappen om AI in beeld te brengen en afspraken daaromtrent te maken. In 2025 werd ingezet op het gebruik van M365 Copilot en werden een aantal use cases opgesteld. Ook werd er via de “opportunity radar” van Gartner een voorlopig ambitieniveau vastgelegd.

In 2026 zal een AI-strategie worden opgemaakt op maat van de VMM en zal er een interne organisatie worden opgezet om het geheel meer te stroomlijnen en aan te pakken. De VMM maakt hierbij gebruik van alles wat aangeboden wordt door het agentschap Digitaal Vlaanderen. Middels een gedegen interne organisatie zal ook een AI-roadmap worden opgesteld en zullen verschillende use cases worden aangepakt, al dan niet samen met andere entiteiten binnen het beleidsdomein Omgeving of breder. Via verdere interne kennisdeling en bv. de organisatie van een hackaton zullen ook meer en meer medewerkers betrokken worden bij de “good practice” rond het gebruik van AI.

Na de zomer zal een evaluatie worden opgemaakt van de verschillende elementen en op die basis zal voor 2027 een plan van aanpak worden opgemaakt.

6 Horizontale strategische doelstellingen

6.1 Aanbevelingen Audit Vlaanderen

6.1.1 De VMM geeft invulling aan de aanbevelingen van Audit Vlaanderen

Jaarlijks wordt een werkplan Organisatiebeheersing uitgewerkt waarin de opvolging van de uitvoering van de aanbevelingen van Audit Vlaanderen opgenomen worden. De aanbevelingen worden opgevolgd zodat ze binnen een redelijke en afgesproken termijn de status ‘gerealiseerd’ krijgen.

We ondersteunen alle toekomstige auditopdrachten waardoor de Vlaamse Milieumaatschappij is gevat.

Specifieke aandacht zal in 2026 gaan naar de implementatie van de aanbevelingen uit de Audit Kwaliteitsbewaking Drinkwater en de organisatie van het Dienstencentrum.

6.1.2 Organisatiematuriteit in kaart

Inzicht krijgen in de maturiteit van een organisatie kan op verschillende manieren interessant zijn. We krijgen inzicht in de domeinen waar de organisatie vandaag al sterk staat, en in de domeinen waar verdere groei mogelijk is. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om specifieke en meetbare doelen te formuleren, en vormt het een onderbouwd kader voor strategische prioritering. Daarom zullen we in 2026 de organisatiematuriteit van de VMM in kaart brengen.

Het begrip organisatiematuriteit kan als volgt omschreven worden: *“Het niveau van professionaliteit, structuur en voorspelbaarheid waarmee een organisatie haar werking organiseert, haar doelstellingen realiseert en continu verbetert.”* De maturiteit van een organisatie kan voor de VMM in kaart gebracht worden aan de hand van een zogenaamde “organisatiescan” die uitgevoerd wordt op verschillende **vooraf bepaalde domeinen**. De domeinen worden gekozen op basis van wat er bepalend is voor de performantie en wendbaarheid van de organisatie. De gekozen domeinen vormen dus de basis voor het uitvoeren van de organisatiescan.

Doorgaans wordt de scan gestart met een **anonieme, gestructureerde zelfevaluatiebevraging** bij een gekozen groep medewerkers. Zij worden bevroegd aan de hand van een aantal stellingen per domein en krijgen ook de mogelijkheid kwalitatieve input te geven daarbij. De resultaten van die zelfevaluatiebevraging worden vervolgens verwerkt en gepresenteerd aan de directie, en bieden inzicht in de sterke punten en verbeterpunten van de VMM.

Deze inzichten kunnen de directieraad **ondersteunen bij besluitvorming en strategische prioritering**. Op die manier kunnen we acties bepalen om de maturiteit te verhogen op de prioritaire domeinen.

6.2 Preventieplan

Het Preventieplan 2026 is opgenomen in bijlage 2.

6.3 Diversiteitsplan

De VMM streeft ernaar de diversiteit in de samenleving te weerspiegelen en wil op elk niveau gelijke kansen creëren.

De Vlaamse overheid hanteert momenteel volgende streefcijfers voor de verschillende doelgroepen;

- 40% vrouwen in topkader;
- 40% vrouwen in middenkader;

- 10% voor personen van buitenlandse herkomst;
- 3% personen met een handicap of chronische ziekte.

In 2025 telde de VMM geen vrouwen in het topkader (enkel leidend ambtenaar) maar wel 50% vrouwen in middenmanagement (afdelingshoofden). In 2025 telde de VMM bijna 4% personeelsleden met een geregistreerde arbeidshandicap of chronische ziekte, de cijfers van medewerkers van buitenlandse afkomst zijn niet langer beschikbaar omwille van GDPR-regels.

De VMM onderneemt op vlak van werving en selectie acties om diverse talenten aan te trekken, en zorgt ook voor een inclusief loopbaanbeleid.

6.4 Energiebesparing

De Vlaamse regering keurde in juni 2020 de langetermijnrenovatiestrategie goed, waarbij een voorbeeldrol is weggelegd voor de centrale Vlaamse overheid. Het patrimonium van de VMM moet klimaatneutraal zijn tegen 2045. De jaarlijkse besparing in primaire energie wordt verhoogd van 2,09% naar 2,5%. Deze meerjarenstrategie moet VMM voor haar eigen gebouwen opnemen in haar ondernemingsplan.

Voor VMM betreft dit enkele technische gebouwen. Binnen de beschikbare budgetten worden investeringen voorzien waar mogelijk om de energievraag te verminderen of op een duurzamere manier in te vullen (hernieuwbare energie).

7 Bijlagen

BIJLAGE 1 – Overzicht van de deelname aan Europese en internationale projecten

BIJLAGE 2 - Preventieplan 2026

BIJLAGE 3 – Om te zetten EU-regelgeving

BIJLAGE 4 – Personeelsplan

BIJLAGE 5 – Jaarrapport 2025

7.1 Bijlage 1: Overzicht van de deelname aan Europese en internationale projecten

Naam project en subsidieprogramma	Doel project	Rol van VMM in het project
Aquatuur Interreg Vlaanderen-Nederland	Het verhogen van de zoetwaterbeschikbaarheid door in te zetten op het verhogen van de kwaliteit van waterstromen en de studie van wateropslag op basis van natuurgebaseerde groenblauwe oplossingen (NBGO) in de Scheldemonderegio.	VMM voorziet de bouw, monitoring en evaluatie van een constructed wetland (CW) ter hoogte van de samenvloeiing van de Ringbeek (2de categorie) en de Hertsbergebeek (1ste categorie), in de vorm van een helofytenfilter. Hiervoor werd reeds een terrein van 1,5 ha aangekocht. Op deze oppervlakte laat toe om te hoge concentraties af te toppen ("peak shaving") na een intense zomerse bui. Hiertoe wordt een intelligente, geautomatiseerde in- en uitlaatconstructie geplaatst. Website: https://interregvlaned.eu/aquatuur/over-ons
Belini LIFE	Het doel van het project is om de samenwerking voor het verbeteren van de waterkwaliteit, structuurkwaliteit en waterretentiecapaciteit in het Zenne-, Dijle- en Demerbekken te versterken.	De VMM grijpt met Belini de opportuniteit om samen met zeven andere Belgische partners een ambitieus project op te zetten voor een doelgerichte en gecoördineerde aanpak van waterlopen in het Zenne-, Dijle- en Demerbekken. Website: https://www.life-belini.be/nl/
BEPROACT Interreg North Sea	BeProAct zal het eerste transnationale project zijn om transnationale toegankelijke, repliceerbare data-analyse methodes en diensten voor activa (e.g. infrastructuur, snel-/waterwegen) te produceren om deze transformatie te implementeren. Daarbij worden voordelen van datagedreven oplossingen uit eerdere projecten opgeschaald.	VMM wil verschillende analytische methodes afleiden om mogelijke problemen met het rioolsysteem op te sporen, hiervoor al o.a. artificiële intelligentie worden ontwikkeld en het opsporingslogaritme dat tijdens het BE-GOOD project werd ontwikkeld, zal uitgebreid worden om stroomopwaarts watervervuiling aan de oppervlakte te kunnen traceren. Vervuiling die door de multiparametersensoren wordt gedetecteerd kan mogelijk wijzen op problemen met het rioleringssysteem. Website: https://beproact.nweurope.eu/
Biodiverse Cities Interreg North Sea	Bij het uitbouwen van Natuurgebaseerde oplossingen (NBS) aandacht hebben voor biodiversiteit opdat NSR-steden natuurinclusief worden. Er worden 5 pilots uitgevoerd waarbij de biodiversiteit als aandachtspunt wordt	Het ontwikkelen van kansen voor groene infrastructuur in het stedelijk milieu van Hasselt om de biodiversiteit te vergroten. Website https://knowledge4policy.ec.europa.eu/projects-activities/biodivercities-project_en

	meegenomen bij het uitbouwen van een NBS.	
Blue Transition Interreg North Sea	Het Interreg NSR 'Blue Transition' project wil een systematische verandering, een 'blauwe transitie' teweegbrengen door geïntegreerd water- en bodemmanagement en bouwt verder op de resultaten TOPSOIL project. In het project werken 23 partners uit 6 landen samen in 16 pilots.	VMM zal deelnemen aan de steering groep, dienstdoen als landelijke coördinator en instaan voor de communicatie. VMM zal het potentieel van de verschillende maatregelen onderzoeken, daar grondwatermodellering de evolutie van de zoet-zout waterverdeling kan voorspellen en aangeven welk deel van het duingebied kwetsbaarder is voor verstedelijking, klimaatverandering en/of zeespiegelstijging. Het project moet leiden tot een coöperatief en duurzaam beheer van de zoetwatervoorraden in het duingebied. Website: https://www.interregnorthsea.eu/blue-transition
Care+ Interreg France-Wallonie-Vlaanderen	Het project genaamd Grensoverschrijdende Samenwerking voor Acties ten behoeve van Watervoorraden (CARE+) heeft als doel de waterkwaliteit te verbeteren van de belangrijke waterlopen in het internationale stroomgebied van de Schelde, en meer bepaald in de grensoverschrijdende stroombekkens van de Leie en van de IJzer.	Het verwezenlijken van de doelstellingen van het project en stellen ter beschikking het sedimentatiemodel, waterkwaliteitsmodellen, alsook toegang tot datasets met betrekking tot waterkwaliteit (onder andere de resultaten van de uitgebreide meetcampagne in 2023). VMM zal meewerken aan een methodologie voor het monitoren van de waterkwaliteit om de impact van de geselecteerde maatregelen en acties in de pilootgebieden te kunnen beoordelen. Website: https://www.interreg-fwvl.eu/nl/projecten/grensoverschrijdende-samenwerking-voor-acties-ter-ondersteuning-van-de-watervoorraden
CityTRAQ LIFE	Het optimaliseren van verschillende tools om NO ₂ , PM _{2.5} en PM ₁₀ mee te meten door verschillende projecten te ondersteunen, deze tools implementeren in een beleidsinstrument dat gehanteerd kan worden om stedelijke luchtomstandigheden te verbeteren.	Heeft een coördinerende rol en zal ook communicatiestrategie ontwikkelen. Lokale besturen ondersteunen door ontwikkelen van een scenario- en screeningstool (op basis bestaande modellen die op basis van geleverde -en door VMM geanalyseerde- data bijgewerkt worden) en bij burgers bewustzijn creëren (door steden hierbij te ondersteunen en hierover te helpen communiceren). Website: http://www.life-citytraq.eu/

Clancy Interreg North Sea	Het beheersen van de invasieve exoot Chinese wolhandkrab (<i>Eriocheir sinensis</i>) door het installeren van vallen en het opmaken van migratiekaarten.	VMM is lead partner en zal een geüpdatete versie van de huidige val bouwen en de daarin gevangen invasieve krabben vernietigen en stalen hiervan aan de universiteit Antwerpen bezorgen als onderdeel van een genetisch onderzoek. Website: https://www.interregnorthsea.eu/clancy
ClimASed Interreg NWE	ClimASed staat voor 'Climate change Adaptation for and with Sediments' en zal sediment- en bodemstrategieën om rivieren weerbaarder te maken, implementeren.	VMM zal Werkpakket 3 en communicatie trekken alsook enkele pilots in de Schelderivier uitvoeren. Website: https://climased.nweurope.eu/
Connected River Interreg North Sea	Op basis van de resultaten van 3 piloten in 6 pilootgebieden, adviezen formuleren van hoe de leefbaarheid, veiligheid en toegankelijkheid van waterwegen en de waterkanten gegarandeerd kan worden in deze multi-stakeholder ecosystemen.	VMM zal in het pilootgebied Kleine Nete experimenten opzetten en uitvoeren om tot nieuwe en betere digitale oplossingen te komen binnen het stakeholdermanagement en deze uit te breiden naar andere gebieden. Website: https://www.interregnorthsea.eu/connected-river
DISCO Interreg North Sea	Het DISCO-project richt zich op het versnellen van klimaatadaptatie (CCA) in de Noordzeeregio door gebruik te maken van digitale oplossingen zoals augmented reality (AR), virtual reality (VR) en digitale tweelingen. Deze technologieën helpen complexe gegevens om te zetten in begrijpelijke visuals en berekeningen, wat besluitvorming en samenwerking vergemakkelijkt.	Taak VMM: ondersteunende en actieve rol: • Bij ontwikkeling en verspreiding van richtlijnen • Bij replicatiemethodes voor digitale klimaatoplossingen • Datagestuurde klimaatstudies uitvoeren bij Vlaamse gemeenten • Stimuleren van brede toepassing via samenwerkingen in klimaat- en digitaliseringsnetwerken Website: https://www.interregnorthsea.eu/disco

FlashFloodBreaker Interreg NWE	Flash floods zijn snel optredende hevige regenbuien die lokaal een heel grote impact kunnen hebben. Met dit project willen verschillende landen deze regio in Europa beter weerbaar maken tegen dit soort uitdagingen. Aan het eind van het project zijn verantwoordelijke organisaties en bewoners in 7 risicogebieden (DE/Emscher Lippe gebied, NL /Limburg & Noord-Holland, BE/Wallonië & Vlaanderen, Ierland, FR/Moezel), in staat hun kwetsbaarheid in te schatten, hun veerkracht te versterken, collectief en individueel de gevaren te verminderen en beter te handelen in geval van flash floods.	VMM draagt bij aan opzet van samenwerking inzake noodweer met focus op informatie uitwisseling over overstromingen en modellen die leiders van crisis eenheden helpt om hun keuzes te maken. Visualisatie van deze data helpt daarbij. VMM ontwikkelt ook een pluviale voorspellingstool te gebruiken door crisis managers. Website: https://flashfloodbreaker.nweurope.eu/
Narmena LIFE	Met LIFE Narmena willen de projectpartners verschillende types niet-invasieve, natuurgebaseerde saneringsmethoden uittesten, waarbij de (water)bodemsanering afgestemd wordt op natuurbehoud en waterberging in demonstratieprojecten in de valleien van drie met metalen verontreinigde waterlopen: de Grote Calie, de Winterbeek en de Laak.	Het saneren van de Winterbeek en de Laak. Het aanleggen van constructed wetlands in de gebieden waar deze beken uitmonden in respectievelijk de Demer en de Grote Nete. Website: https://ovam.vlaanderen.be/life-narmena
Net4Cities Horizon Europe	Net4Cities is een Horizon Europe project onder leiding van het Research Institute for Sustainability Potsdam (RIFS). In een aantal Europese regio's worden tijdelijk bijkomende luchtkwaliteitsmetingen uitgevoerd om de verschillende bijdragen vanuit de transportsector	De rol van VMM is beperkt tot het ter beschikking stellen van bestaande meetplaatsen en expertenadvies over: meetlocaties, emissiemetingen en de opzet van aanvullende tijdelijke campagnes. Metingen en meettoestellen worden gerealiseerd door andere projectpartners die daarbij het materiaal ook ter beschikking stellen. Website: https://www.net4cities.eu/

	beter in kaart te brengen. De Vlaamse piloot zal zich concentreren op de Antwerpse agglomeratie en het havengebied. Bovenop de bestaande metingen en supersite in Borgerhout zal de focus liggen op het realiseren van bijkomende emissiemetingen, metingen van ultrafijn stof en het onderscheiden van uitlaat en niet-uitlaat bijdragen. De Vlaamse piloot wordt getrokken door het VITO, zij staan in voor coördinatie en al het analysewerk.	
NewHarmonica Horizon Europe	Het Horizon Europe NewHarmonica project omvat een studie naar de aanwezigheid van stikstof (N) en fosfor (P) in drie grensoverschrijdende rivierbekkens. De projectpartners willen hiermeede impact van N- en P-vervuiling onderzoeken op het milieu en een geschikt methodologisch instrument hiervoor uitwerken.	VMM gaat met behulp van het eigen bestaande onderzoeksmodel onderzoek uitvoeren naar de hoeveelheid N en P in het Maasbekken. Op basis van maatregelen die al gekend zijn bij beleidsmakers, kan de mogelijke impact van deze maatregelen gesimuleerd worden en vergeleken met de data van andere partners. Ook de impact van nieuwe ideeën & initiatieven wordt meegenomen in dit onderzoek. Daarna worden ook lokale stakeholders bevraagd om te komen tot een eindrapport met beleidsaanbevelingen. Website: https://interregvlanded.eu/otter-over-de-grens/over-ons
Otter over de grens Interreg Vlaanderen-Nederland	Hoofddoel is om te komen tot een samenhangende metapopulatie van de otter in grensregio Vlaanderen-Nederland in connectie met de kern van het verspreidingsgebied door o.a. migratiekelpunten te ontsnipperen, bijkomende natte natuur in te richten en het verhogen van gezonde visdensiteit.	De VMM werkt samen met de gemeente Breda en Waterschap Brabantse Delta aan een migratiecorridor voor de otter langs de rivier de Mark, Realiseren van ecologische verbindingen over (lands)grenzen heen: - Ontsnippen van migratiekelpunten - Bijkomende natte natuur inrichten als extra leefgebied - Stapstenen (micro-habitats) voorzien in het (stedelijk) landschap Verhogen v/e gezonde visdensiteit door herstel van natte natuur en aanleg van micro-habitats (paaiplaatsen en leefgebied voor vis) Website: https://interregvlanded.eu/otter-over-de-grens/over-ons

PFASTER LIFE	PFASTER wil de grond- en waterkwaliteit verbeteren door de ontwikkeling van een regionale remediërsaanpak ter vermindering van de verspreide PFAS vervuiling en door het ontwikkelen van kostenefficiënte methoden ter identificatie van de ruimtelijke verspreiding en de vervuilingroutes, evenals het ontwikkelen van een remediëring van de vervuiling op een manier die mens en biodiversiteit ten goede komt.	VMM onderzoekt hoe PFAS zich verspreidt, hoe het zich beweegt in de voedselketen, en wat de blootstelling en risico's zijn. Daarnaast worden er pilootproeven uitgevoerd met innovatieve, natuurgebaseerde saneringstechnieken om PFAS uit het milieu te verwijderen. Er wordt gewerkt met innovatieve analysemethoden, zoals ecotoxiciteitstesten. Die geven inzicht in de effecten van PFAS en andere stoffen op de ecologie. Website: https://ovam.vlaanderen.be/web/pfaster/home
RESUREXION Interreg EU	Klimaatadaptieve beleidskeuzes testen, vergelijken en beoordelen, uitwisseling faciliteren tussen verschillende regio's	VMM wil klimaatadaptieve beleidsopties toetsen en uitwisselen, Website: https://www.interregeurope.eu/resurexion
Riparias LIFE	Beheersing van invasieve exoten (water- en oeverplanten en op rivierkreeften) in het Dijle-, Mark- en Zennebekken, met behulp van burgerwetenschap en een interregionaal rapportagesysteem ter ondersteuning van het beleid.	Tijdens het project speelt de VMM een belangrijke rol in de monitoring en bestrijding van schadelijke exoten in en langs de waterlopen. De VMM leidt de coördinatie van bestrijdingscampagnes – die worden uitgerold vanaf 2023 – in goede banen. Website: https://www.riparias.be/nl
STORM_SAFE Interreg North Sea	STORM_SAFE wil een strategie ontwikkelen en testen (o.a. pilots en i.s.m. bestaande infrastructuur) om de digitale weerbaarheid en prestatiebetrouwbaarheid van waterbeheerinfrastructuur verbeteren.	Met het STORM_SAFE project wil de VMM bijkomend onderzoek doen om de werking en de aansturing van een aantal vitale infrastructuurelementen (o.a. sluizen, pompgemalen) door te lichten en verder te optimaliseren. Website: https://www.interregnorthsea.eu/stormsafe
Twin4Resilience Interreg NWE	Twin4Resilience wil kennis en vaardigheden bij ambtenaren, stedenbouwbedrijven en burgers vergroten over de mogelijkheden en beperkingen van lokale digitale tweelingen.	De VMM wilt een LDT laten ontwikkelen die de impact van overstorten op de waterkwaliteit modelleert. Het streefdoel is een modulaire LDT, die eenvoudig kan worden toegepast op verschillende waterlopen binnen Vlaanderen. Hiervoor zal meer gebiedsdekkende data nodig zijn. Met de beoogde LDT willen we de volgende vragen kunnen beantwoorden: - Welke factoren beïnvloeden we de ecologische gevolgen van overstortwerking?

		Naast overstortfrequentie en -duur zijn er nog andere drijvende factoren. We hebben namelijk reeds bemerkt dat er soms ook een grotere impact wordt waargenomen bij aanvaardbare overstortfrequentie, en vice versa. - Wat is de optimale meetlocatie van de impact op de waterkwaliteit? Waar wordt de sensor het best geplaatst? Website: https://t4r.nweurope.eu/
Water4All Horizon Europe	Het Horizon Europe Water4All initiatief wil een platform worden voor kennisverzameling en ondersteuning van onderzoek en innovatie m.b.t. water en watermanagement/-beheersing en het actief ondersteunen van nieuwe kennis- en onderzoeksinitiatieven door het lanceren van projectoproepen. De resultaten van deze projecten worden centraal verzameld op een platform om tot betere kennis en een beter geïntegreerde grensoverschrijdende waterbeleid te realiseren.	VMM helpt met de selectie van jaarlijkse onderzoeksthema's en is betrokken bij het engageren van Vlaamse partners voor deelname aan deze initiatieven. VMM werkt netwerkverbindend tussen de Vlaamse partners om zo betere aanhechting te vinden bij Europese projecten. Website: https://www.water4all-partnership.eu/
WATSUPS European Urban Initiative - innovative actions	WATSUPS wil alle claims op het water met elkaar in balans brengen zodat mensen met het water, elkaar en de natuur in contact staan. Het combineert kunst en wetenschap met behulp van VR om ideeën te visualiseren. Er zullen drie kunstinstallaties geplaatst worden en het ecosysteem van het water wordt gerestaureerd met behulp van biologische oeverontwikkeling.	De VMM helpt te onderzoeken onder welke randvoorwaarden openluchtwemmen in de rivier in de binnenstad verantwoord kan worden. Dit zal worden ondersteund door een aangepast en meer intensief programma voor het monitoren van de waterkwaliteit. Website: https://portico.urban-initiative.eu/european-urban-initiative/watsups-water-source-urban-public-space

Weerbaar Dommelland Interreg Vlaanderen-Nederland	Creatie van een klimaatrobuust landschap dat in staat is om zowel de beschikbaarheid van water waarborgen als de bescherming tegen wateroverlast te vergroten. Dat omvat het aanbrengen van aanpassingen en systeemwijzigingen in het gehele landschap om een duurzaam en verbonden watersysteem te ondersteunen.	VMM herstelt de riviervallei van de Dommel op de grens van Pelt, Hechtel-Eksel en Peer door meanders opnieuw aan te sluiten en de bedding te verhogen. Hierdoor houden we het water langer vast in de vallei en herstellen we er het veen. Ook vergroten we de buffercapaciteit van (of: optimaliseren we) het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) in Pelt. Website: https://interregvlandeu/weerbaar-dommelland/over-ons https://www.vmm.be/water/projecten/klimaatrobuuste-inrichting-naar-een-weerbaar-dommelland
Weerbare Westhoek EFRO	De EFRO-oproep 'Weerbare Westhoek' werd gelanceerd als reactie op de wateroverlast in november 2023 in de Westhoek. Het rapport 'Weerbare Westhoek' van de Taskforce IJzer leidde tot een lijst van concrete acties om de waterveiligheid te waarborgen. Een consortium van waterbeheerders, die actief de wateroverlast bestreden, ondersteunt en dient deze aanvraag in. Het project streeft naar meer efficiëntie en effectiviteit door samenwerking. De voorgestelde acties richten zich op innovatie, klimaatadaptatie en het opvangen van klimaatschokken, en dienen als voorbeeld voor andere kwetsbare gebieden in Vlaanderen.	Voor VMM zijn volgende acties voorzien: ontwerpen van een meerjarenplan voor het bekkensecretariaat. Voor de Blankaart, Dikkebus, Zillebeek wordt de bestaande pompinfrastructuur gemoderniseerd en Noodpompinfrastructuur voorzien. VMM zal voor de waterhuishouding in Ieper de potentiële overstromingsschade beperken door de buffercapaciteit te verhogen en door aan slibuiming in de stadsgrachten te doen. Website: https://www.west-vlaanderen.be/projectendatabank/weerbare-westhoek-werkelijkheid
Wetlands4Cities LIFE	Met LIFE Wetlands4Cities willen projectpartners uit België en Nederland 360ha bijkomende natte natuur realiseren om het hemelwater optimaal te managen en het hitte-eiland effect tegen te gaan. Om klimaatbewustzijn te realiseren, worden burgers op verschillende manieren optimaal betrokken.	VMM bijkomende natte natuur realiseren in het gebied rond de Vrouwvliet en Barebeek uitvoeren. Het watermodel van de Vrouwvliet krijgt update naar nieuw systeem. Website: https://www.natuurpunt.be/pagina/inleiding-life-wetlands4cities

	Replicatie van het project in Europese steden met een soortgelijke problematiek is mogelijk en wordt gecommuniceerd door infomomenten.	
WIJ-Water Interreg Vlaanderen- Nederland	Het project zet in op een grensoverschrijdend waterbeheer en een grootschalige waterzekerheid via de aanwezige kanalen en hun verbinding met de omliggende poldergebieden. WIJ-Water wordt zo de katalysator voor toekomstige grensoverschrijdende samenwerking en investeringen waarbij bestaande kanalen en polderwaterlopen worden ingepast en heringericht als zoetwaterbatterij voor Vlaamse en Nederlandse polders.	De plaatsing van een (volautomatische) stuw aan de Isabellavaart zal toelaten om het waterniveau in de Isabellavaart onafhankelijk te regelen van het waterniveau in het Leopoldkanaal. Op die manier kan de Isabellavaart ook ingericht worden als waterbatterij, of kan ze fungeren als waterinlaat vanuit het Leopoldkanaal voor het achterliggende polderland. Dit is een quickwin investering in het projectgebied en deze is noodzakelijk om het vasthouden van water als onderdeel van een grensoverschrijdend waterbeheer met bijbehorende peilafspraken mogelijk te maken. Website: https://interregvland.eu/wij-water/over-ons
OASIS HORIZON-IA HORIZON-CL6- 2025-03- GOVERNANCE- 09	OASIS is een internationaal project dat via AI en aardobservatie wateruitdagingen aanpakt en Europese en VN-beleidsdoelen ondersteunt. Met 16 partners en 15 casegebieden in Europa, Afrika en Zuid-Amerika ontwikkelt het geïntegreerde systemen voor waterresistentie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Het project versterkt bestaande beleidskaders zoals de EU-Kaderrichtlijn Water en werkt samen met stakeholders op alle niveaus, ondersteund door co-creatie, monitoring en kennisdeling.	VMM zorgt voor in situ data.

MUDCAP Interreg NWE – call 5 stage 2	Het MudCap project heeft als doel de klimaatbestendigheid in North West Europe (NWE) te verhogen door lokale en regionale autoriteiten, evenals sectorale organisaties, de kennis, vaardigheden en tools te bieden die ze nodig hebben om pluviale modderstromen en hun impact op land, mens en infrastructuur te milderen. Dit houdt rekening met de huidige en toekomstige klimaatscenario's.	De VMM wil via dit project de pluviale overstromingskaarten koppelen aan het sedimentmodel zodat we over risicokaarten beschikken om water- en modderoverlast te voorspellen op kritieke locaties. Daarnaast zorgen we voor een update van de pluviale overstromingskaarten met bovenstroomse maatregelen zoals erosiebestrijdingsmaatregelen (bijvoorbeeld erosiedammen en poelen) die een impact hebben op de pluviale overstromingsrisico's. Voor 2 pilootgebieden rekenen we de impactscenario's door m.b.v. het pluviale overstromingsmodel en het sedimentmodel.
Provaly Interreg FWVL	Versterken van de IJzervallei tegen klimaatverandering (overstromingen/droogte) via terreinmaatregelen, grensoverschrijdende datadeling & waarschuwingssysteem, en brede communicatie/sensibilisering.	VMM versterkt via PROVALY haar rol in grensoverschrijdend waterbeheer door oeverzones in te richten (Poperingevaart en Heidebeek) die waterkwaliteit, buffercapaciteit en ecologische waarde verbeteren, en door actief bij te dragen aan samenwerking en communicatie.

7.2 Bijlage 2 - Preventieplan 2026

Verklaring van de gebruikte afkortingen:

EDPB Externe dienst voor preventie en bescherming op het werk

GDPB Gemeenschappelijke dienst voor preventie en bescherming op het werk

Maatregelen, middelen en opdrachten van alle betrokken personen voor het bereiken van de doelstellingen in het kader van preventie en bescherming op het werk 2026.

1. PRIORITAIRE DOELSTELLINGEN VAN HET PREVENTIEBELEID 2026

1.1 Welzijnsaudit

In 2023 vond er een inspectiebezoek van het FOD plaats. De op te volgen punten werden hiervoor reeds afgevinkt. In navolging daarop willen we goed voorbereid zijn op toekomstige bezoeken. Samen met GDPB bekijken we de nodige stappen.

Specifieke acties 2026: Welzijnsaudit		
Actiepunten	Trekker	Timing
Welijnsaudit Aalst	Dienst HR GDPB	Voorjaar 2026

1.2 Actualisatie en toepassing procedures

We merken dat een aantal procedures niet gekend zijn bij personeelsleden die deze moeten toepassen. In 2026 zullen we verder inzetten op de communicatie hieromtrent. Tegelijkertijd wordt de haalbaarheid getoetst aan de realiteit en zullen er mogelijks inhoudelijke aanpassingen dienen te gebeuren.

Specifieke acties 2026 arbeidsveiligheid: Procedures		
Actiepunten	Trekker	Timing
Aankoopprocedure – communicatie (Integratie generiek advies GDPB - 3 groene lichten)	Dienst HR GDPB VMM – HL (aankoop)	Voorjaar 2026
Procedure werkkledij + PBM • Wat ter beschikking per functiegroep • Aankoop • Opvolging en controle (beschadiging, slijtage, vervallen materiaal, periodieke keuring) • Onderhoud door de WG	Dienst HR GDPB	Najaar 2026
Procedure Afgezonderde tewerkstelling: aanbevelingen en maatregelen opnemen in functie-specifieke risicoanalyse (RA) in navolging van generiek advies GDPB	Dienst HR GDPB	Voorjaar 2026

1.3 Risicoanalyse van de musculoskeletale risico's en preventiemaatregelen

Elke werkgever is verplicht om een risicoanalyse van musculoskeletale risico's op het werk uit te voeren. Dit staat in de bepalingen die in mei 2024 toegevoegd zijn aan de Codex welzijn op het werk over ergonomie en preventie van musculoskeletale aandoeningen (MSA).

In 2026 zullen we verder de risicoanalyse musculoskeletale aandoeningen inbedden in de functie-specifieke risicoanalyses.

Specifieke acties 2026 psychosociale belasting: Acties inzake psychosociaal welzijn		
Actiepunten	Trekker	Timing
Risicoanalyse musculoskeletale aandoeningen integreren in functie-specifieke RA	Dienst HR GDPB EDPB	Werkjaar 2026

1.4 Risicoanalyse Brand

Elke werkgever is verplicht een risicoanalyse brand uit te voeren. Dit is een systematische beoordeling van potentiële brandrisico's binnen een organisatie om gevaren te identificeren en te minimaliseren. Deze risicoanalyse maakt deel uit van het brandpreventiedossier van een locatie.

De initiële risicoanalyses van de kantoorgebouwen waar VMM als enige gebruiker was gehuisvest dateren van 2016. Hoewel het gebouwbeheer van de kantoorlocaties is overgedragen aan het Facilitair Bedrijf sinds 1/1/2024, blijft de opmaak van de Risicoanalyse brand behoren tot de verantwoordelijkheid van de VMM conform de omzendbrief KBBJ/HFB/2021/2 'betreffende de verantwoordelijkheden in gebouwen in beheer van het Facilitair Bedrijf'.

In 2025 werd de risicoanalyse brand van de vestiging te Aalst en LAK Gent geactualiseerd. In 2026 zullen de risicoanalyses brand van de vestigingen Oostende, Herentals en Hasselt geactualiseerd worden.

Specifieke acties 2026 Brandpreventie: actualisatie RA Brand		
Actiepunten	Trekker	Timing
Actualisatie Risicoanalyse Brand locaties Oostende, Herentals en Hasselt	Team Facilitair Beheer GDPB EDPB Facilitair Bedrijf	Werkjaar 2026

1.5 Werkpostfiches

Elke werkgever is verplicht om werkpostfiches te hebben voor de tewerkstelling van stagiaires/jobstudenten. Op basis van de nieuw aangereikte sjablonen vanuit de GDPB, zullen we deze actualiseren.

Specifieke acties 2026: Werkpostfiches		
Actiepunten	Trekker	Timing

Werkpostfiches integreren in RPF + aanvulling jobstudenten en stagiaires op basis van sjabloon GDPB	Dienst HR GDPB	Werkjaar 2026
---	-------------------	---------------

1.6 Analyse en advies gebruik luchtdrukpistolen bij bestrijding ‘schildpadden’

Samen met de preventiediensten zal er een werkplaatsbezoek plaatsvinden om een duidelijk beeld te krijgen over de werking en mogelijke risico's. Hieruit zal een aangepast advies geformuleerd worden.

Specifieke acties 2026: Analyse en advies luchtdrukpistolen		
Actiepunten	Trekker	Timing
Inschatten risico's en nodige preventiemaatregelen	Dienst HR GDPB	Najaar 2026

1.7 Integreren QR-code voor lichte arbeidsongevallen

Bij een andere entiteit van de VO loopt een proefproject voor de invoering van een QR-code voor de registratie van EHBO-materiaal en melding van lichte arbeidsongevallen. We bekijken VMM-breed of een dergelijk systeem kan uitgerold worden.

Specifieke acties 2026: QR-code lichte arbeidsongevallen		
Actiepunten	Trekker	Timing
Onderzoek en eventuele uitrol	Dienst HR Dienst Communicatie GDPB	Werkjaar 2026

1.8 Aanpak tewerkstelling ‘oudere werknemers’ voor fysieke activiteiten

Bij de vergrijzing van het personeel merken we dat het niet altijd nog mogelijk is om fysiek zware activiteiten op terrein te blijven uitvoeren. We bekijken een mogelijke aanpak vanuit preventie.

Specifieke acties 2026: Aanpak tewerkstelling ‘oudere werknemers’		
Actiepunten	Trekker	Timing
In kaart brengen dossiers en eventuele aanbevelingen	Dienst HR GDPB EDPB	Werkjaar 2026

1.9 Welzijnsinitiatieven en HR-acties in het kader van psychosociale aspecten

Voor acties in het kader van psychosociaal welzijn van de personeelsleden verwijzen we naar de relevante doelstellingen uit het HRM-jaarprogramma en het jaarlijkse vormingsprogramma.

De dienst HR zal instaan voor de uitvoering van de actiepunten in dit kader in samenwerking met externe partners zoals de GDPB, het Agentschap voor Overheidspersoneel, de EDPB en andere private partners voor vorming en training.

Specifieke acties 2026 psychosociale belasting: Acties inzake psychosociaal welzijn		
Actiepunten	Trekker	Timing
Opvolgen welzijnsplannen en jaarthema 'openheid' uitwerken	Dienst HR GDPB EDPB	Werkjaar 2026
Aanstellen nieuwe vertrouwenspersoon	Dienst HR GDPB EDPB	Voorjaar 2026

1.10 Specifieke veiligheidsopleidingen

Specifieke acties 2026 vorming: Acties inzake arbeidsveiligheid		
Actiepunten	Trekker	Timing
Opleiding 'auto in het water' - Evaluatie (inhoud/herhaling/periodiek)	Dienst HR GDPB	Voorjaar 2026
Opleiding 'Agressie bij derden' doelgericht aanbieden voor terreinmedewerkers	Dienst HR GDPB EDPB	Najaar 2026

2 JAARLIJKS TERUGKERENDE ACTIES in kader van JAP PBW

Jaarlijks terugkerende acties		
<i>Veiligheid op het werk</i>		
Actiepunten	Betrokken partijen	Timing
EHBO: - Up-to-date houden van het overzicht van de verschillende locaties wie in het bezit is van een brevet en de verplichte jaarlijkse opleiding volgde - In orde houden van de EHBO-lokalen en koffers	- Locatieverantwoordelijken en aanspreekpunten per locatie - Dienst HR – vorming - Dienst HR – aanspreekpunt PBW - EHBO – verantwoordelijke - VMM - HL	Permanent
Veiligheidsopleidingen: - Up-to-date houden van het overzicht welke collega's een (verplichte) veiligheidsopleiding volgden vanuit de verschillende locaties - Opleiding en bijscholing organiseren voor de personeelsleden die dit moeten volgen in functie van de uitoefening van hun taken volgens de vastgelegde frequenties: • Brandinterventie • Elektriciteit BA4/BA5/hoogspanning • Bedrijfseerstehulp: basisopleiding, bijscholing en initiatie • Reddend zwemmen • Werken in besloten ruimten • Alarm? Iedereen helpt evacueren (module Leren) - Op verzoek ifv noodzaak: • Werken met gevaarlijke stoffen	- Dienst HR – vorming - VMM - HL - Locatieverantwoordelijken - GDPB - EDPB	Permanent
Bedrijfsbezoeken: - In 2026 met specifieke aandacht voor ergonomie - Periodiek bezoek met de PA arbeidsarts/PA arbeidsveiligheid per gebouw in beheer van de VMM: • Administratieve gebouwen: beheer VO – horizontale rondgangen (5-jaarlijks), aanwezigheid indien gewenst • Labo's: jaarlijks	- Dienst HR – aanspreekpunt PBW - GDPB - EDPB - Locatieverantwoordelijken en/of aanspreekpunten per locatie	Periodiek

• Technische locaties met personeelsleden met een vaste standplaats: 3-jaarlijks - Werkterreinbezoeken: op verzoek		
Brandpreventie: - Jaarlijkse evacuatieoefening per gebouw met personeelsleden met een vaste standplaats - Opvolging en actualisatie van de RA Brand en de daaraan gekoppelde actieplannen	- Locatieverantwoordelijken ism aanspreekpunten per locatie - Team Facilitair Beheer - Facilitair Bedrijf	Jaarlijks
Asbestbeheerplan: Jaarlijkse (visuele) inspectie asbesthoudend materiaal voor de locaties waar nog asbesthoudend materiaal aanwezig is en indien van toepassing aanvullende metingen.	- Locatieverantwoordelijken ism aanspreekpunten per locatie - Team Facilitair Beheer - Facilitair Bedrijf	Jaarlijks/afhankelijk van het asbestbeheersplan
Legionellapreventie: Jaarlijkse preventieve staalname en spoelingen per locatie	- Team Facilitair Beheer - Dienst Meetnet Oppervlaktewater - Locatieverantwoordelijken en aanspreekpunten per locatie - Facilitair Bedrijf	Jaarlijks
Actualisatie RA (gebouwen bij wijzigingen, functies, werkterrein,...), Opvolging actieplan en rapportering aan het EOC bij inhoudelijke wijzigingen • Functies: in volgorde van risico's en met bijhorende RPF	- Dienst HR – aanspreekpunt PBW - GDPB - Locatieverantwoordelijken ism aanspreekpunten per locatie - Hiërarchische lijn	Permanent en/of in functie van noodzaak
Gezondheid		
Actiepunten	Trekker	Timing
Medische onderzoeken: Organisatie van de periodieke medische onderzoeken.	- Dienstencentrum - Personeelsadministratie	Permanent
Griepvaccinatie: Elk jaar krijgen personeelsleden de kans om zich gratis te laten inenten tegen de griep. Centraal georganiseerd door de Gemeenschappelijke Dienst voor Preventie en Bescherming op het werk.	- GDPB ism EDPB	Communicatie voorjaar, inschrijvingen medio jaar, inenting najaar

Medische check-up 50+: Personeelsleden vanaf 50 jaar hebben jaarlijks recht op de terugbetaling van (een deel van) de gedane uitgaven van een medische check-up door hun behandelend arts.	- Dienstencentrum Personeelsadministratie	Permanent
<i>Psychosociale belasting</i>		
Actiepunten	Betrokken actoren	Timing
Beschikbaarheid van vertrouwenspersonen: - Permanente bijscholing door de GDPB - Intervisie - Blijvende en herhaalde bekendmaking van de werking binnen de VMM	- Dienst HR - GDPB - Vertrouwenspersoon	Doorlopend
Positief aanwezigheidsbeleid: - Opvolging langdurig zieken en re-integratie	- Dienst HR	Maandelijks
- Welzijnsoverleg (SMT)	- Dienst HR - Vertrouwenspersonen - GDPB - EDPB	2 x jaar
Organiseren van vormingen m.b.t. psychosociale belasting: - Zie vormingsprogramma	- Dienst HR – vorming - GDPB - EDPB	Permanent
Communicatie en sensibilisering - Terugkerende communicatie-acties - Informeren, sensibiliseren en ondersteunen van personeelsleden - Opnemen bij overleg HR – leidinggevend? Vb taken HL	- Dienst HR – vorming	Permanent
Evaluatie psychosociaal welzijnsbeleid - Verplichte evaluatie van het psychosociaal welzijnsbeleid	- Dienst HR - GDPB	Jaarlijks
<i>Ergonomie</i>		
Actiepunten	Betrokken actoren	Timing
Organiseren van vorming m.b.t. ergonomie: - Kantoor-ergonomie - Op verzoek: Ergonomie voor terreinmedewerkers	- Dienst HR – vorming - GDPB	Permanent
<i>Verfraaiing van de arbeidsplaats</i>		
Actiepunten	Betrokken actoren	Timing
- Instandhouding en veiligheid (ikv inkanteling)	- Team Facilitair Beheer	Werkjaar 2026

	- Facilitair Bedrijf	
<i>Maatregelen inzake leefmilieu met invloed op welzijn op het werk</i>		
Actiepunten	Betrokken actoren	Timing
- Sensibiliseringsacties ikv Interne milieuzorg - Bepalingen van de omgevingsvergunning doen naleven en jaarlijks evalueren of een regularisatie van de omgevingsvergunning noodzakelijk is	- Locatieverantwoordelijken - WIL - VMM - HL - Dienst Communicatie	Werkjaar 2026

7.3 Bijlage 3 – Om te zetten EU-Regelgeving

Titel van het lopend initiatief	Betrokken regelgeving	Eventuele wettelijke deadline	Adviseringen	Vlaamse Regering	Vlaams Parlement	Opmerkingen
1. Kaderrichtlijn Water (RL 2000/60/EG) 2. Grondwaterrichtlijn (RL 2006/118/EG) 3. Richtlijn Prioritaire stoffen (RL 2008/105/EG)	Decreet Integraal Waterbeleid, Vlarem	Deadline voor omzetting is 21/12/27		Wijziging Decreet Integraal Waterbeleid: uitzondering op het achteruitgangsverbod voor de verplaatsing van verontreinigd water of sediment VR 2025 1912 DOC 1365		<i>compromisakkoord bereikt op triloog 23/9, finale goedkeuring verwacht februari 2026 (en publicatie PB)</i>
4. Richtlijn Stedelijk afvalwater (RL 1991/271/EG)	Decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 VLAREM (DABM) NIEUW Besluit Vlaamse Regering	Omzetting tegen 31 juli 2027		Verlenging overname investeringskosten door Vlaams Gewest voor (her)aanleg gemeentelijke rioleringen VR 2025 1212 XXX		<i>Goedgekeurd en op 12 december 2024 gepubliceerd vermoedelijk in Q4.</i> <i>Omzetting in voorbereiding</i> <i>(U)ICL 23/1: voorstel plan van aanpak voor UPV</i>

5. Richtlijn Industriële emissies	DABM VLAREM			Omzetting Europese Richtlijn Industriële Emissies (RIE): voorontwerp van wijzigingsdecreet VR 2026 1303 DOC 240 en 241		<i>Goedgekeurd en op 15 juli 2024 gepubliceerd in Europees Staatsblad. Trekker is Departement Omgeving</i>
6. Omzetting richtlijn luchtkwaliteit	VLAREM DABM	Omzetting tegen 11 december 2026	W & T-advies ontvangen op 4/06/2025 Advies IF 08/09/2025 (gunstig) Begrotingsakkoord 13/10/2025 Advies Minaraad: ontvangen 26/11/2025 RvS advies 78.714/1 dd 04/02/2026	Omzetting : 1 ^e principiële goedkeuring VR aanpassing DABM en VLAREM dd 17 okt 2025 2 ^{de} principiële goedkeuring VR 19 dec 2025 3de goedkeuring VR 12 feb 2026		<i>Richtlijn goedgekeurd en op 20 november 2024 gepubliceerd inwerkingtreding richtlijn 11.12.2024). Volgende stap: bespreking com leefmilieu</i>

7.4 Bijlage 4 – Overzicht personeelsbestand

In afwachting van de verdere instructies tot opmaak van een capaciteits- en personeelplan, wordt hieronder een overzicht getoond van de personeelssituatie op 31/12/2025, exclusief de personeelsleden ter beschikking gesteld aan Aquafin NV.

Functiehouders per rang													
Functiefamilie	A1	A2	A2A	A2E	A3	B1	B2	C1	C2	D1	D2	D3	
Onderzoeksfunctie	6					1							7
Administratief Ondersteunend						6		13	1	10	3		33
Beleidsfunctie	84	1				5	2						92
Controle & Audit	7												7
Dossierbeheerder Externe Aanvragen	26					10	2	35	5	1	2		81
Dossier- en Gegevensbeheer						3		22	3		3		31
Klanten adviserend	20					1							21
Lager Kader	34	23		1		2							60
Middenkader			8										8
Operationeel Leidinggevend									1			3	4
Organisatie ondersteunend	16	2				2	2						22
Project Management	21	4											25
Praktisch Uitvoerend								56		51	13		120
Technisch Specialist	99	1				5	4						109
Themaspecialist	5					93	4	38	2	2			144
Administrateur-generaal					1								1
Eindtotaal	318	31	8	1	1	128	14	164	12	64	21	3	765

Overzicht van het aantal gezagsfuncties per functietitel

Deze gezagsfuncties zitten al vervat in het personeelsaantal hierboven. Van de 765 personeelsleden in december 2025 zijn er dus 60 met een gezagsfunctie.

Gezagsfuncties per rang Functie	Kolomlabels						Eindtotaal
	A1	A2	A2A	A3	B1	C1	
VMM Administrateur-generaal (GZF)				1			1
VMM Afdelingshoofd Heffingen (GZF)			1				1
VMM Afdelingshoofd Regisseur van de waterketen (GZF)			1				1
VMM Toezichthouder erkende boorbedrijven (GZF)	1	1					2
VMM Toezichthouder integraal waterbeleid en oppervlaktewater (GZF)	9	5	2		2		18
VMM Toezichthouder onbevaarbare waterlopen (GZF)	8	1	1		8	9	27
VMM Verantwoordelijke dienst Heffingen (GZF)		1					1
VMM Verantwoordelijke opvolging heffingen (GZF)	3						3
VMM Verantwoordelijke rechtsopvolging heffingen (GZF)	1						1
VMM Verantwoordelijke team heffingen (GZF)	5						5
Eindtotaal	27	8	5	1	10	9	60

7.5 Bijlage 5 – Jaarrapport 2025

7.5.1 ISE LUCHT

7.5.1.1 SD 1 Vormgeven aan Europees, internationaal en Vlaams luchtbeleid

7.5.1.1.1 OD 1.1 Europese en internationale besluitvorming

In 2025 werkte VMM actief mee aan de voorbereiding van de herziening van het **protocol van Göteborg**, onder meer via een tweedaagse methaanworkshop, bijdragen in expertgroepen en een uitgebreide technische nota. Er werd belangrijke input geleverd voor de **evaluatie van de NEC-richtlijn**, die eind 2025 werd gepubliceerd. Daarnaast werkten we actief aan Europese dossiers zoals de CO₂-emissienormen voor voertuigen en de herziening van Ecodesigneisen voor toestellen op vaste brandstoffen.

7.5.1.1.2 OD 1.2 Opvolgen en actualiseren luchtbeleidsplan 2030

Eind 2025 werd het **derde voortgangsrapport** over het Luchtbeleidsplan voorgelegd aan de Vlaamse Regering. In het voortgangsrapport werd naast een stand van zaken ook een vooruitblik opgenomen onder een BAU-scenario. Dit scenario omvat alle maatregelen die bij de opmaak van het rapport juridisch bindend waren vastgelegd en reeds doorwerkten in de praktijk. Hieruit bleek dat de NEC-emissieplafonds gehaald worden, maar niet de PAS-taakstellingen voor NO_x en NH₃. Dit is logisch gezien nog niet alle maatregelen zijn uitgevoerd. De huidige luchtkwaliteitsnormen worden overal gehaald, maar de strengere normen voor 2030 niet, vooral voor NO₂ in Antwerpen en Gent. Gezondheids- en ecosysteemdelen blijven deels buiten bereik zonder extra maatregelen. Sommige sectoren, zoals industrie, boeken vooruitgang, maar andere maatregelen lopen achter.

De **omzetting van de nieuwe richtlijn luchtkwaliteit** werd goedgekeurd in tweede lezing, na verwerking van het advies van de Minaraad.

7.5.1.2 SD 2 Uitvoeren van Luchtbeleidsplan

7.5.1.2.1 OD 2.1 Kosteneffectief industrieel reductiebeleid met aandacht voor zorgwekkende stoffen

Een eerste studie rond non-targeted-analyses (NTA) naar **PFAS in lucht** werd afgerond. We volgden de BBT-studies op rond PFAS in lucht en rond de herziening van de algemene emissiegrenswaarden voor zorgwekkende stoffen. We volgden de uitstoot en depositie nabij hotspots verder op en rapporteerden de resultaten van 2024 via de nodige websites (vlaanderen.be/pfas-vervuiling, vmm.vlaanderen.be en dov.vlaanderen.be). De aandacht ging toen vooral uit naar afvalverbranding. In 2025 ging de aandacht vooral uit naar de textielindustrie Ronse.

Er werd een algemeen kader uitgewerkt voor de nodige **ontgassingsinstallaties**, dat in VLAREM zal opgenomen worden. Dit is relevant om de concentraties aan Vluchtige Organische stoffen onder controle te houden, onder andere in de haven van Antwerpen.

Het **actieplan rond dioxines voor schrootbedrijven met shredderinstallaties** werd uitgevoerd. De BBT-studie schrootverwerking en sloperij werd inhoudelijk verder uitgewerkt maar nog niet gefinaliseerd. We pasten het in 2024 goedgekeurde vernieuwd toetsingskader voor de depositie van dioxines/PCB's toe en beoordeelden de eerste oorzakenonderzoeken bij bedrijven die de drempelwaarden overschreden. We gingen in overleg met **metaalverwerkende bedrijven** om een analoge aanpak rond zware metalen uit te werken. In hotspotgebieden zoals Hoboken bleven we de **concentratie en depositie van zware metalen** opvolgen, in overleg met de stakeholders.

We ondersteunden de provinciegouverneur voor de werkgroep Luchtverontreiniging **Gentse Kanaalzone** met aandacht voor diffuse stofemissies en stofemissies bij grote werven.

7.5.1.2.2 OD 2.2 Hinder door houtkachels verminderen

De **maatregelen** om de emissies van houtverbranding te verminderen werden besproken in het kader van de actualisatie van het Luchtbeleidsplan.

De partners van het **Netwerkplatform Gezonde Lucht** ondertekenden een samenwerkingsovereenkomst met afspraken om het bewustzijn te verhogen over de impact van huishoudelijke houtverbranding op gezondheid, milieu en energiearmoede en verstandig stookgedrag te bereiken. Daarnaast werd samen met de partners ook een **meetcampagne** opgezet in Gent, Bonheiden en Westerlo. Daarbij worden fijnstofconcentraties gemeten met ruim 300 vaste en mobiele sensoren, om fijn stof lokaal beter in kaart te brengen.

7.5.1.2.3 OD 2.3 Op weg naar emissievrij verkeer

In 2025 werd het besluit rond de **lage emissiezones** aangepast, waardoor de verstrengingen van de toegangscriteria werden ingetrokken. Op basis van tweejaarlijkse voortgangsrapporten in kader van het Luchtbeleidsplan, en voor het eerst in 2027, zal de Vlaamse Regering telkens de effecten van de LEZ evalueren. Voor zover nodig, zullen er ook in voorbereiding van het voortgangsrapport van 2027 bijkomende alternatieve maatregelen onderzocht worden, zowel op Vlaams niveau als op het niveau van de betrokken lokale besturen.

We werkten aan een evaluatie en actualisatie uit van de **conceptnota ‘handhaving voertuigemissies’**. Het onderzoek rond de invoering van een NOx-test in de voertuigkeuring en bij wegkantcontroles leidde tot een bruikbare NOx-test. In uitvoering van het Europese project Net4Cites werd de emissiedatabank verder uitgebouwd en werden de remote-sensing-metingen in Antwerpen voorbereid. We werkten ook mee aan de voorbereiding van de remote-sensing campagne in de Antwerpse haven. We ondersteunden de Europese Commissie met onze expertise in remote sensing tijdens de onderhandelingen over het road-worthiness package met voorstellen voor de hervorming van de periodieke keuring en wegkantcontroles.

We ondersteunden de collega's bij de uitwerking van **fiscale en financiële instrumenten**. Eind 2025 keurde de Vlaamse regering de invoering van een CO2 differentiatie in de kilometerheffing voor vrachtwagens goed alsook de invoering van verkeersbelastingen voor elektrische voertuigen.

De maatregelen rond **Zero-Emissie-Stadslogistiek** zullen worden opgenomen in de actualisatie van het Luchtbeleidsplan.

We namen deel aan de monitoringscommissies van de verschillende Vlaamse **luchthavens** (Deurne, Zaventem en Oostende) om te verzekeren dat de vastgelegde voorwaarden van de vergunningen op een correcte manier worden nageleefd.

We volgden binnen de werkgroep **walstream** de besprekingen over het havendecreet op. In dit decreet worden de verschillende verantwoordelijkheden van de havenentiteiten met betrekking tot walstream die voorvloeien uit Europese verplichtingen (Fuel EU Maritime en AFIR) vastgelegd. Daarnaast volgden we de internationale initiatieven rond de 'tier-normen' op via 'International maritime Organisation' (IMO).

Op de website 'Samen voor zuivere lucht' namen we goede praktijkvoorbeelden op voor **groenonderhoud**.

7.5.1.2.4 OD 2.4 Verlaging stikstofuitstoot door landbouw

In 2025 zetten wij verder in op (extra) **monitoring, actualisatie en verfijning van modellen** in het kader van het stikstofdecreet. We zetten verder in op het verfijnen van de berekening van de NH3-emissie ten gevolge van het toedienen van (kunst)mest, een emissiestadium dat onderdeel uitmaakt van het Emissie Model Agricultuur Vlaanderen (EMAV). Effectieve implementatie ervan vond in 2025 nog niet plaats. Wij hebben de AN2000-campagne voorbereid, zodat we gedurende heel 2026 kunnen meten. We zijn in het najaar van 2025 gestart met meten op 75 nieuwe meetplaatsen ammoniak (NH3) verdeeld over de

5 **maatwerkgebieden** en 2 nieuwe meetplaatsen stikstofdepositie in het Turnhouts Vennengebied en op de Kalmthoutse Heide. We hebben hierbij voor de nodige afstemming met de betrokken stakeholders en andere monitoringsinitiatieven in het kader van de PAS gezorgd. Nog in het najaar van 2025 zijn we gestart met de studie rond **brontoewijzing** van ammoniak via stikstofisotopen. We zijn ook een samenwerkingsovereenkomst gestart met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) over een nieuwe meetopstelling droge depositie NH₃.

In overleg met de betrokken entiteiten binnen en buiten het beleidsdomein volgden we de **voortgang van de maatregelen** op en voerden we een grondig nazicht uit van het voortgangsrapport over het stikstofdecreet om dit zoveel mogelijk af te stemmen op de emissieprognoses die in het kader van het Luchtbeleidsplan berekend worden. Tot slot gingen we ook in **overleg met Nederland** om samen tot een eensluidend en effectief reductiebeleid over de grenzen te komen.

7.5.1.2.5 OD 2.5 Samen met lokale overheden voor zuivere lucht

We brachten in elke provincie lokale besturen samen met een **roadshow** rond het omgevingsbeleid waarbij we inzetten op uitwisseling van impactvolle acties rond luchtkwaliteit, training in het gebruik van digitale hulpmiddelen en netwerking met onze contactpunten.

De **online knelpuntanalyse** werd gelanceerd, waarmee lokale besturen op een halve dag tijd alle luchtkwaliteitsknelpunten op hun grondgebied in kaart kunnen brengen. Daarnaast zetten we in op uitwisseling van **goede praktijken** om de lokale luchtkwaliteit te verbeteren met Nederland en maakten deze beschikbaar op het inspiratieplatform van de Samen Voor Zuivere Lucht website. We zorgden ook voor een online **scenariotool** om de impact van lokale beleidsmaatregelen op luchtkwaliteit te simuleren. Op basis van de knelpuntanalyse en geïnspireerd door de voorbeelden op Samen Voor Zuivere Lucht, kan een lokaal bestuur een coherent plan rond luchtkwaliteit ontwikkelen of luchtkwaliteit integreren met bestaande plannen rond mobiliteit, klimaat en ruimtelijke ordening.

We organiseerden de nodige opleidingen rond deze tools voor lokale besturen, intercommunales en provincies. Samen met Sint-Niklaas en Stekene zetten we **twee projecten** op rond lokale luchtkwaliteitsknelpunten om zo goede voorbeelden te delen rond het toepassen van deze hulpmiddelen met concreet lokaal beleid als resultaat. We integreerden deze aanpak voor het eerst met klimaatadaptatie om koppelkansen te identificeren. Met het project **LIFE CityTRAQ** zorgden we er ten slotte voor dat steden en gemeenten voortaan kwalitatieve luchtkwaliteitssensoren kunnen aankopen zodat knelpunten proactief gescreend kunnen worden en de impact van het lokale beleid objectief kan worden opgevolgd.

7.5.1.3 SD 3 Meten is weten

7.5.1.3.1 OD 3.1 Vinger aan de pols via metingen

We werkten verder aan de stapgewijze **vernieuwing van de meetstations**. We investeerden in de vernieuwing van de apparatuur voor het meten en bemonsteren van fijn stof en in apparatuur om te voldoen aan de nieuwe richtlijn luchtkwaliteit.

We **screenden** regio's met verhoogd risico op luchtverontreinigende stoffen. We rapporteerden ook de resultaten van de meetcampagnes van 2024, waaronder de screeningscampagne bij de afvalverbrandingssector.

Er werd verder ingezet op **samenwerking met de industrie** voor het opvolgen van de omgevingsluchtkwaliteit. Zo werden in 2025 overeenkomsten opgemaakt om de luchtkwaliteit in Olen, Beerse, Zeebrugge, Antwerps havengebied en Gentse Kanaalzones gedeeltelijk of volledig via het 'vervuiler betaalt'- principe verder op te volgen.

7.5.1.3.2 OD 3.2 Emissie-inventaris lucht verbeteren

Voor zowel de **afvalsector** als de **scheepvaartsector** valideerden en optimaliseerden we de de activiteitsdata, rekenfactoren en rekentools wat resulteerde in een verbetering van de inschatting van de emissies in deze sectoren, alsook betere geografische toekenning ervan. We ontwikkelden een

model dat de **NMVOS-emissies** ten gevolge van het ontgassen bij binnenschepen inschat. We startten de implementatie van het Fastrace-model voor de modellering van de **wegverkeeremissies** op.

In uitvoering van de herziene **LULUCF**-verordening, brachten we de datanoden in kaart en startten we een studie op om te methodologie voor berekening van de emissies te verfijnen. Effectieve implementatie van deze verbeterde modellen vond in 2025 nog niet plaats.

7.5.1.3.3 OD 3.3 Data en kennis toegankelijk aanbieden

We actualiseerden de **informatie** over cijfers en modellen, indicatoren, actieplannen, normen en maatregelen op de VMM-website in mei (emissies) en september (concentraties).

We optimaliseerden het interpolatiemodel om de achtergrondconcentraties in kaart te brengen. We startten in oktober een project om de real-time hoge ruimtelijke resolutie luchtkwaliteitskaarten sneller ter beschikking te stellen via **Artificiële Intelligentie (AI)** tools.

Het CAMS-COPERNICUS National Collaboration project "Be-AIR-lert" dat als doel heeft de **luchtkwaliteitsvoorspellingen** op de korte termijn (smogepisodes) te verbeteren werd opgestart.

We verbeterden de meldingsfunctie in de BelAIR luchtkwaliteitsapplicatie om lokale hinder door luchtvervuiling te registreren.

We werkten verder aan het aanpassen van de rapporteringsprogramma's conform de **rapporteringsverplichtingen** in de nieuwe EU-richtlijn lucht (2024/2881).

We optimaliseerden de berekeningsmethode voor sectorbijdragen en rolden de nieuwe resultaten uit in de online knelpuntanalyse. Het state-of-art ATMO-Plan rekenhart maakten we als tool met de nodige opleidingen beschikbaar voor lokale besturen, intercommunales en provincies. Tenslotte verkenden we de mogelijkheden om bijkomende rekenharten te koppelen via **Digital Twins** in de voorbereiding van het VRD3-programma.

7.5.2 ISE WATER

7.5.2.1 SD 1 Het Europees en internationaal waterbeleid als kader voor het Vlaamse waterbeleid

7.5.2.1.1 OD 1.1 De herziening van de kaderrichtlijn Water aangrijpen om uitdagingen van klimaatverandering en verontreiniging beter aan te pakken

In 2025 hebben wij **als VMM** zoals gebruikelijk het **Europese en internationale waterbeleid** als kader genomen voor het Vlaamse waterbeleid. We volgden de herziening van de Kaderrichtlijn Water, de Grondwaterrichtlijn en de richtlijn Prioritaire stoffen op de voet, en zullen zorgen voor een correcte omzetting in Vlaanderen.

7.5.2.1.2 OD 1.2 Naar een Europese Blue Deal: Water resilience initiatief van de Europese Commissie

De Vlaamse standpuntinname rond waterweerbaarheid werd toegelicht in een Mededeling Vlaamse Regering n.a.v. de publicatie bij de publicatie van de Europese Waterweerbaarheidsstrategie. Dit gaf ook sturing voor de insteek op de EU Raadsconclusies Waterweerbaarheid en aan de onderhandelingen die in het najaar werden opgestart voor het volgende MFK voor de opname van natuurgebaseerde maatregelen en de noodzaak voor volwaardig Europees level playing field voor waterintensieve sectoren.

7.5.2.1.3 OD 1.3 De nieuwe richtlijn stedelijk afvalwater tijdig omzetten

De voorbereidende stappen zijn genomen voor de omzetting van ERSA. Er werd een methodiek opgesteld voor de afbakening van de agglomeraties en er werd nagegaan hoe de omzetting juridisch dient te worden vertaald. Het overleg met de andere gewesten en de farmaceutische sector werd opgestart om de

uitgebreide producentenverantwoordelijkheid in uitvoering te brengen.

7.5.2.1.4 OD 1.4 Via de Internationale Water Agenda samenwerking en kennisuitwisseling stimuleren

De eerste voorbereidende stappen zijn gezet voor een Vlaamse aanwezigheid op de VN Water conferentie van 2026 door zowel de beleidsdomeinen Omgeving, Buitenlandse Zaken en Mobiliteit samen te brengen in een taskforce. De stakeholders werden bevestigd naar interesse in deelname aan de Waterconferentie. Verder was Vlaanderen als regio aanwezig op het eerste EU Water Resilience forum met een beursstand (video) over de Vlaamse watertechnologie en knowhow. In het overleg van de Fluid Crew wordt de internationaliseringsagenda gecoördineerd.

7.5.2.2 SD 2 Het Vlaamse waterbeleid optimaliseren

7.5.2.2.1 OD 2.1 Een ambitieuze en tegelijk realistische Blue Deal 2.0 voorleggen

Op 14 juli 2025 zette de Vlaamse Regering een belangrijke stap met de goedkeuring van de Blue Deal 2025-2029. Deze ambitieuze en samenhangende visie moet Vlaanderen sterker wapenen tegen de gevolgen van de klimaatverandering en onze waterkwaliteit duurzaam verbeteren. De Blue Deal zet daarbij volop in op samenwerking over beleids- en bestuursniveaus heen en een geïntegreerde aanpak die het verschil maakt op het terrein.

Om deze ambitie te realiseren, wordt er stevig geïnvesteerd: 330 miljoen euro bij de goedkeuring van de Blue Deal, aangevuld met 20 miljoen euro extra per jaar vanaf het begrotingsjaar 2026. Bovendien hebben we een duidelijke governance opgezet in functie van een efficiënte uitvoering en een nauwgezette opvolging van de voortgang.

De 12 initiatieven-in-de-kijker vormen een motor voor de versnelling op het terrein. Voor elk initiatief werden afspraken gemaakt over het trekkerschap en de uitrol.

De studie voor de uitwerking van gebiedsgerichte waterzekerheidsdoelen met minimale vereisten voor infiltratie, minder drainage en meer buffercapaciteit, de zogeheten sponsdoelen, is eind 2025 opgestart.

Met de oproep 'Lokale Blue Deals' beschikken we over een krachtig instrument om de waterdoelstellingen gebiedsgericht en integraal aan te pakken, in nauwe samenhang met natuur- en landbouwdoelstellingen. De krijtlijnen voor de eerste oproep in 2026 zijn verder uitgewerkt. Daarnaast bouwen we binnen de Vlaamse overheid een ondersteuningscentrum uit dat de lokale gebiedscoalities zal begeleiden bij hun opdracht.

De waterdoelstellingen realiseren is een gedeelde verantwoordelijkheid. We nemen dit niet enkel op via de stroomgebiedbeheerplannen 2028-2033. Met de Blue Deal-nota als hefboom voeren we ook gericht overleg met andere relevante beleidsvelden en -domeinen, zodat water structureel verankerd wordt in hun plannen en programma's. Want waterzekerheid en waterkwaliteit zijn thema's die Vlaanderen enkel kan waarmaken door samen te werken.

7.5.2.2.2 OD 2.2 Zorgen voor eenheid in het waterbeleid met de oprichting van waterschappen

De voorbereidingen voor de oprichting van de waterschappen zijn nog steeds volop lopende. In 2025 werden alvast een aantal concrete initiatieven genomen die aansluiten bij de vereenvoudiging van het waterbeheer. Zo besliste de Vlaamse Regering om de polder van Rumst en de Isabellapolder op te heffen. Er werden ook verschillende fusievoorstellen tussen polders opgestart.

In het kader van de Blue Deal 2.0 werd een oproep voor gebiedscoalities gelanceerd en werd met het beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken verder geïnvesteerd in strategische gebieden zoals de Schelde (Sigma), de Dender (TOP Dender) en de IJzer (Weerbare Westhoek). Een meerjarenplanning werd opgemaakt.

7.5.2.2.3 OD 2.3 De financiering van het waterbeleid structureel versterken

We bereidden in 2025 de Blue Deal-nota voor. Daarin werden de strategische doelstellingen vastgelegd en

een meerjarenfinanciering.

7.5.2.2.4 OD 2.4 De CIW omvormen tot een (h)echt waternetwerk

Via strategisch overleg, projectwerking, platformwerking en klankbordoverleg met de strategische adviesraden brengt de CIW alle betrokken spelers in het waterlandschap samen rond uiteenlopende waterthema's. Daarmee zetten we stappen richting een (h)echt waternetwerk. We kiezen bewust voor een meer open en zelfregulerend netwerk waarin partners elkaar vinden op basis van gedeelde beleidsprioriteiten en actuele noden. Een mooi voorbeeld is het overleg van de waterloopbeheerders, dat in 2025 werd opgestart om de uitwisseling van informatie en een betere afstemming te stimuleren.

7.5.2.2.5 OD 2.5 De watertoets herwerken naar één integraal wateradvies

In het kader van de watertoets werd verder ingezet op initiatieven om te werken naar één integraal wateradvies. De actualisatie van de overstromingskaarten in het kader van de overstromingsrichtlijn werd voorbereid..

7.5.2.3 SD 3 Blue Deal: beschermen tegen wateroverlast en droogte

7.5.2.3.1 OD 3.2 Het watersysteem herstellen met investeringen, (peil-)beheer en gepaste maatregelen

In 2025 werd verder ingezet op de opmaak van peilbesluiten. Voor het gebied de Blankaart is het ontwerppeilbesluit opgemaakt. Ook in de overige gebieden wordt vooruitgang geboekt. De initieel voorziene termijn van 2 jaar blijkt te kort om op een onderbouwde en gedragen manier tot peilbesluiten te komen. Daarom verleende de minister een termijnverlenging aan de gebieden om meer tijd te geven aan de betrokken waterbeheerders om in overleg tot goede peilbesluiten te komen.

7.5.2.3.2 OD 3.3 Een performant assetmanagement van de waterlopeninfrastructuur verzekeren

2025 was gelukkig een jaar zonder grote wateroverlast problemen. Dat betekent niet dat geen inspanningen moesten worden geleverd om de elektromechanische infrastructuur operationeel en in goede toestand te houden. De nodige onderhouds- en beheerswerken werden uitgevoerd om een performante infrastructuur te verzekeren.

7.5.2.3.3 OD 3.4 De paraatheid en preventie voor extreme neerslag versterken door nauwkeurige voorspellingen en een robuuste adviesverlening

De actualisatie van de pluviale overstromingskaarten werd voorbereid. De ontvangen input van waterbeheerders, gemeenten, rioolbeheerders, ... werd verwerkt en de kaarten houden rekening met de meest actuele informatie. In de loop van 2026 zullen de nieuwe kaarten afgewerkt worden.

7.5.2.4 SD 4 Blue Deal: Zuiver en betaalbaar water

7.5.2.4.1 OD 4.1 Een resultaatgerichte aansturing van en toezicht op drinkwaterbedrijven, rioolbeheerders en Aquafin verzekeren en een efficiënte en effectieve inzet van middelen bewaken

In 2025 werden de drinkwatermaatschappijen verder opgevolgd conform de bepalingen van het drinkwaterbesluit. De nodige informatie over onder meer risico's en strategische investeringsprojecten werd verzameld bij de drinkwatermaatschappijen. Op basis van deze informatie werd een ontwerp van strategisch plan waterbevoorrading openbare drinkwatervoorziening voorbereid.

Er werd een gemeentelijk subsidieprogramma voor riolering en decentrale zuivering opgemaakt. Naast de klassieke rioleringsprojecten is er ook aandacht voor kleinschalige, innovatieve projecten die lokaal het afvalwater zuiveren.

In overleg met de sector werd in 2025 verder gewerkt aan de uitbouw van het AWIS-systeem (afvalwaterinformatiesysteem).

7.5.2.4.2 OD 4.2 - Inzetten op een betere bescherming van onze bronnen voor drinkwater

De bescherming van onze drinkwaterbronnen tegen verontreiniging werd opgenomen als onderdeel van het strategisch plan waterbevoorrading openbare drinkwatervoorziening .

7.5.2.4.3 OD 4.3: Zorgen voor een brongericht sedimentbeheer en het historische passief aan waterbodempluiging verminderen

De sanering van de Winterbeek is in 2025 volledig afgerond. Voor de Grote Laak werd verder gewerkt aan de sanering. Voor de fase 3 van de sanering van de Grote Laak is het bodemsaneringsproject in voorbereiding.

De reguliere slibruimingingen stonden door de beperkte middelen die hiervoor beschikbaar zijn op een laag pitje. Enkel de meest prioritaire slibruimingingen konden worden opgestart.

7.5.2.4.4 OD 4.4: Betaalbaar water

In 2025 werd een klankbordgroep opgezet om een de hervorming van de drinkwaterfactuur te onderzoeken. Dit onderzoek loopt verder met het oog op een sterk onderbouwde en breed gedragen visie.

7.5.2.5 SD 5 De stroomgebiedbeheerplannen actualiseren en optimaliseren voor een efficiëntere en effectievere uitvoering

7.5.2.5.1 OD 5.1 Een aangepast doelstellingenkader voor waterkwaliteit uitwerken

In 2025 hebben we overleg gevoerd met Brussel, Wallonië en Nederland over onze aanpak met betrekking tot een planmatige en gefaseerde verbeterstrategie en werd de basis gelegd voor de toepassing van de methodologie per waterlichaam.

7.5.2.5.2 OD 5.2 Doelstellingen voor een verhoogde waterzekerheid verankeren

De studie voor de uitwerking van gebiedsgerichte waterzekerheidsdoelen met minimale vereisten voor infiltratie, minder drainage en meer buffercapaciteit, de zogeheten sponsdoelen, werd eind 2025 opgestart.

7.5.2.5.3 OD 5.3 Bindende maatregelenprogramma's opstellen om stapsgewijs de gestelde doelstellingen te realiseren en achteruitgang te voorkomen

We zorgen ervoor dat stroomgebiedbeheerplan 4 (SGBP4) een sterk en uitvoerbaar waterplan wordt met ambitieuze en tegelijk haalbare doelstellingen.

In de loop van 2025 werd de Blue Deal nota goedgekeurd. Hiermee wordt de basis gelegd voor wat wij als samenleving op het vlak van duurzaam waterbeleid willen bereiken. De stroomgebiedbeheerplannen geven uitvoering aan de Blue Deal nota. Een belangrijke focus komt te liggen op een doorwerking van het waterbeleid in andere beleidsplannen en het opstellen van concrete gebiedsgerichte maatregelenprogramma's binnen lokale Blue Deals. De oproep voor lokale Blue Deals is voorzien voor het voorjaar van 2026.

7.5.2.6 SD 7 Zorgen voor een adequate onderbouw van een evidence-based waterbeleid

7.5.2.6.1 OD 7.1 Via projectmatige monitoring en modellering de kennis over de toestand van het watersysteem verhogen

Ook in 2025 hebben wij ervoor gezorgd dat Vlaanderen voldoet aan de Europese en internationale monitoringsverplichtingen, zowel voor grondwater als voor oppervlaktewater.

In 2025 hebben we verder ingezet op digitalisering, modellering en technologische innovatie zodat fijnmazigere gegevens beschikbaar zijn, kennis werd opgebouwd en het effect van voorgestelde maatregelenpakketten kon worden ingeschat.

7.5.2.6.2 OD 7.2 Beleidsrelevant wetenschappelijk onderzoek versterken

Na raadpleging van de verschillende wateractoren en van het academisch onderzoeksveld werden de onderzoek sporen ketenaanpak polluenten en water-landbouw-natuur verder uitgewerkt. Relevante onderzoekers en beleidsactoren werden samengebracht in verschillende overlegmomenten waarbij naast kennisuitwisseling de probleemstelling verder werd in kaart gebracht in functie van oplossingsrichtingen.

7.5.2.6.3 OD 7.3 Een Vlaamse waterdataspace ontwikkelen

De voorbije periode werden diverse scenario's onderzocht voor het opzetten van een governancestructuur, een datacatalogus en mogelijke pilootprojecten voor een Vlaamse waterdataspace. Met de recent gewijzigde Vlaamse visie op duurzaam en efficiënt datadelen tussen systemen, en gelet op de huidige budgettaire context, blijken deze scenario's vandaag nog niet meteen uitvoerbaar. Daarom focussen we nu op het bundelen en zichtbaar maken van bestaande initiatieven rond data-uitwisseling. Deze inventaris kan een springplank vormen naar een gedragen en realistisch traject voor de ontwikkeling van een Vlaamse waterdataspace.

7.5.3 Interne werking

7.5.3.1 HR en personeel

Medewerkers zijn de belangrijkste asset van de organisatie. Het is dan ook logisch voldoende zorg te besteden aan HR gerelateerde issues. In 2025 waren volgende projecten in het bijzonder in scope:

- De implementatie van het vijfsporentraject, met in het bijzonder de met de andere entiteiten opgemaakte en finalisering van een vernieuwd waarderingskader.
- De aanscherping van het arbeidsreglement, met striktere randvoorwaarden voor het hybride werken.
- Het werken aan het jaarthema 'wendbaarheid'.
- Faciliteren van interne mobiliteit, implementeren nieuwe onthaalbeleid en uitwerken uitstroombeleid.
- Opvolging van de uitvoering van het welzijnsprogramma, in het bijzonder in opvolging van de conclusies van de welzijnsenquête afgenomen in 2024.
- De aandacht voor arbeidsveiligheid (bvb actualisering draaiboek omgaan met agressie)
- Het ondersteunen van tal van interne sociale activiteiten, teneinde de organisatiebetrokkenheid te verhogen.
- Acties opzetten rond integriteit

7.5.3.2 De werking rond Digitalisering, met bijzondere aandacht voor de mogelijkheden van artificiële intelligentie

Digitalisering is één van de cruciale hefboomen voor de verdere uitbouw van een organisatie. Als lid van het Stuurorgaan IT binnen de Vlaamse overheid neem ik hier ook een bredere verantwoordelijkheid op. Intern binnen de VMM werd in 2025 in het bijzonder ingezet op :

- De verdere uitbouw van het interne investeringscomité digitalisering
- De problematiek van de informatieveiligheid

- Het zich conformeren aan de Europese richtlijn rond high value datasets
- De uitbouw van het dataplatform inzake water en lucht (zie ook de lancering van de waterlichaamdashboards) en de ondersteuning van de Waterdataspace
- Het onderzoek naar de mogelijkheden van gebruik van artificiële intelligentie
- Mogelijkheden tot structurele besparingen op courante operationele kosten

7.5.3.3 Omgaan met besparingen

De besparingen zetten een structurele druk op de organisatie. De beslissing in het nieuw regeerakkoord rond het slechts gedeeltelijk indexerend van de werkingskosten maakt de uitdaging enkel scherper. Volgende afspraken gelden intern binnen VMM:

- Het personeelsbudget wordt permanent gemonitord. Wervingen kunnen slechts doorgaan mits daar ook een budgettaire ruimte voor is en zijn gekoppeld aan operationele activiteiten.
- De werkingsuitgaven worden per kern bevroren.
- Binnen het budget digitalisering wordt voortdurend gezocht naar optimaliseringen.

Om meer structureel in te grijpen wordt er gewerkt via twee benaderingen:

- Vooreerst is er de figuur van procesanalyse. Hierbij wordt jaarlijks een selectie van processen gemaakt, die dan in diepte geanalyseerd worden met oog op optimalisatie. In 2025 werd de focus gelegd op :
 - CB/04.1 3 Voldoen aan verplichte inventarisatie en rapportering
 - CA/03.1 1 Vestigen innen en invorderen heffingen.
- Daarnaast zijn er business cases. Hierbij wordt vooral onderzocht of VMM nog de juiste rol opneemt, dan wel of een rolverschuiving wenselijk is. In 2025 werd vooral aandacht besteed aan de werking rond:
 - gebiedsgerichte werking
 - werking rond klimaatadaptatie
 - werking rond slimme steden
 - regisseur van waterketen, partim aansturen van gemeentelijke saneringsinfrastructuur

7.5.3.4 Strategisch belanghebbenmanagement

Zoals elk jaar werd een strategische dialoog aangegaan met belangrijke maatschappelijke groeperingen. In 2025 waren dit o.a. natuurland/BBL, Voka, Port of Antwerp/Bruges, VITO. Een belangrijk gegeven is natuurlijk ook de organisatie van het maatschappelijk debat in het kader van de voorbereiding van SGBP4.

7.5.3.5 Vorm geven aan het virtueel milieu- en natuuragentschap

Een van de kernboodschappen van de administrateur-generaal is het mee vormgeven aan het virtueel milieu- en natuuragentschap. Heel concreet nam VMM het voortouw om in het voorjaar 2025 een gezamenlijke roadshow te organiseren, gericht naar nieuw verkozenen in de lokale besturen. Een ander traject vormt de afstemming met de betrokken entiteiten rond de uitbouw van lokale gebiedscoalities. Heel specifiek werd in het eerste semester een traject uitgerold met de andere entiteiten om de leerlessen uit de verschillende gebiedsgerichte trajecten te synthetiseren en die leerlessen meenemen in de uitbouw van lokale gebiedsdeals zoals voorzien in de Blue Deal nota.

7.3.3.6 Organisatie-maturiteit

Het beleidsgericht rapport van Audit Vlaanderen 2024 stelde vooruitgang vast op vlak van organisatiematuriteit. Dit komt mede doordat er een stafmedewerker werd aangetrokken om hierop specifiek in te zetten. De ingeslagen weg zou in 2025 worden verdergezet. Helaas heeft deze medewerker

in mei 2025 de organisatie verlaten. Zo viel de vernieuwde dynamiek grotendeels stil. Vanaf januari 2026 is een nieuwe medewerker gestart.

7.3.3.7 Organisatie-innovatie mbt het jaarthema 'wendbaarheid'

In 2025 was "wendbaarheid" het jaarthema. Dit werd concreet geïllustreerd op een personeelsinspiratie-event van september 2025, Ann Wauters als gastspreker. Het medewerkersgedreven innovatietraject 'De Bedenkers' rond het thema 'organisatieverbondenheid' mag een succes genoemd worden, met de sterprojecten 'De slimste VMMer' en 'De Kubus' als meest visibel element.

7.3.3.8 Communicatie

Voor een organisatie als VMM is interne en externe communicatie heel belangrijk. Wat de externe communicatie betreft, verwijs ik naar de externe nieuwsbrieven van de VMM. Maar daarnaast zijn er ook de posts op de sociale media die visualiseren welke resultaten de VMM op het terrein allemaal boekt. Een bijzondere realisatie is de ondersteuning van de Week van Water, met Arnout Hauben als ambassadeur.

Ook aan interne communicatie wordt voortdurend verder gewerkt. De interne nieuwsbrief bleef een zeer goed middel om informatie aan alle personeelsleden, die verspreid zijn over meerdere locaties, over te maken. Via het project 'de Kubus' werden medewerkers die minder zichtbaar zijn in de organisatie in de bloemetjes gezet. Verder werd ook het taakpakket van bepaalde individuele medewerkers in een storyline beschreven, wat ook de kennis van welke functies er allemaal zijn in de VMM vergroot.

7.3.3.9 Transitie management

Bepaalde transities kunnen een grote impact hebben op de werking van de VMM. Derhalve is er ook bijzondere aandacht om gepast met deze transities om te gaan.

Op initiatief van de AG heeft de VMM zich ingeschreven in een leiderschapstraject georganiseerd door het Agentschap Overheidspersoneel waarbij entiteiten uit de Vlaamse Overheid samen-leren hoe actief transities aan te pakken. De VMM is in dit traject verbonden met dept EWI en dept WSE. De leerlessen uit dit traject werden geïmplementeerd in 2025.

Een concrete transitie voor VMM was de oprichting van de Vlaamse Nutsregulator 'VNR' en overdracht van een deel van de taken van de VMM naar de VNR.

Daarnaast werd ook belangrijke aandacht gegeven aan interne transities, met de name de vernieuwde aanpak rond klimaatadaptatie en de ondersteuning van interne milieuzorg/werking rond slimme steden.

7.3.3.10 Meerjarenperspectief

In het meerjarig ondernemingsplan worden enkele prioritaire programma's vastgelegd. Behalve beleidsprogramma's betreft het ook programma's rond de dienstverlening van VMM, zoals de dienstverlening aan lokale besturen. Tenslotte werden programma's bepaald die de interne werking van de organisatie moeten verbeteren. Dit omvat o.a. het optimaliseren van processen, het digitaliseren van onze werking, het verzekeren van structurele financiering voor onze activiteiten, het afbakenen van onze rollen en voorbereiden op bepaalde transities.